

**Выписка из протокола
годового Общего собрания акционеров
АО «КазТрансОйл» №1/2015**

Толық атапу	«КазТрансОйл» акционерлік қоғамы
Атқарушы органның орналасқан жері	Қазақстан Республикасы, Астана қ., Кабанбай батыр даңғылы, 19
Акционерлердің жалпы жиналышы	Қазақстан Республикасы, Астана қ., Кабанбай батыр даңғылы, 19,
өткізілетін орын	«Б» бөлігі, 3-қабат, мәжіліс залы
Өткізілген күні	2015 жылғы 20 мамыр
Акционерлерді тіркеуді бастау	10 сағат 00 минут
Акционерлерді тіркеуді аяқтау	13 сағат 00 минут
Акционерлер жалпы жиналышының басталуы	15 сағат 00 минут
Акционерлер жалпы жиналышының аяқталуы	17 сағат 05 минут

«КазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – Қоғам) Акционерлерінің жылдық жалпы жиналышына ұсынылған дауыс беруші акцияларының саны – 346 408 356 (үш жүз қызық алты миллион төрт жүз сегіз мың үш жүз елу алты) дана, бұл Қоғамның дауыс беруші акциялары жалпы санының 90,06%-ын құрайды.

Акционерлердің жылдық жалпы жиналышын өткізуге және күн тәртібі мәселелері бойынша дауыс беруге көпшілік құрам бар.

Жиналыш төрағасы – Жанғауылов Ержан Арыстанбекұлы
Жиналыш хатшысы – Майкенов Арман Саткенұлы

1. «КазТрансОйл» АҚ-тың 2014 жылға жылдық қаржылық есептілігін және шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілігін бекіту туралы.

Дауыс беру тәртібі «бір акционер – бір дауыс»
Дауыс беру нәтижесі:
«Жақтау» – 346 407 394 дауыс
«Карсы» – дауыс жоқ
«Калыс қалу» – дауыс жоқ

Қабылданған ШЕШІМ:

Қоғамның 2014 жылға жылдық қаржылық есептілігі және шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілігі мынадай негізгі көрсеткіштермен бекітілсін:

Қоғам бойынша жеке алғанда:

мың теңге

<u>Көрсеткіш атауы</u>	<u>2014 жыл</u>	<u>2013 жыл</u>
Тұсім	186 996 455	174 560 034
Өткізімнің өзіндік құны	(104 111 671)	(94 404 328)
Жалпы пайда	82 884 784	80 155 706
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(11 371 158)	(9 190 686)
Өзге де операциялық кірістер	1 406 706	1 518 056
Өзге де операциялық шығыстар	(529 856)	(288 029)
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залалдар	(294 384)	(10 664 313)
Операциялық пайда	72 096 092	61 530 734
Бағамдық айырмадан болған кіріс, нетто	1 014 930	43 860
Дивидендтік кіріс	717 897	908 906
Қаржылық кірістер	4 395 019	3 971 102
Қаржылық шығындар	(1 615 566)	(1 374 236)
Салық салғанға дейінгі пайда	76 608 372	65 080 366
Табыс салығы бойынша шығыстар	(18 910 200)	(13 063 819)
Есепті жылдағы таза пайда	57 698 172	52 016 547

шоғырландырылғаны:

мың теңге

<u>Көрсеткіш атауы</u>	<u>2014 жыл</u>	<u>2013 жыл</u>
Тұсім	206 637 113	196 366 805
Өткізімнің өзіндік құны	(121 309 073)	(110 968 699)
Жалпы пайда	85 328 040	85 398 106
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(13 592 935)	(11 027 504)
Өзге де операциялық кірістер	1 461 472	1 591 990
Өзге де операциялық шығыстар	(650 029)	(681 742)
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залалдар	(8 119 432)	(12 663 453)
Операциялық пайда	64 427 116	62 617 397
Бағамдық айырмадан болған кіріс, нетто	1 055 964	103 799
Қаржылық кірістер	4 517 047	4 197 234
Қаржылық шығындар	(1 615 566)	(1 374 236)
Бірлескен бақылаудагы кәсіпорындардың (шығындардағы) кірістердегі үлесі	(6 255 050)	11 846 567
Салық салғанға дейінгі пайда	62 129 511	77 390 761
Табыс салығы бойынша шығыстар	(15 698 946)	(13 847 161)
Есепті жылдағы таза пайда	46 430 565	63 543 600
Акцияға пайда (теңгемен)	121	165

Жиналыш хатшысы

А. Майкенов

«ҚазТрансОйл» АҚ

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
2010 жылғы 20 тамыздағы № 422 бұйрығына сәйкес дайындалған
қаржы есептілігінің шоғырландырылған нысандары

*2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудиторлар есебімен*

МАЗМУНЫ

Тәуелсіз аудиторлар есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің нысандары

Шоғырландырылған бухгалтерлік баланс (№1 нысан)	1-2
Шоғырландырылған пайда мен заладар туралы есеп (№2 нысан)	3-4
Шоғырландырылған ақшалай қаражат қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс) (№3 нысан)	5-6
Шоғырландырылған капиталдағы өзгерістер туралы есеп (№4 нысан)	7-10
Шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарына түсіндірмे жазба (№5 нысан)	11-67

Тәуелсіз аудиторлардың қорытындысы

«ҚазТрансОйл» АҚ-тың Акционерлеріне:

Біз 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін «ҚазТрансОйл» АҚ және оның еншілес көсіпорынының (бұдан өрі – «Топ») қоса беріліп отырган шоғырландырылған қаржылық есептіліктің нысандарына аудит жүргіздік, өрі оған 1, 2, 3, 4 нысандар мен ескертпелер (бұдан өрі – «шоғырландырылған есептілік нысандары») кіреді. Басшылық аталған шоғырландырылған есептілік нысандарын Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2010 жылғы 20 тамыздағы №422 бұйрығына сәйкес өзірледі.

Шоғырландырылған есептілік нысандарына қатысты басшылықтың жауапкершілігі

Топ басшылығы шоғырландырылған есептілік нысандарының Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2010 жылғы 20 тамыздағы №422 бұйрығына сәйкес өзірленуі және дұрыс берілуі үшін, сондай-ақ басшылықтың пікірінше шынайы емес әрекеттердің немесе қате салдарынан маңызды бүрмалануы жоқ шоғырландырылған есептілік нысандарын дайындауды қамтамасыз ету үшін қажетті ішкі бақылау процедуралары үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың жауапкершілігі

Біздің міндеттіміз жүргізілген аудит негізінде осы шоғырландырылған есептілік нысандары туралы пікірімізді білдіру болып табылады. Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Бұл стандарттар біздің өдеп нормаларын сақтауымызды, аудитті қоса берілген шоғырландырылған есептілік нысандарында маңызды бүрмаланулардың жоқтығына жеткілікті түрде сенімді болатындей етіп жоспарлауымызды және жүргізуімізді талап етеді.

Аудит шоғырландырылған есептілік нысандарында берілген сомалар мен ақпаратқа қатысты аудиторлық дәлелдер алуға бағытталған процедуралардың орындалуын қамтиды. Шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан шоғырландырылған есептілік нысандарының едәуір бүрмалану тәуекелін бағалауды қоса алғанда, процедураларды таңдау аудитор тұжырымдарына негізделеді. Бұл тәуекелді бағалау кезінде аудитор шоғырландырылған есептілік нысандарын дайындау мен дұрыс беруге қатысты ішкі бақылау аспектілерін Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірін білдіру үшін емес, нақты жағдайларда қажет аудит процедураларын анықтау үшін қарастырады. Сондай-ақ Аудит таңдалған есеп саясатының орындылығы мен басшылық жасаған бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін бағалауды және тұтас шоғырландырылған есептілік нысандарының берілуін бағалауды қамтиды.

Біз алған аудиторлық дәлелдер пікірімізді білдіруге жеткілікті өрі тиісінше деп санаймыз.

Қорытынды

Біздің ойымызша шоғырландырылған есептілік нысандары барлық маңызды аспектілерде «ҚазТрансОйл» АҚ және оның еншілес көсіпорынының 2014 жылдың 31 желтоқсанына қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін оның қаржы нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2010 жылғы 20 тамыздағы №422 бұйрығына сәйкес лайыкты түрде көрсетеді.

Building a better
working world

Есепке алу негізі

Біздің пікірімізді өзгертпестен, біз шоғырландырылған есептілік нысандарын Топ Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2010 жылғы 20 тамыздағы №422 бұйрығының талаптарын орындау үшін өзірленгенін ерекше атал отырмыз. Нәтижесі ретінде шоғырландырылған есептілік нысандары өзге мақсаттар үшін жарамсыз болуы мүмкін.

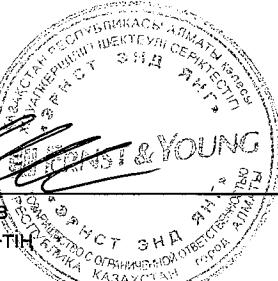
Басқа да аспектілер

Топ Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін өзірлеген шоғырландырылған қаржылық есептіліктің жеке жинағына біз 2015 жылғы 24 ақпанда Топ акционерлері үшін жеке аудиторлық есепті шығардық.

Ernst & Young LLP

Александр Назаркулов
Аудитор

Аудитордың 2012 жылғы 6 қаңтардағы
№ МФ-0000059 біліктілік күелігі

Evgeny Zhemaletdinov

Евгений Жемалетдинов
«Эрнст энд Янг» ЖШС-ТН
Бас директоры

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
2005 жылғы 15 шілдеде берген сериясы МФЮ-2
№0000003 болатын Қазақстан
Республикасының аумағында аудиторлық
қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік
лицензия

2015 жылғы 24 ақпан

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН БУХГАЛТЕРЛІК
БАЛАНС**

№ 1 шоғырландырылған нысан

31 желтоқсандағы 2014 жылғы жағдай бойыншаҮйымның атауы: «КазТрансОйл» АҚҚайта үйымдастыру туралы мәлімет: жокҮйым қызметінің түрі: магистральдық құбырлармен мұнай тасымалдау және су беруҮйымдық-құқықтық нысан: Акционерлік қоғамЕсептілік нысаны: шоғырландырылғанҚызметкерлердің жылдық орташа саны: 9.448 адамКәсіпкерлік субъектісі: іріҮйымның заңды мекенжайы: Астана қ., Қабанбай батыр даңғылы, 19*мың теңге*

Активтер	Жол коды	Есепті кезеңнің аяғында	Есепті кезеңнің басында
I. Қысқа мерзімді активтер:			
Ақша қаржаты және оның баламалары	010	42.174.720	25.645.348
Сату үшін қолданы бар қаржы активтері	011	—	—
Түннды қаржы құралдары	012	—	—
Пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	013	—	—
Өтегенге дейін ұсталатын қаржы активтері	014	—	—
Өзге де қысқа мерзімді қаржы активтері	015	32.112.242	83.116.538
Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	016	5.803.874	4.548.932
Ағымдағы табыс салығы	017	5.814.807	3.994
Қорлар	018	3.044.558	2.346.043
Өзге де қысқа мерзімді активтер	019	10.688.263	7.934.209
Қысқа мерзімді активтердің жиыны (010 жолдан 019 жолды қоса алғанда сомасы)	100	99.638.464	123.595.064
Сатуға арналған активтер (немесе істен шыққан топтар)	101	1.261	32.138
II. Ұзақ мерзімді активтер			
Сату үшін қолданы бар қаржы активтері	110	—	—
Түннды қаржы құралдары	111	—	—
Пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	112	—	—
Өтеуге дейін ұсталатын қаржы активтері	113	—	—
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	114	3.729.880	576.541
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	115	—	—
Үлестік қатысу әдісімен есепке алынатын инвестициялар	116	49.843.334	53.554.027
Инвестициялық мүлік	117	—	—
Негізгі құралдар	118	415.390.661	401.108.901
Биологиялық активтер	119	—	—
Барлау және бағалау активтері	120	—	—
Материалдық емес активтер	121	5.479.443	5.701.002
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	122	—	—
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	123	11.324.174	5.959.555
Ұзақ мерзімді активтердің жиыны (110 жолдан 123 жолды қоса алғанда сомасы)	200	485.767.492	466.900.026
Баланс (100 жол + 101 жол + 200 жол)		585.407.217	590.527.228

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН БУХГАЛТЕРЛІК
БАЛАНС (жалғасы)**

№ 1 шоғырландырылған нысан

31 желтоқсандағы 2014 жылғы жағдай бойынша

Міндеттеме және капитал	Жол коды	Есепті кезеңнің аяғында	Есепті кезеңнің басында	мын тәнге
III. Қысқа мерзімді міндеттемелер				
Қарыздар	210	—	—	
Туынды қаржы құралдары	211	—	—	
Өзге де қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	212	—	—	
Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	213	15.773.741	11.096.007	
Қысқа мерзімді резервтер	214	724.822	550.125	
Табыс салығы бойынша ағымдағы салық міндеттемелері	215	910.109	1.467.675	
Қызметкерлерге сыйақылар	216	5.738.615	7.385.065	
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	217	27.189.000	29.129.901	
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны (210 жолдан 217 жолды қоса алғанда сомасы)	300	50.336.287	49.628.773	
Сатуға арналған істен шыққан топтардың міндеттемелері	301	—	—	
IV. Ұзақ мерзімді міндеттемелер				
Қарыздар	310	—	—	
Туынды қаржы құралдары	311	—	—	
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	312	—	—	
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	313	—	—	
Ұзақ мерзімді резервтер	314	31.835.612	26.010.718	
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	315	41.167.915	43.537.849	
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	316	4.423.082	4.079.971	
Ұзақ мерзімді міндеттемелердің жиыны (310 жолдан 316 жолды қоса алғанда сомасы)	400	77.426.609	73.628.538	
V. Капитал				
Жарғылық (акционерлік) капитал	410	61.937.567	61.937.567	
Эмиссиялық кіріс	411	—	—	
Сатып алынған меншікті үлес құралдары	412	—	—	
Резервтер	413	151.288.014	180.954.610	
Бөлінбеген пайда (өтелмеген залал)	414	244.418.740	224.377.740	
Негізгі ұйымның меншік иелеріне тиесілі капиталдың жиыны (410 жолдан 414 жолды қоса алғанда сомасы)	420	457.644.321	467.269.917	
Бақыламайтын меншік иелерінің үлесі	421	—	—	
Барлығы капитал (420 жол +/- 421 жол)	500	457.644.321	467.269.917	
Баланс (300 жол +301 жол+400 жол + 500 жол)		585.407.217	590.527.228	

Бас директор

К.М. Қабылдин

Бас бухгалтер

М.К. Сармагамбетова

**ШОҒЫРЛАНДЫРҒАН ПАЙДА МЕН ЗАЛАЛДАР
ТУРАЛЫ ЕСЕП**

№ 2 шоғырландырылған нысан

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Көрсеткіштер атауы	Жол коды	Есепті кезенге	Алдагы кезенге
Түсім	010	206.637.113	196.366.805
Сатылған тауарлар мен кызметтердің өзіндік құны	011	(121.309.073)	(110.968.699)
Жалпы пайда (010 жол – 011 жол)	012	85.328.040	85.398.106
Сату бойынша шығыстар	013	–	–
Әкімшілік шығыстар	014	(13.592.935)	(11.027.504)
Өзге шығыстар	015	(8.769.461)	(13.345.195)
Өзге кірістер	016	1.461.472	1.591.990
Операциялық пайда жиыны (залал) (+/- 012 жолдан 016 жолды қоса алғанда)	020	64.427.116	62.617.397
Қаржыландыру бойынша түскен кірістер	021	4.517.047	4.197.234
Қаржыландыру бойынша шығыстар	022	(1.615.566)	(1.374.236)
Үlestік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдастың үйымдар мен бірлескен кызметтің пайдасындағы (залалындағы) үйимның үлесі	023	(6.255.050)	11.846.567
Өзге де операциялық емес кірістер	024	1.055.964	103.799
Өзге де операциялық емес шығыстар	025	–	–
Салық салғанға дейінгі пайда (залал) (+/- 020 жолдан 025 жолды қоса алғанда)	100	62.129.511	77.390.761
Табыс салығы бойынша шығыстар	101	(15.698.946)	(13.847.161)
Салық салғаннан кейін жалғасатын қызметтен түсетін пайда (залал) (100 жол - 101 жол)	200	46.430.565	63.543.600
Салық салғаннан кейін тоқтатылған қызметтен түсетін пайда (залал)	201	–	–
Мыналарға қатысты бір жылғы пайда (200 жол + 201 жол):	300	46.430.565	63.543.600
негізгі үйимның меншік иелері		46.430.565	63.543.600
бақыламайтын меншік иелерінің үлесі		–	–

**ШОҒЫРЛАНДЫРҒАН ПАЙДА МЕН ЗАЛАЛДАР
ТУРАЛЫ ЕСЕП (жалғасы)**

№ 2 шоғырландырылған нысан

мын тәнге

Көрсеткіштер атавы	Жол коды	Есепті кезенге	Алдағы кезенге
Өзге де жиынтық пайда (410 жолдан 420 жолды қоса алғанда сомасы):	400	(14.130.881)	40.259.924
оның ішінде:			
Негізгі құралдарды қайта бағалау	410	(26.274.071)	49.256.090
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтерін қайта бағалау	411	-	-
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдастан үйимдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдасындағы (залалындағы) үлесі	412	3.181.977	1.345.495
Зейнетакы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	413	(992.599)	(1.292.000)
Еншілес үйимдардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына табыс салығы ставкасын өзгерту тиімділігі	414	-	-
Ақша ағындарын хеджирлеу	415	-	-
Шетелдік үйимдарға инвестициялар бойынша бағамдық айырма	416	4.742.851	188.238
Шетелдік операцияларға таза инвестицияларды хеджирлеу	417	-	-
Өзге де жиынтық пайданың өзге де құрауыштары	418	-	-
Пайда (залал) құрамында кері сыныптау кезіндегі түзету	419	-	-
Өзге де жиынтық пайда құрауыштарының салықтық тиімділігі	420	5.210.961	(9.237.899)
Жалпы жиынтық пайда (300 жол + 400 жол)	500	32.299.684	103.803.524
Мыналарға тиесілі жалпы жиынтық пайда:			
негізгі үйимның меншік иелері		32.299.684	103.803.524
бакыламайтын меншік иелерінің үлесі		-	-
Акцияға арналған пайда:	600	121	165
оның ішінде:			
Акцияға арналған базалық пайда:		-	-
жалғасатын қызметтен		121	165
тоқтатылған қызметтен		-	-
Акцияға арналған ажыратылған пайда:		-	-
жалғасатын қызметтен		-	-
тоқтатылған қызметтен		-	-

Бас директор

Бас бухгалтер

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ
ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП**

№ 3 шоғырландырылған нысан

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін (жанама әдіс)*мын төңге*

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
1. Операциялық қызметтөн түскен акша қаражатының козғалысы			
Салық салғанға дейінгі пайда (залал)	010	62.129.511	77.390.761
Негізгі құралдар пен материалдық емес активтердің амортизациясы мен құнсыздануы	011	42.117.595	43.031.975
Гудвилдтың құнсыздануы	012	—	—
Сауда және өзге дебиторлық берешектің құнсыздануы	013	18.661	56.405
Сатуга арналған шығындарды шегерепе отырып, әділ құнына дейін сатуға арналған активтердің (немесе кететін топтын) құнын есептеп шығару	014	—	—
Негізгі құралдарды шегеруден түскен залал (пайда)	015	147.564	203.372
Инвестициялық мұліктен түскен залал (пайда)	016	—	—
Қарызды алдын ала өтеуден түскен залал (пайда)	017	—	—
Пайда мен залал туралы есеп арқылы түзетумен әділ құны бойынша көрсетілетін өзге қаржы активтерінен түскен залал (пайда)	018	—	—
Қаржыландыру бойынша шығыстар (кірістер)	019	(2.901.481)	(2.822.998)
Қызметкерлерге сыйақылар	020	—	—
Үлес құралдарымен сыйақылар бойынша шығыстар	021	—	—
Кейінге қалдырылған салықтар бойынша кірістер (шығыстар)	022	—	—
Іске асырылмаған оң (теріс) бағамдық айырма	023	—	—
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдастық ұйымдар мен бірлескен қызметтің пайдада ұйымдастыру үлесі	024	6.255.050	(11.846.567)
Жалпы жиынтық пайданың (залалдың) өзге ақшалай емес операциялық түзетулері	025	463.446	585.497
Жалпы жиынтық пайданы (залалды) түзету жиыны, барлығы (+/- 011 жолдан 025 жолды қоса алғанда)	030	46.100.835	29.207.684

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ
ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП (жалғасы)**

№ 3 шоғырландырылған нысан

<i>мын төңге</i>	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
Көрсеткіштердің атауы			
Қордагы өзгерістер	031	3.537.525	690.918
Резервтің өзгерістері	032	(381.811)	(495.249)
Сауда және өзге де дебиторлық берешектегі өзгерістер	033	(939.323)	(1.815.542)
Сауда және өзге де кредиторлық берешектегі өзгерістер	034	2.884.424	(545.491)
Салықтар мен бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер бойынша берешектегі өзгерістер	035	(3.310.685)	(474.600)
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелердегі өзгерістер	036	(3.025.686)	5.937.318
Операциялық активтер мен міндеттемелер қозғалысының жиыны, барлығы (+/- 031 жолдан 036 жолға дейін)	040	(1.235.556)	3.297.354
Төленген сыйақылар	041	5.878.926	2.356.479
Төленген табыс салығы	042	(18.965.585)	(16.350.776)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (010 жол +/- 030 жол +/- 040 жол +/- 041 жол +/- 042 жол)	100	93.908.131	95.901.502
2. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы	200	(35.342.602)	(60.320.044)
3. Қаржы қызметтін түскен ақша қаражатының қозғалысы	300	(41.925.280)	(28.847.670)
4. Валюта айырбастау бағамының теңгеге әсері	400	(110.877)	(42.484)
5. Ақша қаражатының артуы +/- азауы (100 жол +/- 200 жол +/- 300 жол)	500	16.529.372	6.691.304
6. Есепті кезеңнің басына ақша қаражаты мен олардың баламалары	600	25.645.348	18.954.044
7. Есепті кезеңнің аяғындағы ақша қаражаты мен олардың баламалары	700	42.174.720	25.645.348

Бас директор

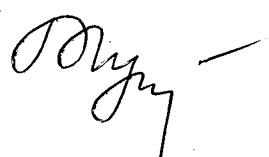
Бас бухгалтер

K.M. Қабылдин

M.K. Сармагамбетова

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРИСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП

№ 4 шоғырландырылған нысан

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Кұрауыштардың атауы	Жол коды	Аналық үйымның капиталы					Бақыламайт ын меншік иелерінің үлесі	Мың тенге
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған, меншік үлестік куралдар	Резервтер	Болінбекен пайда		
Алағы жылдың 1 кантарына ариналған сальдо	010	61.937.567	—	—	154.314.011	176.062.485	—	392.314.063
Есеп саясатындағы өзгеріс	011	—	—	—	—	—	—	—
Кайта есептелген сальдо (010 жол +/- 011 жол)	100	61.937.567	—	—	154.314.011	176.062.485	—	392.314.063
Жалпы жынтық пайда, барлығы (210 жол + 220 жол):	200	—	—	—	26.640.599	77.162.925	—	103.803.524
Бір жылдағы пайда (залақ)	210	—	—	—	—	63.543.600	—	63.543.600
Өзге жынтық пайда, барлығы (221 жолмен 229 жолды қоса алғанда сомасы):	220	—	—	—	26.640.599	13.619.325	—	40.259.924
онан ішінде:		—	—	—	—	—	—	—
Негізгі куралдарды (салық тиімділігін шегерे отырып) кайта бағалаудан түсегін есім	221	—	—	—	39.759.791	—	—	39.759.791
Негізгі куралдарды (салық тиімділігін шегере отырып) кайта бағалаудан амортизацияны аудару	222	—	—	—	(13.619.325)	13.619.325	—	—
Сатуға ариналған колданға каржы активтерін (салық тиімділігін шегере отырып) кайта бағалау	223	—	—	—	—	—	—	—
Үлестік катысу алісі бойынша ескерілетін қауымдастырылған үйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жынтық пайдадағы (залаудағы) үлесі	224	—	—	—	1.345.495	—	—	1.345.495
Зейнетекі міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залақ)	225	—	—	—	(1.033.600)	—	—	(1.033.600)
Еншілес үйымдардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына ариналған табыс салығының ставкасындағы өзгерістердің тиімділігі	226	—	—	—	—	—	—	—
Ақша ағындарын (салық тиімділігін шегере отырып) хеджирлеу	227	—	—	—	—	—	—	—

11-67 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған каржы есептілігі нысандарының ажыратылмайтын белгі болып табылады

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛГАН КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРИСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП (жалғасы)

№ 4 шоғырландырылған нысан

мын тенге

	Жол коды	Аналық үйимның капиталы					Бақыламайтын менишік иелерінің үлесі	Капитал жынысы
		Жарғылыш (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған, меншік үлестік куралдар	Резервтер	Болінбекен пайда		
Курауыштардың атауы								
Штетел ұйымдарына инвестициялар бойынша бағамдық айрима	228	—	—	—	188.238	—	—	188.238
Штетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	229	—	—	—	—	—	—	—
Менишік иелерімен операциялар, барлығы (310 жолмен 318 жолны қоса алғанда сомасы):	300	—	—	—	—	(28.847.670)	—	(28.847.670)
оның ішінде:								
Қызметкерлерге акциялармен сыйакы беру	310	—	—	—	—	—	—	—
оның ішінде:								
қызметкерлердің көрсететін қызметтерінің құны		—	—	—	—	—	—	—
қызметкерлерге акциялармен сыйакы беру		—	—	—	—	—	—	—
схемаларда бойынша акциялар шыгару		—	—	—	—	—	—	—
қызметкерлерге акциялармен сыйакы беру		—	—	—	—	—	—	—
схемасынан қызынтыс салықтық пайда		—	—	—	—	—	—	—
Менишік иелерінің жарналары	311	—	—	—	—	—	—	—
Жеке менишік үлес құралдарын (акцияларын) шыгару	312	—	—	—	—	—	—	—
Бизнесінің біріктіруте байланысты үлес құралдарын шыгару	313	—	—	—	—	—	—	—
Айырбасталатын құралдардың үлестік күрамы (салық тиімділігін шыгарға отырып)	314	—	—	—	—	—	—	—
Дивидендерді төлеу	315	—	—	—	—	(28.847.670)	—	(28.847.670)
Менишік иелерінің пайдасына озге де болулар	316	—	—	—	—	—	—	—
Менишік иелерімен озге де операциялар	317	—	—	—	—	—	—	—
Бақылауды жогалтуға екеп соқрайтын еншілес үйымдарда катысу үлесіне өзгерістер	318	—	—	—	—	—	—	—
Есенті жыздының 1 кантарына арналған сальдо (100 жол + 200 жол + 300 жол)	400	61.937.567	—	—	180.954.610	224.377.740	—	467.269.917
Есеп саясатындагы өзгеріс	401	—	—	—	—	—	—	—

11-67 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған каржы есентілігінің нысандарының ажыратылмайтын белгі болып табылады

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛГАН КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРИСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП (жалғасы)

№ 4 шоғырландырылған нысан

мын тәнде

	Жол коды	Аналық үйміншік капиталы					Бақыламайт ын менишік нелерінің үлесі	Капитал жинші
		Жарғылыш (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған, меншік үлестік куралдар	Резервтер	Болінбекен пайда		
<u>Курауыштардың атауы</u>								
Кайты есептегендегі сальдо (400 жол +/- 401 жол)	500	61.937.567	—	—	180.954.610	224.377.740	—	467.269.917
Жалпы жиншілік пайда, барлығы (610 жол + 620 жол):	600	—	—	—	(29.666.596)	61.966.280	—	32.299.684
Бір жылғы пайда (залақ)	610	—	—	—	—	46.430.565	—	46.430.565
Өзге жиншілік пайда, барлығы (621 жолмен 629 жолды қоса алғанда сомасы):	620	—	—	—	(29.666.596)	15.535.715	—	(14.130.881)
оның ішінде:								
Негізгі қуралдарды (салық тімділігін шегерे отырып) кайта бағалагандагы есім	621	—	—	—	(21.261.630)	—	—	(21.261.630)
Негізгі қуралдарды (салық тімділігін шегере отырып) кайта бағалагандагы амортизацияны аудару	622	—	—	—	(15.535.715)	15.535.715	—	—
Сатуға арналған колдагы каржы активтерін (салық тімділігін шегерे отырып) кайта бағалау	623	—	—	—	—	—	—	—
Үлестік катысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдастан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиншілік пайдадағы (залаудағы) үлесі	624	—	—	—	3.181.977	—	—	3.181.977
Зейнетаков міндеттемелер бойынша актуарлық пайда (залақ)	625	—	—	—	(794.079)	—	—	(794.079)
Еншілес компаниялардың мерзімі кейінге калдырылған салынына арналған табис салығының ставкасындағы өзгерістердің тімділігі	626	—	—	—	—	—	—	—
Ақша ағындарын (салық тімділігін шегере отырып) хеджирлеу	627	—	—	—	—	—	—	—
Штетел үйміндарына инвестициялар бойынша бағамдық айрма	628	—	—	—	4.742.851	—	—	4.742.851
Штетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	629	—	—	—	—	—	—	—

11-67 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған каржы есептілігін нысандарының ажыратылмайтын белгілі болып табылады

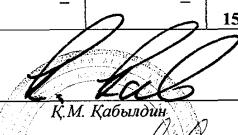
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛГАН КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРИСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП (жалғасы)

№ 4 шоғырландырылған нысан

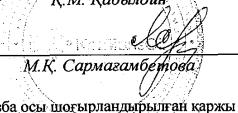
мын тәнде

	Жол коды	Аналық үйымның капиталы					Бақыламайт ын меншік иелерінің үлесі	Капитал жынысы
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмис-сияльк кіре	Сатып алынған, меншік үлестік куралдар	Резервтер	Бөлінбекен пайда		
Курауыштардың атауы								
Менишік иелерімен операциялар, барлығы (710 жолмен 718 жолды коса алғанда сомасы) оның ішінде:	700	—	—	—	—	—	(41.925.280)	(41.925.280)
Кызметкерлерге акциялармен сыйакы беру, оның ішінде:	710	—	—	—	—	—	—	—
кызметкерлердің көрсететін кызметтерінің құны		—	—	—	—	—	—	—
кызметкерлерге акциялармен сыйакы беру		—	—	—	—	—	—	—
схемалары бойынша акциялар шығару		—	—	—	—	—	—	—
кызметкерлерге акциялармен сыйакы беру		—	—	—	—	—	—	—
схемасында көткесін салыстық пайда		—	—	—	—	—	—	—
Менишік иелерінің жарналары	711	—	—	—	—	—	—	—
Жеке менишік үлес құралдарын (акцияларын) шығару	712	—	—	—	—	—	—	—
Бизнесті бірліктірүге байланысты үлес құралдарын шығару	713	—	—	—	—	—	—	—
Айырбасталатын құралдардың үлестік кұрамы (салық тиімділігін шығара отырып)	714	—	—	—	—	—	—	—
Дивиденттер төлеу	715	—	—	—	—	(41.925.280)	—	(41.925.280)
Менишік иелерінің пайдасына өзге де болулер	716	—	—	—	—	—	—	—
Менишік иелерімен өзге де операциялар	717	—	—	—	—	—	—	—
Бақылауды жогалтуға экеп соққайтын еншілес үйымдарда катысты үлесіне өзгерістер	718	—	—	—	—	—	—	—
Есепті жылдың 31 желтоқсанына арналған салдо(500 жол + 600 жол + 700 жол)	800	61.937.567	—	—	151.288.014	244.418.740	—	457.644.321

Бас директор

K.M. Қабылдин

Бас бухгалтер

M.K. Сармагамбетова

11-67 беттердегі түсіндірме жағба осы шоғырландырылған каржы есептілігі нысандарының ажыратылмайтын болған болын табылады

10

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

№ 5 шоғырландырылған нысан

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Мұнай және Газ Қөлігі» ұлттық компаниясы» ЖАҚ (бұдан әрі – «МГК») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 2 мамырдағы қаулысына сәйкес құрылды. Осы қаулының негізінде Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті «КазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ акцияларына меншік құқығын МГК-ға берді, осының нәтижесінде «КазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ «КазТрансОйл» ЖАҚ болып қайта тіркелді және қайта аталды.

2004 жылғы 31 мамырда Қазақстан заңнамасының талаптарына сай «КазТрансОйл» ЖАҚ «КазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – «Компания») болып қайта тіркелді.

2014 жылдың 31 желтоқсанына «КазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «КМГ» немесе «Бас компания») Компанияның ірі акционері болып табылады, оған Компанияда катысадын бақылау үлесі (90%) тиесілі. КМГ толығымен «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат коры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») тұлғасында Үкіметке тиесілі. Акциялардың қалған 10%-ы «Халықтық IPO» бағдарламасы аясында сатып алған миноритарлық акционерлерге тиесілі.

2013 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі ұйымдарда катысу үлесі болды:

Тіркелген жері	Негізгі қызметі	Катысу үлесі	
		2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
«МұнайТас» СБҚҚ» АҚ Қазақстан (бұдан әрі – «МұнайТас»)	Мұнай тасымалдау	51%	51%
«Қазақстан – Қытай Қазақстан Кұбыры» ЖШС (бұдан әрі – «ҚҚҚ»)	Мұнай тасымалдау	50%	50%
«Batumim Terminals Limited» (бұдан әрі – «BTL»)	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, аудыстырып құю және сақтау, Батуми қ. Теніз кемежайын және мұнай құю терминалын пайдалану	100%	100%

Компания және оның еншілес ұйымы бұдан әрі мәтін бойынша «Топ» ретінде қаралады.

Компанияның бас кеңесі Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғылы, 19 мекенжайы бойынша орналасқан. Компанияның Атырау (Батыс филиал), Павлодар (Шығыс филиал), Алматы (Ғылыми-техникалық орталық), Астана (Ұжымдық пайдалану есептеу орталығы) қалаларында орналасқан 4 филиалы және Ресей Федерациясында (Мәскеу, Омбы және Самара қалалары) өкілдік кеңселері бар.

Компания Қазақстан Республикасы аумағында ұзындығы 5.700 км магистральды мұнай құбырлары және ұзындығы 2.148 км суағызылар желісі бар. Мұнымен қатар, Компания басқа аралас құбыр желілерінде мұнайды сақтауды, аудыстырып құюды және оның көлік экспедициясын жүзеге асырады. Компанияның МұнайТас және ҚҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындары Қазақстан мұнайын Қытайға тасымалдау үшін пайдаланылатын Қенқияқ – Атырау, Қенқияқ – Құмкөл және Атасу – Алашаңай құбырларына иелік етеді. Компанияның BTL еншілес кәсіпорнына Батуми мұнай терминалы және негізгі қызметі мұнай құю және құргақ жүктөрін сақтау және аудыстырып құю болып табылатын Батуми теңіз кемежайын басқару құқығы тиесілі.

Компания табиғи монополист болып табылады және тиесінше Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу және бәскелестікті қорғау Комитетінің (бұдан әрі – «ТМРЖБҚҚ») объектісі болып табылады. ТМРЖБҚҚ (бұрын – Қазақстан Республикасы Табиғи монополияларды реттеу агенттігі) тарифті, сондай-ақ тарифтік мөлшерлемелерді есептеу әдіснамасын бекіту үшін жауапты, бұлардың негізінде Топ Қазақстан Республикасындағы кірістердің негізгі үлесін алады.

Негізінде тарифтер іске қосылған активтерге капитал бағасын қайтаруға негізделеді. Қазақстан Республикасының табиғи монополиялардың қызметін реттеу туралы заңнамасына сәйкес тарифтер қызметтердің көрсету үшін қажетті шығындардың бағасынан төмен бола алмайды және табиғи монополия субъектісінің тиімді қызмет етуін қамтамасыз ететін пайда алу мүмкіндігін есепке ала алмайды.

2014 жылғы 1 кантардан бастап Компанияның ішкі және экспорттық нарықтарға мұнай айдау тарифтерін өсіру туралы 2013 жылғы 27 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы Табиғи монополияларды реттеу агенттігінің (бұдан әрі – «ТМРА») бұйрығы күшіне енді: ішкі нарыққа 1.000 км-ге мұнайдың 1 тоннасын тасымалдауға тариф 1.954,5 тенgeden 2.931,8 тенгеге дейін өсті (50%-ға арттырылды), экспортқа мұнай айдауга 1.000 км-ге мұнайдың 1 тоннасын тасымалдауға тариф 4.732,6 тенгеден 4.850,6 тенгеге дейін өсті (2,5%-ке арттырылды).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

2014 жылғы 1 сәуірден бастап Компанияның экспортқа мұнай айдау тарифін өсіру туралы 2014 жылғы 20 наурыздағы ТМРА-ның бүйрігі күшіне енді, 1,000 км-ге мұнайдың 1 тоннасын тасымалдауда тариф 4,850,6 теңгеден 5,817,2 теңгеге дейін өсті (19,9%-га арттырылды).

ТМРЖБҚК-ның 2014 жылғы 4 қарашадағы бүйрігімен 2014 жылғы 1 қаңтардан бастап «Атасу» бас мұнай айдау стансасында (бұдан әрі – «БМАС») мұнайды ауыстырып құюды қоса алғанда, Ресей Федерациясының шекарасынан бастап Қазақстан Республикасының шекарасына дейін (Прииртышск) – Атасу (Қазақстан Республикасы) участкесінде ресейлік мұнайды Қазақстан Республикасының аумағы арқылы Қытай Халық Республикасына тасымалдауда арналған тарифтер 1 тонна үшін ККС-ты есептемегендеге (Компания үшін) 2,63 АҚШ доллар мөлшерінде енгізілді. Бұрын мұнай тасымалдауда тарифі 1 тонна үшін ККС-ты есептемегендеге 117,31 теңгені, мұнайды ауыстырып қоюға 1 тонна үшін ККС-ты есептемегендеге 284,41 теңге болатын.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Компанияның бас директоры және бас бухгалтері 2015 жылғы 24 ақпандың бекітті және басып шығаруға рұқсат етті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («КЕХС») сәйкес Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары кенесі («КЕХС жөніндегі кенес») бекіткен редакцияда дайындалған.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік мына баптарды: негізгі құралдар, олар қайта бағаланған құны бойынша есептеледі және қаржы активтері – әділ құны бойынша есептеледі, қоспағанда бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік тәнгемен берілген, ал барлық сома басқаша көрсетілген жағдайларды қоспағанда, тұтас мындыққа дейін дөңгелектеп алынған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте алдыңғы кезең үшін салыстырмалы ақпарат берілген.

3. ШОҒЫРЛАНДЫРУ НЕГІЗІ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және оның еншілес кәсіпорнының 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін қамтиды. Бақылау Топтың инвестиция объектісіне қатысадан түсетін айнымалы кіріспен байланысты тәуекелге ұшыраган немесе осындай кіріс алуға құқығы, сондай-ақ инвестиция объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру көмегімен кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болған жағдайда жүзеге асырылады. Атап айтқанда Топ инвестиация объектісін мына шарттар орындалған жағдайдаған бақылайды:

- Топтың инвестиация объектісіне қатысты өкілеттігі болғанда (яғни инвестиация объектісінің маңызды қызметін басқарудың ағымдағы мүмкіндігін қамтамасыз ететін құқығы болған);
- Топта инвестиация объектісіне қатысадан түсетін айнымалы кіріспен байланысты немесе осындай кіріс алуға құқығынан тәуекелге ұшырағыштық болғанда;
- Топта инвестиация объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру көмегімен кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болғанда.

Топта инвестиация объектісіне қатысты басым дауыс құқығынан кем немесе ұқсас құқық болған жағдайда, Топ осы инвестиация объектісіне қатысты өкілеттіктерін болуын бағалау кезінде барлық ақылға қонымды фактілерді және жағдаяттарды ескереді:

- инвестиация объектісінде дауыс беру құқығына ие басқа тұлғалармен келісім;
- басқа келісімдермен негізделген құқықтар;
- Топқа тиесілі дауыс құқығы және ықтимал дауыс құқығы.

Егер фактілер мен жағдаяттар бақылаудың үш құраушысының біреуінің немесе бірнешеуінің өзгергенін білдірсе, Топ инвестиация объектісіне қатысты бақылаудың болуын қайта талдайды. Еншілес компанияны шоғырландыру Топ еншілес компанияны бақылауды алған кезден басталады және Топ еншілес компанияны бақылауды жоғалтқан кезде дөғарылады.

Еншілес компанияның жыл ішінде сатып алған немесе шығарылған активтері, міндеттемелері, кірістері мен шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке кіргізіледі және Топ еншілес компанияға бақылауды жоғалтқан күнге дейін көрсетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

3. ШОҒЫРЛАНДЫРУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Пайда немесе залал және өзге де жиынтық табыстың эр құраушысы және бақыланбайтын қатысу үлесі, егер бұл бақыланбайтын қатысу улестерінің теріс сальдосына әкелген жағдайдың өзінде Топтың бас компаниясының меншігіне жатады. Қажет болған жағдайда еншілес компаниялардың қаржы есептілігі осындай компаниялардың есеп саясатын Топтың есеп саясатымен сәйкестікке келтіру үшін түзетіледі. Топ ішінде операцияларды жүзеге асыру нәтижесінде туындастын барлық топшілік актив пен міндеттеме, капитал, кірістер, шығыстар мен акша ағындары шоғырландыру кезінде толық алынып тасталады.

Бақылауды жоғалтпағанда еншілес кәсіпорындағы қатысу үлесінің өзгерісі капиталмен операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес кәсіпорынға бақылауды жоғалтса, ол тиісті активтер мен міндеттемелерді (оның ішінде гудвилді), бақыланбайтын қатысу үлестерін және капиталдың өзге де құралымдарын тануды тоқтатады және туындаған пайданы немесе залалды пайда мен залал құрамында таниды. Қалған инвестицияларды әділ құны бойынша таниды.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ

4.1 Бірлескен қызметке қатысу

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар нысанында бірлескен қызметке қатысу үлесі бар.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорын – бұл бірлескен қызмет туралы келісім, оған сай келісіге бірлескен бақылауды жүзеге асыруши тараптардың бірлескен-бақылаудағы кәсіпорындардың таза активтеріне құқығы бар. Бірлескен бақылау – шартпен негізделген бірлескен бақылауды жүзеге асыру, бұл манызды қызметке қатысты шешім қабылдау бірлескен бақылауды жүзеге асыруши тараптардың бірауызды келісімін талап ететін жағдайларда орын алады.

Бірлескен бақылауды анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын айқындау кезінде ескерілетін факторларға үқсас.

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі. Үлестік қатысу әдісінә сәйкес бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар бастапқы құны бойынша танылады. Инвестициялардың теңгерімдік құны бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың таза активтеріндегі сатып алу күнінен кейін туындастын өзгерістердегі үлесті тану салдарынан артады немесе кемиді. Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға қатысты гудвилл инвестициялардың теңгерімдік құнына кіреді және өтелмейді, сондай-ақ құнсыздану мәніне жеке тексеруге үшірамайды.

Жиынтық табыс туралы есеп Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорын қызметінің қаржылық нәтижелеріндегі үлесін көрсетеді. Осындай объектілердің өзге де жиынтық табысындағы өзгерістер Топтың өзге де жиынтық табысының құрамында ұсынылады. Сонымен бірге егер бірлескен кәсіпорынның меншік капиталында тікелей танылған өзгерістер орын алса, Топ осындай өзгерістердегі өз үлесін мойындауды және егер бұл меншік капиталдың өзгерістері туралы есепте колданылатын болса, осы фактіні ашады. Топтың бірлескен кәсіпорындармен операциялары бойынша туындастын іске асырылмаған пайда мен залалдар Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорынға қатысу үлесі болатын дәрежеде алынып тасталады.

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның пайдасындағы немесе залалындағы үлесі операциялық пайда шегінен тыс тікелей жиынтық табыс туралы есепте берілген. Ол бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның салық салуды есепке алғаннан кейінгі пайдасын немесе залалын көрсетеді.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың қаржылық есептілігі Топ қаржылық есептілігі сияқты есепті кезеңде жасалады. Қажет болған ретте есеп саясатын Топтың есеп саясатымен сәйкестікке келтіру мақсатында оған түзетулер енгізіледі.

Үлестік қатысу әдісін қолданғаннан кейін Топ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға Топтың инвестициялары бойынша құнсызданудан болған қосымша залалдарды тану кажеттілігін айқындауды. Топ әр есепті күнге бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар құнсыздануының объективті айфактарының болуын анықтайды. Осындай айфактар болған жағдайда Топ құнсыздану сомасын бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның етелген құны мен оның теңгерімдік құны арасындағы айырма ретінде есептейді және осы соманы «Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардағы пайда мен залалдардағы үлес» бабы бойынша жиынтық кіріс туралы есепте таниды.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынға елеулі әсерді жоғалтқан жағдайда, Топ әділ құны бойынша қалған инвестицияны бағалайды және таниды. Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның бірлескен бақылауды жоғалту кезіне теңгерімдік құны мен қалған инвестициялардың әділ құны және шығудан болатын түсімдер арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСПІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.2 Шетел валютасын қайта есептеу

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі тәнгемен берілген. Топтың әр компаниясы өзінің қызмет ететін валютасын айқындауды және әр компанияның қаржылық есептілігіне кіргізілген баптар осы қызмет ететін валютада бағаланады. Компанияның және МұнайТас және КҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың атқарымдық валютасы – теңге. ВТЛ атқарымдық валютасы АҚШ доллары.

Операциялар мен қалдықтар

Топ компаниялары шетел валютасындағы операцияларды бастапқыда өздерінің қызмет ететін валютасында операция тану көрсеткіштерін қанағаттандыратын күнге қолданылатын валюта бағамы бойынша есептейді.

Шетел валютасында бейнеленген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданыстағы қызмет ететін валюта спот-бағамымен қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу және қайта есептеу кезінде туындастын барлық бағамдық айырма жиынтық кіріс туралы есепке кіргізіледі.

Тарихи құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасау қүніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Әділ құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау қүніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындастын пайда мен залал баптың әділ құнны (яғни баптар бойынша бағамдық айырмалар, өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылған әділ құнның езгерісінен болған пайдалар немесе залалдар да тиісінше өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылады) өзгерісі нәтижесінде болған пайданы немесе залалды тану қағидаттарына сәйкес есептеледі.

Топ компаниялары

Шоғырландыру кезінде шетелдік бөлімшениң активтері мен міндеттемелері есепті күнге әрекет ететін бағам бойынша тәнгемен қайта есептеледі, осындағы бөлімшелердің пайдасы мен залалдары орташа бағам бойынша қайта есептеледі. Осындағы қайта есептеу кезінде пайда болатын бағамдық айырма өзге жиынтық кіріс құрамында танылады. Шетел бөлімшесі шықкан кезде осы шетел бөлімшесіне жататын өзге жиынтық кіріс құрамдастары пайда немесе залал құрамында танылады.

Шетелдік бөлімшениң сатып алған ретте пайда болатын гудвил және активтер мен міндеттемелердің тәнгерімдік құнны олардың әділ құннына дейін шетелдік бөлімшениң активтері мен міндеттемелері ретінде ескеріледі және есепті күнге қолданыстағы валюта бағамы бойынша қайта есептеледі.

Валюта айырбастау бағамдары

Қазақстан қор биржасында (бұдан ері – «ҚҚБ») белгіленген орташа өлшенген айырбас бағамдары Қазақстан Республикасындағы ресми айырбас бағамдары ретінде пайдаланылады.

Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі 2014 жылғы 11 ақпандың тәңгенин АҚШ долларына және басқа да валюталарға қатысты тәңгениң айырбас бағамын ұстап тұрудан бас тарту, валюталық баса-көктеу мөлшерін төмendetу және тәңгениң айырбас бағамының қалыптасу үдерісіне араласуды қысқарту туралы шешім қабылдады. Құнсыздануға дейін және одан кейін 1 АҚШ долларының айырбас бағамы тиісінше 155,56 теңге және 184,5 теңге болды. 2014 жылғы 24 ақпандығы жағдай бойынша 1 АҚШ долларының айырбас бағамы 185,05 теңге болды.

31 желтоқсанға ҚҚБ белгілекен валюта айырбастау бағамдары мынаны құрады:

Теңге	2014 жыл	2013 жыл
АҚШ доллары	182,35	153,61
Ресей рублі	3,17	4,69
Евро	221,97	211,17
Грузин лариі	99,79	88,47

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.3 Активтер мен міндеттемелерді ұзак мерзімді айналымдыға /қыска мерзімді және айналымнан тыс/ жіктеу

Қаржы жағдайы туралы есепте Топ активтер мен міндеттемелерді ұзак мерзімді айналымдыға/қыска мерзімді және айналымнан тыс/жіктеу негізінде көрсетеді. Актив айналымды болады, егер:

- оны іске асыру болжанса немесе ол сатуға немесе қарапайым операциялық цикл аясында тұтынуға арналса;
- ол негізінен сату мақсатына арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде іске асыру болжанса;
- немесе ол өзін айырбастауға немесе есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға шектеу болған жағдайларды қоспағанда, акша қаражаттарын немесе олардың баламаларын білдірсе.

Барлық өзге актив айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қыска мерзімді болып табылады, егер:

- оны қалыпты операциялық цикл аясында өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда мақсатында ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде өтеуге жатса;
- немесе Топта есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу мерзімін ұзарту сөзсіз құқығы болмаса.

Топ өзге барлық міндеттемені ұзак мерзімді ретінде жіктейді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері айналымнан тыс/ ұзак мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

4.4 Әділ құнды бағалау

Әділ құн бағалау құніне нарық қатысушылары арасында қалыпты тәртіpte жасалатын мәміле аясында активтерді сату үшін альнатын немесе міндеттемелерді беру үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құн бағасы активтерді сату немесе міндеттемелерді беру жөніндегі мәміле мынадай болып өтуін болжайды:

- не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарыкта;
- не негізгі нарық болмаган жағдайда осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлы нарыкта.

Топ негізгі немесе неғұрлым қолайлы нарыққа кол жеткізуі тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны жол берушілікті пайдалану арқылы бағаланады, оларды нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде пайдалануы мүмкін, бұл орайда нарық қатысушылары өзінің озық мүдделерінде әрекет етеді.

Каржылық емес актив әділ құнның бағасы не активті ең жаксы және неғұрлым тиімді түрде пайдалану жолымен немесе осы активті ең жаксы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату нәтижесінде нарық қатысушысының экономикалық пайдасын еселеу мүмкіндігін ескереді. Топ бағалаудың пайда болған жағдаяттарында қолайлы және әділ құнның бағалау үшін жеткілікті деректерге кол жетімді бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл орайда бақыланатын орынды бастапқы деректерді мейлінше көп және бақыланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

Әділ құны қаржылық есептілікте бағаланатын немесе көрсетілетін барлық актив пен міндеттеме тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең тәменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде әділ құн көздерінің тәменде сипатталған сатылары аясында жіктеледі:

- 1-денгей – Бірыңғай активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық белгіленуі бойынша (қандай да бір түзетулерсіз);
- 2-денгей – Сатының ең тәменгі деңгейіне жататын әділ құнның бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта тіkelей немесе жанама бақыланатын болып табылатын баға үлгісі;
- 3-денгей – Сатының ең тәменгі деңгейіне жататын әділ құнның бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта бақыланабайтын болып табылатын баға үлгісі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.4 Әділ құнды бағалау (жалғасы)

Қаржы есептілігінде кезеңдік негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында әр есепті кезеңнің аяғына жіктемені (тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) қайтадан талдай отырып Топ оларды саты көздері деңгейлері арасында аудыстыру қажеттілігін айқындауды.

Жылжымайтын мүлік объектілері сиякты елеулі активтерді бағалау үшін сырт бағалаушылар тартылады. Негізгі құралдарды бағалау үш жылда бір рет кезеңділігімен жүргізіледі. Бағалаушыларды таңдау байқау негізінде жүргізіледі. Таңдау өлемшемдері ретінде нарыкты білу, беделі, тәуелсіздігі және кәсіби стандарттарға сәйкестігі қолданылады.

Әр есепті қунғе Топтың есеп саясатына сәйкес қайта талдау және қайта бағалау қажет болатын активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін Топ талдайды. Осындай талдау аясында Топ соңғы бағалау кезінде қолданылған негізгі бастапқы деректерді бағалау кезінде пайдаланылатын акпаратты шарттармен және өзге де ақылға қонымды құжаттармен салыстыру жолымен тексереді. Топ әр актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгерісін өзгерістің негізділігін айқындау мақсатында тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

Топ басшылығы сырт бағалаушылардың елеулі бағаларын Топтың аудиторлық комитетіне және тәуелсіз аудиторларға кезен-кезеңімен ұсынады, бұл бағалау кезінде қолданылған негізгі жорамалдарды талқылауды болжайды. Әділ құн туралы акпаратты ашу мақсаты үшін Топ активтер мен міндеттемелерді олардың сипатына, оларға тән сипаттама мен тәуекелдер, сондай-ақ жоағарыда көрсетілгеніндей, әділ құн көздерінің сатыларында қолданылатын деңгейлер негізінде жіктелді.

Негізгі құралдар әділ құнын, талдау және оны анықтаудың әдістері туралы қосымша акпарат 5-ескертпеде көлтіріледі.

4.5 Сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет

Топ айналымнан тыс активтерді және шығатын топтарды, егер олардың теңгерімдік құны негізінен оларды ұзақ пайдалану нәтижесінде емес, оларды сату арқылы өтелуге жатса, сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктейді. Осындай айналымнан тыс активтер және сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктелген шығу топтары мына екі мәннің – теңгерімдік құнының және сатуға немесе бөлуге арналған шығындарды шегергендеңі әділ құның кішісі бойынша бағаланады.

Бөлуге арналған шығындар бөлүмен тікелей байланысты қосымша шығындар болып табылады және өзіне қаржы шығындарын және пайдага салынатын салық бойынша шығыстарды қамтymайды.

Объектінің сату үшін ұсталатын ретінде жіктеу өлемшемі, егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы күйінде жедел сатылуы мүмкін болған жағдайда сакталған болып есептеледі. Сатуды жүзеге асыру үшін қажетті іс-әрекеттер сатуға байланысты елеулі өзгерістердің, сондай-ақ сатуды болдырмаудың шағын мүмкіндігін көрсетуі тиіс. Басшылықтың жіктеу құнінен бастап бір жыл ішінде сатуды аяқтау накты ниеті болуы тиіс.

Сату немесе бөлу үшін ұстал тұрылған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдақ емес активтер өтелімге жатпайды. Сату немесе бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржы жағдайы туралы есепте айналымдағы/қысқа мерзімді баптар ретінде жеке ұсынылады. Шығатын тоқтатылған қызмет ретінде мына жағдайда жіктеу өлемшемдерін қанағаттандырады, егер шығып қалған үйімның құрамдасы болса не сатуға арналған ретінде жіктелсе және:

- қызметтің жеке негізгі бағыты немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өнірді білдірсе;
- қызметтің жеке негізгі бағытын немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өнірді шығаруды жүзеге асыру жөніндегі бірыңғай үйлестірілген жоспарга енгізілген, не
- тек қана қайта сату үшін сатып алынған еншілес үйім болса.

Тоқтатылған қызмет жалғастырылатын қызмет нәтижелерінен шығарылады және жиынтық табыс туралы есепте тоқтатылған қызметтеннен салық салудан кейінгі пайда немесе залал ретінде жеке бап болып көрсетіледі. Шоғырландырылған қаржы есептілігіне барлық ескертпе өзіне жалғастырылатын қызметке қатысты сомаларды қамтиды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.6 Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған өтелімді (жерден, технологиялық мұнайдан және аяқталмаган құрылыштан басқа) және қайта бағалау болған жағдайда ол болған күннен кейін танылған құнсызданудан болатын залалдарды шегергендеңі әділ құны бойынша бағаланады. Топ өзінің негізгі құралдарын оларды ауыстырудың қалдық құнына дейін қайта бағалау жүргізу үшін кезең-кезеңімен тәуелсіз сарапшыларды тартады. Негізгі құралдарды қайта бағалау есеп саясатына сәйкес әр 3 жылда (жыл сайын қайта бағаланатын технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағаланған активтің әділ құны оның тенгерімдік құнынан елеулі айрмашылығы болмағанына сенімділікті камтамасыз ету үшін жүзеге асырылады.

Қайта бағалаудан құнның өсуі өзге де жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі және меншік капиталдың құрамына кіретін активтерді, оның осы активтің құнын қайта бағалау салдарынан болған және пайда немесе залал құрамында бұрын жасалған қайта бағалау салдарынан танылған мұндай активтерді қайта бағалаудан болған залалды қалпына келтіретін бөлікті қоспағанда, активтерді қайта бағалау резерві қорының артуына жатады. Қайта бағалаудан болатын залал оның бұрын активті қайта бағалау резерві қорының құрамында танылған осы актив бойынша оң қайта бағалауын тікелей кемітетін бөлігін қоспағанда пайда немесе залал құрамында танылады.

Активтің қайта бағаланған тенгерімдік құны негізінде есептелген өтелім мен активтің бастапқы құны негізінде есептелген өтелім арасындағы айрмашылық активтерді қайта бағалау резервінен жыл сайын бөлінбекен пайдаға ауыстырылады. Сонымен қатар қайта бағалау күніне жинақталған өтелім активтің жалпы тенгерімдік құнын бір мезгілде азайта отырып алынып тасталады және одан кейін таза сома активтің қайта бағаланған құнына дейін жете бағаланады. Актив шығарылған кезде нақты сатылатын активке жататын қайта бағалау резерві бөлінбейтін пайдаға көшіріледі.

Актив пайдаланылғаннан кейін оны пайдаланудан шығару бойынша күтілетін шығындардың көлтірілген бағасы келешек шығындарға резервті тану критерийлері орындалатын болса тиісті активтің бастапқы бағасына қосылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өндіре бойынша танылған резерв туралы толық ақпарат үшін елеулі есепке алу толғамдарын, бағалау мәндерін және жол берулерді қараңыз (*13 және 17-ескертпелер*).

Өтелім активтерді пайдалы қолданудың бағалау мерзімі ішінде желілік әдіспен мынадай түрде есептеледі:

Жылдар

Фимараттар мен құрылыш	5-50
Машиналар мен жабдық	3-30
Құбырлар мен өзге де көлік активтері	5-30
Өзге де	2-10

Топтың Есеп саясатына сәйкес технологиялық мұнай, аяқталмаган құрылыш және жер өтелімге жатпайды.

Бұрын танылған негізгі құралдарды немесе олардың маңызды құрауыштарын тануды доғару олар шығарылған кезде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығарудан экономикалық тиімділік алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындастын кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және тенгерімдік құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айрмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған есепті жыл үшін пайдаға және залалға кіргізіледі.

Таратылу құны, активтерді пайдалы қолдану мерзімі және негізгі құралдардың өтелімі әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің аяғында талданады және қажетіне қарай келешекті негізде түзетіледі.

4.7 Жалдау

Келісім жалдау ма әлде онда жалдау белгілері бар ма дегенді анықтау жалдау қатынастары басталған күнге келісім мазмұнын талдауга негізделеді. Келісім егер келісімді орындау осы келісім нәтижесінде нақты активті немесе активтерді пайдалануға байланысты болса, және активті немесе активтерді пайдалану құқығы бір тараптан екіншісіне өтсе, тіпті ол келісімде анық көрсетілмесе де жалдау немесе жалдау белгілері бар болады.

Top жалғер ретінде

Жалдау қатынастарының басталу күніне жалдау қаржылық немесе операциялық болып жіктеледі. Меншік құқығына байланысты барлық тәуекел мен пайда іс жүзінде Топқа өтетін жалдау қаржылық жалдау болып жіктеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.7 Жалдау (жалғасы)

Жалгер ретіндегі топ (жалғасы)

Қаржылық жалдау жалдау мерзімі басталу күні жалға алынған мүліктің әділ құны бойынша немесе бұл сома аз болса – ең аз жалдау төлемінің дисконты құны бойынша капиталдандырылады. Жалдау төлемдері қаржылық шығындар мен жалдау бойынша міндеттемелердің негізгі сомасының азауы арасында міндеттеменің өтелмеген сомасына тұрақты пайыздық мөлшерлеме болатындей етіп бөлінеді. Қаржылық шығындар пайдалар мен залалдар кұрамында жиынтық кіріс туралы есепте тікелей көрсетіледі.

Жалға алынған актив оны тиімді пайдалану мерзімі ішінде өтемделеді. Алайда егер жалдау мерзімі сонында активке меншік құқығы Топқа өтетіндігіне негізді сенім жоқ болса, актив оны тиімді пайдалану есепті мерзімі және жалдау мерзімі кезеңдерінің қай қысқасы ішінде өтеді.

Операциялық жалдау бойынша төлемдер жиынтық кіріс туралы есепте пайдалар мен залалдар кұрамында желілік әдіспен жалдаудың бүкіл мерзімі ішінде операциялық шығыстар ретінде танылады.

Топ жалға беруші ретінде

Активке қатысты меншік құқығымен байланысты барлық тәуекел мен пайда іс жүзінде Топта қалатын жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық жалдау шартын жасау кезінде шеккен бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің тенгерімдік құнына қосылады және жалдаудан алынған кіріс те осы негізде жалдау мерзімі ішінде танылады.

Шартты жалдау төлемі ол алынған кезеңде түсім кұрамында танылады.

4.8 Материалдық емес активтер

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы танылған кезде бастапқы құны бойынша бағаланады. Топ ішінде жүргізілген материалдық емес активтер өнім әзірлеуге арналған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, капиталдандырылмайды және тиісінше шығыс туындаған есепті кезең үшін пайда мен залал кұрамында көрсетіледі.

Материалдық емес активтердің пайдалы қолдану мерзімі шектелген.

Пайдалы қолдану шектеулі мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзім ішінде өтеді егер осы материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Өтелім активтер қызметінің бағаланған пайдалы мерзімі үшін тік желілік әдіс негізінде есептеледі. Материалдық емес активтер негізінен жеті – он жыл ішінде өтеді. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес актив үшін өтелімді есептеу кезеңі мен әдісі кем дегендे әр есепті кезеңнің аяғында қайта қаралады. Активке кіргізілген келешек экономикалық тиімділікті пайдалы қолданудың болжалды мерзімінің немесе тұтынудың болжалды құрылымының өзгерісі тиісінше өтелім кезеңін немесе есептеу әдісін өзгертеді және есепке алу бағаларының өзгерісі ретінде ескеріледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активке арналған шығындар жиынтық кіріс туралы есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады. Материалдық емес активтерді танудың тоқтатылуынан болатын кіріс немесе шығыс активтің шығуынан болатын таза тусім және активтің тенгерімдік құны арасындағы айырмашылық ретінде өлшенеді және осы активті тану тоқтатылған кездегі жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

4.9 Зерттеулер мен әзірленімдерге арналған шығындар

Зерттеулерге арналған шығындар шығыстарға олардың пайда болуына қарай жатқызылады. Накты өнімді әзірлеуге арналған шығындар нәтижесінде пайда болған материалдық емес активті Топ мыналарды көрсетсе танылады:

- материалдық емес активті жасаудың техникалық мүмкіндігі, активтің пайдалануға немесе сатуға қол жетімді болуы;
- материалдық емес активті әзірлеуді аяқтауға, сондай-ақ активті пайдалануға немесе сатуға мүмкіндік немесе ниет болуы;
- актив болашақ экономикалық пайдалылықпен қалай ұштасатындығы;
- әзірленімді аяқтау ресурстардың жеткілікті болуы;
- активті әзірлеу барысында шығындарды сенімді бағалау қабілеті.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.9 Зерттеулер мен әзірленімдерге арналған шығындар (жалғасы)

Әзірленімге арналған шығындарды актив ретінде әуелгі танудан кейін активтер жиналып қалған өтелімді және құнсызданудан болған жиналып қалған шығындарды шығарып тастағанда бастапқы құны бойынша ескеріледі.

Активтер өтелімі әзірленім аяқталған соң, актив пайдалануға дайын болғанда басталады және болашак экономикалық пайданы алудың болжамды кезеңі ішінде жүргізіледі. Өtelім сату өзіндік құнында көрсетіледі. Әзірлеу кезеңінде актив жыл сайын құнсыздануға тестіден еткізіледі.

4.10 Қаржы емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті қунге Топ активтің мүмкін болатын құнсыздану белгілері болуын айқындаиды. Егер осындағы белгілер орын алса немесе егер активтің құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Топ активтің өтелетін құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе ақша ағынның туыннатуши бөлімшесі (бұдан әрі – «ААТБ») өтелетін құны – мына шамалардың ең үлкені: сатуға арналған шығындарды шегергенде активтің (ААТБ) әділ құны және активті (ААТБ) пайдаланудан болатын құндылық.

Актив негізінен басқа активтер немесе активтер тобы тудыратын ағындарға тәуелсіз ақша қаражаты ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда, өтелетін құн жеке актив үшін айқындалады. Егер активтің немесе ААТБ тәнгерімдік құны оның өтелетін құннын артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтелетін құнның дейін есептен шығарылады. Пайдаланудан болатын құндылықтарды бағалау кезінде келешек ақша ағындары активке тән ақшаның және тәуекелдің уақытша құнның ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталауды.

Сатуға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық мәмілелер (егер ондайлар орын алса) ескеріледі. Олар болмаған ретте бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, акциялардың нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның езге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ құнсыздану сомасын Топтың жеке активтер жаткызылатын әр ААТБ үшін жеке дайындалатын жан-жақты жоспарлары және болжамды есеп айырысулырын басшылыққа ала отырып айқындаиды. Бұл жоспарлар мен болжамды есеп айырысулар әдетте бес жылға жасалады. Негұрлым ұзак кезеңдер үшін өсүдің ұзак мерзімді қарқыны есептеледі, ол бесінші жылдан кейінгі келешек болжамды ақша ағындарына қатысты қолданылады. Жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан (корлардың құнсыздануын қосқанда) болатын залалдар қайта бағалау езге де жиынтық кіріс құрамында танылғанда бұрын қайта бағаланған негізгі құралдарды қоспағанда, құнсызданған актив қызметіне сәйкес шығыстар санаты құрамындағы жиынтық кіріс туралы есепте танылады. Бұл жағдайда құнсызданудан болған залалдар да бұрын жүргізілген қайта бағалау сомасы шегінде өзге жиынтық кіріс құрамында танылады.

Әрбір есепті қунге Топ гудвилді қоспағанда бұрын активтің құнсыздануынан болған деп танылған залалдардың енді жоқ екендігінің немесе қысқарғандығының белгілері бар не жоқ екендігін анықтайты. Егер мұндай белгі бар болса, Топ активтің немесе ААТБ-ның өтелетін құнның есептейді. Кейінгі құнсызданудан болған деп танылған залалдардан бері активтің өтелетін құнның анықтау үшін қолданылған жол берулерде өзгеріс болған жағдайдаған бұрын құнсызданудан болған деп танылған залалдар қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің тәнгерімдік құны оның өтелетін құнның асып кетпеуімен, сондай-ақ өтелімді шегеріп тастағанда тәнгерімдік құнның аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылмаған жағдайда, тәнгерімдік құны бойынша танылуы мүмкін. Құнды бұлайша қалпына келтіру актив қайта бағаланған құны бойынша есептелген жағдайларды қоспағанда, пайдалар мен залалдарда танылады. Құнды осындағы қалпына келтіру құнның қайта бағалаудан болған өсүі ретінде ескеріледі.

4.11 Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері тиісінше пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері; берілген қарыздар мен дебиторлық берешек; өтелгенге дейін үсталып тұратын инвестиция; сату үшін колда бар қаржы активтері, тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде белгіленген туынды құралдар ретінде жіктеледі. Топ өз қаржы активтерін олар бастапқы танылған кездे жіктейді.

Қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда, алғашқыда мәміле бойынша онымен тікелей байланысты шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.11 Қаржы активтері (жалғасы)

Бастапқы тану және бағалау (жалғасы)

Заңнамамен немесе белгілі бір нарыкта («стандартты жағдайлардағы» сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуі талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық мәмілелер ол жасалған күнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаган күнге танылады.

Топтың қаржы активтері ақша қаражатын, банк салымдары сауда және басқа да дебиторлық берешекті қамтиды.

Кейінгі бағалау

Қаржы активін одан кейін бағалау былайша оларды жіктеуге байланысты болады.

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек белгіленген немесе анықталған төлемдері бар туындағатын қаржы активін білдіреді, белсенді нарыкта олардың бағасы белгіленбейді. Алғашқы танылғаннан кейін мұндағы қаржы активтері құнсыздануды шегеріп тастан, тиімді пайыздық мөлшерлемені қолданып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақылар, соңдай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас белігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріліп есептеледі.

Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану негізінде өтелім жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық кірістердің құрамына енгізіледі. Құнсызданумен байланысты залалдар қарыздар жағдайында жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындарының және дебиторлық берешек жағдайында жалпы және экімшілік шығындар құрамында есептеледі.

Өтегуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар

Тіркелтін немесе анықталатын төлемдері және өтегу мерзімі бар туынды емес қаржы активтері Топ оларды өтеу мерзіміне дейін ық ұстап түруға ниетті және қабілетті болғанда өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестиция ретінде жіктеледі. Өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестиациялар алғаш бағалағаннан кейін құнсызданудан болған залалдарды шегеріп тастан, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады.

Өtelімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақылар, соңдай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас белігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің өтелім жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық табыстар құрамына енгізіледі. Құнсызданумен байланысты залалдар жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық табыстар құрамында танылады. Топтың 2014 және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын есепті кезендер ішінде өтеуге дейін ұсталып тұратын банк салымдары болған.

Тануды дөгару

Қаржы активі (немесе қолданылу ретінде қарай – қаржы активінің белігі немесе осындай қаржы активтері тобының белігі) тануды дөгарады (яғни Топтың қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептен шығарылады), егер:

- активтен ақша ағынын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Топ өзінің активтен ақша ағынын алу құқығын берсе не алынатын ақша ағынын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша айтарлықтай кідіртусіз үшінші тарапқа төлеуге өзінде міндеттеме алса; және не (а) Топ активтен болатын барлық тәуекел мен табысты іс жүзінде берсе, не (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сактамаса, бірақ осы активке бақылауды берсе.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.11 Қаржы активтері (жалғасы)

Тануды дөгару (жалғасы)

Егер Топ өзінің активтөн ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сактап қала алған-алмағанын және, егер сактап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активті сол дәрежеде тануды жалгастырады. Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады. Берілген актив бойынша кепілдік нысанында болатын жалғасқан қатысу мына мәндердің ең азымен танылады: активтің бастапқы тенгерімдік құны немесе төлеу Топтың талап етуі бойынша болуы мүмкін өтеудің ең жогары сомасы.

4.12 Қаржы активтерінің құнсыздануы

Қаржылық активтердің құнсыздануы туралы толық ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- Маңызды есеп жүргізу пайымдаулары, бағалау мәндері және болжауладар (*5-ескертпе*);
- Негізгі құралдар үшін жеткізушилерге берілген алғытөлемдер (*15-ескертпе*);
- Сауда дебиторлық берешек (*9-ескертпе*);
- Жеткізушилерге берілген алғытөлемдер (*11-ескертпе*);
- Өзге де ағымдағы активтер (*11-ескертпе*).

Әрбір есепті құнгеле Топ қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының уәжді белгілері болуын бағалайды. Егер активтің бастапқы танылғанынан кейін болған бір немесе одан көп оқиға («залаға экелуші оқиғаның» басталуы) қаржы активі немесе қаржы активтері тобы бойынша күтілетін келешек ақша ағындарына сенімді бағага икемді әсер көрсетсе, құнсыздану орын алады.

Құнсыздану дәлелі борышкер немесе борышкерлер тобы айтарлықтай қаржылық қыншылықтар көріп отырғаның көрсетуді, өзінің қарызын етей алмауды немесе берешектің пайыздарын немесе негізгі сомасын төлеуді тиянақты жүзеге асырмауды, сондай-ақ олар банкроттық немесе өзге түрде қаржылық қайта үйымдастыру рәсімін жүргізу мүмкін болуын қамтиды. Бұдан басқа, мұндай дәлелдерге қаржы құралдары бойынша күтіліп отырған болашақ ақша ағынының бағалауға болатын төмендеуін көрсететін бақыланатын деректер, атап айтқанда, мерзімі өткен берешек көлемінің өзгеруі немесе борыштарды төлеу бойынша міндеттемелерді орындаудан бастартумен белгілі бір байланыста тұрған экономикалық жағдайлардың болуы жатады.

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтері

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтеріне қатысты Топ алдымен жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері бар екендігіне не жинақтай алғанда жекелей маңызды емес қаржы активтері бойынша бағалау жүргізеді. Егер Топ жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері оның маңызына тәуелсіз жоқ екендігін анықтаса, ол бұл активті несие тәуекелінің осындай сипаттамасы бар қаржы активтері тобына қосады, ал сонан соң бұл активтерді жиынтық негізде құнсыздану мәніне қарастырады. Құнсыздану мәніне жеке бағаланатын активтер бойынша не құнсызданудан болған залалдарды тану жалгастырылады, не құнсыздану мәніне жиынтық бағага енгізілмейді.

Анықталған құнсызданудан болатын залал сомасы активтің тенгерімдік құны мен есепті келешек ақша ағындарының келтірілген құны (әлі шекпеген күтілетін келешек кредиттік залалдар есебінсіз) арасындағы айырмашылық ретінде бағаланады. Құнсызданудан болған залал шегудің уәжді дәлелі болған ретте, залал сомасы активтің тенгерімдік құны мен күтіліп отырған болашақ ақша ағынының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде (әлі шекпеген болашақ күтіліп отырған кредиттік залалдар ескерілмей) бағаланады. Есепті болашақ ақша ағындарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша шегеріледі.

Активтің тенгерімдік құны балаушы резерв шотын қолдану арқылы кемітіледі, ал залал пайда немесе залал құрамында танылады. Төмендетілген тенгерімдік құны бойынша пайыздық кірісті (жиынтық кіріс туралы есепті қаржы кірісі ретінде көрінетін) есептегу құнсызданудан болған залалды бағалау мақсатында болашақ ақша ағындарын шегеру үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлемеге негізделіп, жалғасады. Қарыздар және дебиторлық берешек егер оларды болашакта өтеудің айқын келешегі болмаса, ал барлық қол жетімді қамтамасыз ету іске асырылған не Топқа берілген болса, тиісті резервтермен бірге тенгерімнен шығарылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.12 Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)

Өтмелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтері (жалғасы)

Егер келесі жыл ішінде құнсызданудан болған есепті залал сомасы құнсыздануды танығаннан кейін болған әлдебір оқиғадан ұлғайса не кемісе, құнсызданудан болған бұрын танылған залал сомасы бағалау резерв шотын түзету арқылы ұлғаяды не кеміді.

Егер қаржы құралы құнының бұрынғы есептен шығарылуы кейіннен қалпына келтірілсе, қалпына келтіру сомасы жиынтық кіріс есебінде қаржы шығындарының және жалпы әрі әкімшілік шығыстардың кемуі ретінде танылады.

4.13 Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер тиісінше пайда немесе залал, несиeler және қарыз, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Топ өзінің қаржылық міндеттемелерін оларды бастапқы тану кезінде жіктейді.

Барлық қаржылық міндеттеме бастапқыда олармен мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (қарыздар мен несиeler және кредиторлық берешек жағдайында) әділ құн бойынша танылады.

Топтың қаржылық міндеттемелері сауда және басқа да кредиттік берешекті, кредиттер мен қарызды, қаржылық кепілдік шарттарын қамтуы мүмкін.

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалау олардың жіктелуіне байланысты:

Несиeler мен қарыздар

Бастапқы танудан кейін пайыздық несиeler мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып, өтелімдік құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар оларды тану дөғарылғаннан кейін, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып өтелім есептелуіне қарай танылады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде шегерімдер мен сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық пен шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме өтелімі жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландыру бойынша шығындар құрамына қосылады.

Қаржы кепілдігі шарттары

Қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уақытын төлеуді жузеге асыруға қабілетсіздігінің салдарынан шеккен залалдарды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды білдіреді. Қаржы кепілдігі шарттары бастапқыда кепілдікті шығарумен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар ескерілген әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады. Кейіннен міндеттеме есепті күнге бар міндеттемені өтеу үшін қажетті шығындарды аса үздік бағалау және жинақталған өтелімді шегерген міндеттемелердің танылған сомасы өлшемдерінің ең көбі бойынша бағаланады.

Тануды дөгару

Қаржылық жағдай туралы есепте қаржылық міндеттемелерді тану егер міндеттеме өтелген, жойылған немесе оның қолданылу мерзімі біткен болса, дөгарылады.

Егер бар қаржылық міндеттеме елеулі айырмашылығы бар шарттарда сол кредитордың алдында басқа міндеттемемен ауыстырылатын болса немесе егер бар міндеттеменің шарттары елеулі өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерту бастапқы міндеттемені тануды дөгару және жаңа міндеттемені тану ретінде ескеріледі, ал олардың тендерімдік құнындағы айырма жиынтық кіріс туралы есепте кіріс немесе шығыс ретінде ескеріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.14 Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алуға жатады, ал қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте берілген таза сома казіргі кезде занды коргаумен қамтамасыз етілген танылған сомаларды өзара есепке алуға құқық болған кезде, сондай-ақ таза негізде есеп айырысуға не активтерді өткізіп, сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеуге ниет болғанда жүзеге асырылады.

4.15 Қорлар

Қорлар сатып алу бастапқы құны бойынша және сатудың таза мүмкін құны екі өлшемнің ең азы бойынша бағаланады.

Қорлардың бастапқы құны қорларды орнына жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты кәдімгі қызмет барысында шеккен барлық шығынды өзіне қамтиды.

Сатудың таза мүмкін құны өндірісті аяқтауға арналған есепті шығыстар мен өткізуғе кеткен есепті шығындарын шегеріп тастан, кәдімгі қызмет барысында сатудың есепті бағасы ретінде анықталады.

Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісін пайдалану арқылы айқындалады.

4.16 Ақшалай қаражат және олардың баламалары

Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептің мақсаттары үшін ақшалай қаражат және олардың баламалары кассадағы қолма-қол ақшаны, банктердегі ақша қаражаттарын, қысқа мерзімді банк салымдары, өтеудің бастапқы мерзімі үш айдан аспайтын басқа да қысқа мерзімді жоғары өтімді инвестицияларды қамтиды.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептің мақсаттары үшін ақшалай қаражат және олардың баламалары өтелмеген банкілік овердрафттарды шегеріп тастанғанда, жоғарыдағы анықтамаға сай ақшалай қаражаттан және қысқа мерзімді банк салымдарынан тұрады.

4.17 Резервтер

Егер Топтың өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдық міндеттемесі, осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Топ резервтің бір бөлігінің немесе барлығының өтемін алушы болжаса, мысалы, сактандыру шарты бойынша, өтеу дербес актив ретінде танылады, бірақ тек өтеуді алу күмән туғызбайтын жағдайда. Резервке жататын шығыстар өтеуді шегеріп тастан, пайдалар мен залалдарда көрсетіледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу бойынша болашақ шығындарға қатысты резервті таниды. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу шығындары бойынша резервтер есептің ақша ағынын пайдалануды есеп алған міндеттемелерді реттеуге жұмысалатын күтілетін шығындардың дисконтталаған бағасы бойынша ескеріледі және тиісті актив бағасының бөлігі ретінде танылады. Ақша ағындары активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеубойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталағы. Дисконттау әсері пайда болуына қарай шығындар шоғына қарайды және жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындары ретінде танылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу бойынша болашақ шығындар жыл сайын қайта қаралып отырады және қажеттілігіне қарай түзетіледі. Күтілетін болашақ шығындардағы немесе дисконттаудың қолданылатын мөлшерлемесіндегі өзгерістер актив бағасына қосылады немесе алынады (5-ескертпе).

4.18 Қызметкерлерге сыйақылар

Компания өз қызметкерлеріне Компания мен өз қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шартқа сәйкес зейнеткерлікке шыққанға дейін де және кейін де ұзак мерзімді сыйақы төлейді. Ұжымдық шарт, атап айтқанда, зейнеткерлікке шыққанда біржолғы жәрдемақы төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой және қаза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді көздейді. Жәрдемақы алу құқығы әдетте қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмысты жалғастыру қажеттігімен байланыстырылады. Біржолғы жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырган шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетакылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша сыйақылар ұсыну құны «болжанатын шартты бірлік» әдісін пайдалана отырып айқындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.18 Қызметкерлерге сыйақылар (жалғасы)

Актуарлық пайда мен залал актуарлық болжамдардагы өзгерістердің әсерін де, актуарлық болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмашылықтарға байланысты өткен тәжірибелін әсерін де қамтиды. Өзге өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, өткен қызметтер құнын жіне кадрлық қыскартулар немесе жүзеге асырылған есеп айырысулар әсерін қамти отырып ағымдағы кезеңде танылады. Басқа өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бұрынғы қызметтер құнын және кадрлар қыскаруын немесе жасалған есеп айырысуларды қоса алғанда ағымдағы кезеңде танылады.

Зейнетакылық міндеттемелерді есепке алғанда қолданылған аса елеулі болжамдар – бұл шегерім мөлшерлемесі мен өлім-жітімді болжау. Шегерім мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша шегерім өтелімі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте пайыздық шығыстар ретінде көрсетіледі. Өлім-жітімді болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін қолданылады, ол сонан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

Озіне актуарлық пайдалар мен залалдарды қамтитын қайта бағалау нәтижелері тиісті соманы тиісті кірістер мен шығыстар пайда болған кезеңдегі өзге де жиынтық табыс арқылы меншік капитал құрамына тиісті соманы жатқыза отырып, қаржы жағдайы туралы есепте тікелей танылады. Қайта бағалау нәтижелері кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктелмейді.

Таза пайыздар белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелерге қатысты дисконттау ставкасын пайдалана отырып айқындалады. Топ жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте «Өзіндік құн», «Әкімшілік шығыстар» және «Қаржылық шығыстар» баптары құрамында (қызметтер бойынша жіктей отырып) белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелердің аталған өзгерістерін таниды:

- өзіне ағымдағы қызметтер құнын, өткен қызметтер құнын қамтитын қызметтер құны;
- таза пайыздық шығыстар немесе кірістер.

Біржолғы демалыс жәрдемакылардан басқа, қызметкерлерге сыйақылар қызметкерлерге басқа үзақ мерзімді сыйақылар ретінде қарастырылады. Осы сыйақылар бойынша күтіліп отырган шығыстарды есептеу қызметкердің еңбек қызметі ішінде белгіленген төлемдері бар зейнетакылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіспен жүзеге асырылады.

Мұндай міндеттемелерді жыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті актуарийлер бағалайды.

4.19 Түсімді және басқа да кірістерді тану

Егер Топ экономикалық пайда алуды мүмкін деп бағаласа және егер пайда төлем жасау мерзіміне тәуелсіз сенімді бағалануы мүмкін болса, сол жағдайда пайда танылады. Пайда шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын өтем әділ бағасы бойынша бағаланады.

Топ пайда алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма элде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Топ өз қызметтеріне комиссияны табыс ретінде танитын, Топ агент ретінде қатысатын көліктік экспедициялау шарттарын қоспағанда барлық осындай шарт бойынша (шарт бойынша өзіне міндеттеме алатын негізгі тарап болғандықтан шартпен байланысты пайданы алады және тәуекелдерді қабылдайды) принципал ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді. Пайданы тану үшін мынадай өлшемдер де орындалуы тиіс:

Тасымалдау бойынша қызметтер көрсету

Тасымалдау және ауыстырып қудо қызметтерінен алынған кіріс есепті кезеңде тасымалданған мұнай мен судың нақты көлемі негізінде қызметтер көрсету кезінде танылады.

Басқа да қызметтерді көрсету

Басқа да қызметтерді көрсетуден алынған кірістер оларды көрсету кезінде танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.19 Түсімді және басқа да кірістерді тану (жалғасы)

Пайыздық кіріс

Өтелімдік құны бойынша бағаланатын барлық қаржы құралы және қолда бар сатуға арналған ретінде жіктелген пайыздық қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс немесе шығыс тиімді пайыздық ставка әдісін пайдалана отырып танылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржы құралының болжалды пайдалану мерзімі бойына немесе егер бұл орынды болса қаржы активінің немесе міндettемесінің таза теңгерімдік құнына дейінгі ұзактығы кемдеу кезеңіне қутілетін келешек төлемдерді немесе акша қаражатының түсімін дәл дисконттайтын мөлшерлеме. Пайыздық кіріс жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландырудан алғынған табыс ретінде көрсетіледі.

Дивидендер

Дивидендерден алғынған кіріс Топтың төлемді алуға құқығы белгіленгенде танылады (дивидендер бекітілген күнге).

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алғынатын кіріс

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алғынатын кіріс «айда немесе төле» шартында мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған шарттарға сәйкес танылады.

Клиенттерден алғынған негізгі құралдар

Топ алғынған объект актив айқындастасын қанагаттандыратынын айқындауды, және бұл солай болса алғынған активті негізгі қурал ретінде таниды. Бастапқы танылған кезде объект әділ құн бойынша бағаланады, және Топтың болашак кезеңдерге қатысты орындалуы керек міндettемелері болған кезде, тиісті сома болашак кезеңдер кірісі ретінде немесе Топтың мұнрай міндettемелері болмаған жағдайда басқа операциялық кіріс ретінде танылады.

4.20 Салықтар

Ағымдағы табыс салығы

Ағымдағы табыс салығы бойынша активтер және міндettемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырган сома бойынша бағаланады. Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері және салық заңнамасы есепті күнге Топ өзінің қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын табыс алатын елдерде қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

Тікелей меншік капиталда танылған баптарға жататын ағымдағы табыс салығы жиынтық кіріс пен залалда емес, меншік капитал құрамында танылады. Топ басшылығы салық декларацияларында көрсетілген көрсеткіштерді бағалауды мезгіл-мезгіл жүзеге асырады, тиісті салық заңнамасы оларға қатысты әртүрлі түсініліу мүмкін, сөйтіп қажет болуына қарай резервтер жасалады.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық

Мерзімі кейінге қалдырылған салық есепті күнге активтердің салық базасы мен міндettемелер және олардың қаржылық есептілігі үшін теңгерімдік құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндettемелер әдісімен есепті күнге есептеледі.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық міндettемелері барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мына жағдайларды қоспағанда танылады:

- мерзімі кейінге қалдырылған салық міндettемесі гудвиллі, активті немесе міндettемелерді бастапқы тану нәтижесінде, бизнесті біркітіру емес мәмілелер барысында пайда болады және операцияларды жасау кезінде бухгалтерлік пайдага да, салық салынатын пайдага немесе залалдарға эсер етпейді;
- еншілес компанияларға, қауымдастанған компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты салық салынатын уақыт айырмашылықтарына қатысты егер уақыт айырмасының уақыттың азайып белгінін бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашакта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.20 Салықтар (жалғасы)

Мерзімі кейінге қалдырылған салық (жалғасы)

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық женілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша салық салынатын пайда бар дәрежеде танылады, оған қарсы шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық женілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары мына жағдайларды қоспағанда есептелуі мүмкін:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын мерзімі кейінге қалдырылған салық активі бизнесі біріктіру салдарынан тұмаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындаса;
- еншілес компанияларға, қауымдасты компаниюларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты салық активтері таузу болашакта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігі елеулі бар дәрежеға танылады, уақыт айырмашылықтары оған қарсы пайдаланылуы мүмкін.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтерінің төнгерімдік құны әрбір есепті қунға қайта қаралады және кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығы немесе бір бөлігі жеткілікті салық салынатын пайда деңгейінде кемітіледі. Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті қунға қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелер есепті қунға жағдай бойынша қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған активтер өткізілген, ал міндеттеме өтелген есепті жылы қолданылуы мүмкін салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында танылмаған баптарға жататын кейінге қалдырылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Кейінге қалдырылған салықтар баптары олардың негізінде жатқан операцияларға сәйкес басқа жиынтық кіріс құрамында немесе тікелей меншік капитал құрамында танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері және кейінге қалдырылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алудың зандақ бекітілген құқығы бар болса және кейінге қалдырылған салықтар сол бір салық салынатын компанияға және салық органына жататын болса, бір-біріне қарама-қарсы есепке алынады.

Бизнесі біріктіру аясында сатып алынған, бірақ осы қунға жеке тану үшін өлшемді қанағаттандыра алмайтын салық пайдалары фактілер мен жағдаяттардың өзгерістері туралы жаңа ақпарат пайда болған жағдайда, кейін танылады. Тұзуға егер ол бизнесі сатып алудың бастапқы есебі аяқталғанға дейін жүзеге асырылған болса, гудвилдің азаюы (егер шамасы гудвил мөлшерінен аспаса) ретінде көрінеді, өзге жағдайларда ол пайда немесе залал құрамында танылады.

Қосылған құн салығы (КҚС)

Сатулар бойынша ҚҚС тауарларды жөнелту немесе қызметтер көрсету кезінде Қазақстан Республикасының бюджетіне төлеуге жатады. Сатып алудар бойынша ҚҚС жеткізуіден салық шот-фактурасын алған кезде сату бойынша ҚҚС-мен есепке алуға жатады.

Тұсім, шығыстар мен активтерді немесе қызметтерді сатып алу бойынша пайда болған ҚҚС-ны салық органдары өтемейтін жағдайларды қоспағанда, ҚҚС сомасы шегеріліп, танылады; бұл жағдайда ҚҚС тиісінше активті сатып алу шығыстарының бір бөлігі немесе шығыстар бабының бір бөлігі ретінде танылады.

Салық заңнамасы ҚҚС бойынша бюджетпен таза негізде есеп айырысу жүргізуге рұқсат етеді. Тиісінше есепті қунға есеп айырысу жүргізілмеген сату және сатып алу бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы есепте таза негізде көрсетіледі.

Салық заңнамасының және Топ қызметінің ерекшелігіне қарай өтеуге жататын ҚҚС-ның белгілі бір бөлігі, кейінгі жылдарға ауыстырылуы мүмкін. ҚҚС-ның мұнай белгілі ұзақ мерзімді актив ретінде жіктеледі, құнсыздану мәніне бағаланады және бар ААТБ-ға бөлінген жеке актив ретінде қаралады.

Дебиторлық және кредиторлық берешек ҚҚС сомасы есебімен бейнеленеді. Салық органдар өтейтін немесе оған төленетін ҚҚС-ның таза сомасы өтептін ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем, сондай-ақ қаржы жағдайы туралы есепте көрінетін төлеуге жататын өзге де салықтар құрамына кіргізіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛГАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.21 Меншікті капитал

Жаргылық капитал

Кәсіпорындарды біркітірген жағдайларды қоспағанда, жаңа акциялар шығарумен тікелей байланысты үшінші жактарға қызметтеріне ақы төлеу шығындары осы эмиссия нәтижесінде алынған соманың кемуі ретінде өз капиталы құрамында көрсетіледі.

Дивидендтер

Топ ақша қаражатын болу бекітілген және бұдан былай Компанияның қараша мәні болмағанда бас ұйым акционерлеріне бөлуге қатысты міндеттемені және сенімсіз активтерді таниды. Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес бөлуді акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншік капиталы құрамында танылады. Сенімсіз активтерді бөлуге қатысты міндеттеме бөлуге жататын активтердің әділ құны бойынша бағаланады, ал бұл активтердің әділ құнын қайта бағалау тікелей меншік капиталы құрамында танылады.

Сенімсіз активтерді бөлу кезінде міндеттеменің тенгерімдік құны мен бөлінген активтер тенгерімдік құны арасындағы айырма жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

Дивидендтер есепті күнге дейін ұсынылған болса, сондай-ақ есепті құннен кейін, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе бекітілсе (жарияланса), олар туралы акпарат есептілікте ашып жазылады.

4.22 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және акпаратты ашу қағидаттары

Қабылданған есеп жүргізу саясаты төменде көлтірілген жаңа немесе қайта қаралған 2014 жылғы 1 қантарда күшіне енген Стандарттар қоспағанда, алдыңғы есепті жылы қолданылған есеп жүргізу саясатына сәйкес келеді.

Топ алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер

Топ алғаш рет кейбір жаңа стандарттарды және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулерді қолданады. Оларға мыналар жатады:

- «Инвестициялық ұйымдар» – ҚЕХС (IFRS) 10, ҚЕХС (IFRS) 12 және ҚЕХС (IAS) 27-ге түзетулер;
- «Қаржылық активтерді және қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу» – ҚЕХС (IAS) 32-ге түзетулер;
- «Тұынды құралдардагы жаңа жағдайлар өзара есебін жүргізуі үшін көшүгінде қарастыру» – ҚЕХС (IAS) 39-ға түзетулер;
- КРМФО (IFRIC) 21 «Міндетті төлемдердегі түсіндірме».

Әрбір жаңа стандарттың/түзетудің сипаттамасы мен ықпалы төменде баяндалған:

«Инвестициялық ұйымдар» – ҚЕХС (IFRS) 10, ҚЕХС (IFRS) 12 және ҚЕХС (IAS) 27-ге түзету

Бұл түзетулер ҚЕХС (IFRS) 10 «Шоғырландырылған қаржылық есептілікке» сай инвестициялық ұйым анықтамасын қанағаттандыруши ұйымдар үшін шоғырлану туралы талапқа қатысты ерекшелікті қарастырады және стандартты пайдалануға көшүгінде қатысты белгілі бір босатуға қайталай қолданылуы тиіс. Шоғырлануға қатысты ерекешілік сай инвестициялық ұйымдар өздерінің еншіліес ұйымдарын пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша ескерулері тиіс. Түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ, өйткені Топтың бірде-бір ұйымы ҚЕХС (IFRS) 10 «Шоғырландырылған қаржылық есептілікке» сай инвестициялық ұйым ретінде жіктеу өлшемдерін қанағаттандырайтайды.

«Қаржылық активтерді және қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу» – ҚЕХС (IAS) 32-ге түзетулер

Бұл түзетулер «қазіргі кезде танылған сомаларды есепке алуға жузеге асыру құқығын заңды қорғау қамтамасыз етіледі» деген сөйлемнің мәнін және бір мезілде емес есеп айырысулар амалдарының қолданылатын есеп айырысу төлемдері үшін өзара есепке алу өлшемдерін түсіндіреді және қайталай қолданылады. Бұл түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ, өйткені Топтың бірде-бір ұйымының өзара есепке алу келісімі жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.22 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Топ алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, тусіндімелер және оларға түзетулер (жалғасы)

«Тұынды құралдардагы жаңалық және хеджирлеу есебін жүргізуі қалгастыру» – ҚЕХС (IAS) 39-ға түзетулер

Бұл түзетулер хеджирлеу құралы ретінде белгіленген тұынды құралдың жаңалығы белгілі бір өлшемдерді қанағаттандырған жағдайда, хеджирлеуді есепке алуы докарудан босатуды көздейді және қайталай қолданылуы тиіс. Бұл түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ, өйткені Топтың есепті немесе алдыңғы кезеңдер ішінде тұынды құралдары болған жоқ.

ҚЕХСТК (IFRIC) 21 «Міндетті төлемдерге» тусіндірме

ҚЕХСТК (IFRIC) 21 тусіндірмесі ұйым қызметті жүзеге асыруы нәтижесінде заңнамага сәйкес төлеу міндеттемесі тұындастын міндетті төлемдерді міндетті түрде тануын нақтылады. Тусіндірме егер міндетті төлемді төлеу міндеттемесі біршама ең төменгі шекті мәнге жету салдарынан тұындаса, тиісінше міндеттеме мұнданай ең төменгі шекті мәнге толғанша танылмайтынын да тусіндіреді. ҚЕХСТК (IFRIC) 21 тусіндірмесі қайталай қолда нылады. Бұл түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ, өйткені ол алдыңғы кезеңдерде ҚЕХСТК (IFRIC) 21 тусіндірмесінің талаптарына сәйкес ҚЕХС (IAS) 37 «Резервтер, шартты міндеттемелер және шартты активтерге» сай тану қағидаттарын қолданы.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбекен стандарттар

Төменде шығарылған, бірақ Топ қаржылық есептілікті шығару күніне әлі күшіне енбекен стандарттар мен тусіндімелер көлтіріліп отыр. Тізімге Топ бұл стандарттарды олар күшіне енген күннен бастап қолдануға ие.

ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдар»

2014 жылғы шілдеде ҚЕХС кеңесі ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдардың» түпкілікті нұсқасын шығарды, ол қаржылық құралдар жобасының барлық кезеңінің нәтижелерін көрсетеді және ҚЕХС (IAS) 39 «Қаржылық құралдар: тану және бағалауды» және ҚЕХС (IFRS) 9-дың алдыңғы барлық нұсқасын ауыстырады. Стандарт жіктеу мен бағалау, құнсыздану мен хеджирлеуге қатысты жаңа талаптарды енгізеді. ҚЕХС (IFRS) 9 2018 жылғы 1 қантардан немесе осы кезеңнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға да жол беріледі.

Стандарт ретроспективті түрде қолданылады, бірақ салыстырмалы ақпараттың ұсынылуы міндетті болып табылмайды. 9 ХҚЕС-тің алдыңғы редакцияларының (2009 жылғы, 2010 жылғы және 2013 жылғы) мерзімінен бұрын қолданылуына, егер алғашқы қолдану күні 2015 жылдың 1 ақпанына дейінгі кезеңге келсе, жол беріледі. 9 ХҚЕС-ті қолдану Компанияның қаржы активтерін жіктеуге және бағалауға әсерін тигізеді, бірақ Компанияның қаржылық міндеттемелерінің жіктелуіне және бағалауына әсерін тигізбейді.

ҚЕХС (IFRS) 14 «Кейінге қалдырылған тарифтік айырмалар шоттары»

ҚЕХС (IFRS) 14 міндетті емес стандарт, ол қызметті тарифтік реттелуге жататын ұйымдарға олар көбінесе қолданып келген қолданыстағы есеп жүргізу саясатының ҚЕХС алғашқы қолданғаннан кейін кейінгеле қалдырылған тарифтік айырмалар шоттары бойынша қалдықтарға қатысты қағидаттарын қолдануды жалғастыра беруге рұқсат етеді. ҚЕХС (IFRS) 14-ті қолданушы ұйым кейінгеле қалдырылған тарифтік айырмалар шоттарды қаржылық жағдай туралы есепте жеке жолдармен, ал мұнданай қалдықтар бойынша қозғалысты жиынтық кіріс туралы есепте жеке жолдармен ұсынуы тиіс.

Стандарт тарифтік реттеу сипаты және солармен байланысты тәуекелдер туралы, сондай-ақ мұнданай реттеудің ұйымның қаржылық есептілігіне әсері туралы ақпаратты ашууды талап етеді. ҚЕХС (IFRS) 14 2016 жылғы 1 қантардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Топ ҚЕХС бойынша есептілікті дайындал жатқандықтан, бұл стандарт оның қаржылық есептілігіне қолданылмайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.22 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шыгарылған, бірақ әлі күшіне енбекен стандарттар (жалғасы)

КЕХС (IAS) 19 «Белгіленген төлемдері бар зейнетақылық бағдарлама: Жұмыскерлердің жарналарына» түзетулер

КЕХС (IAS) 19 ұйым жұмыскерлердің немесе үшінші тараптардың жарналарын белгіленген төлемдер бар зейнетақылық бағдарлама есептеудің кезінде ескеруін талап етеді. Егер жарна қызметтермен байланысты болса, олар теріс сыйакы ретіндегі қызметтер көрсету кезеңіне жатқызылады. Түзетулер егер жарналар сомасы жұмыс етіліне байланыссыз болса, ұйым мұндай жарналарды қызметтер көрсету кезеңдеріне жатқызу орнына жарналарды қызметтер құны тиісті қызметтер көрсетілген кезеңде кему ретіндегі тануға құқылы. Түзету 2014 жылғы 1 шілдеден немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Топ бұл түзетулер Топ үшін қолдануға болады деп күтпейді, өйткені Топтың бірде-бір ұйымының сырт жұмыскерлердің немесе үшінші тұлғалардың жарналарымен белгіленген төлемдері бар зейнетақылық бағдарламасы жоқ.

2010-2012 жылдар кезеңіндегі КЕХС-ті жыл сайын жетілдіру

Бұл түзетулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енеді және Топтың қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді деп болжануда және өзіне мынадай түзетулерді камтиды:

КЕХС (IFRS) 2 «Ақцияларға негізделген төлем» (Түзету)

Бұл түзету қайталай қолданылады және нәтижелерге жетудің белгілі бір жағдайларымен және құқық беру жағдайлары болатын қызметтер көрсету кезеңінің жағдайларымен байланысты түрлі мәселелерді түсіндіреді:

- нәтижелерге жету жағдайында қызметтер көрсету жағдайы болуы тиіс;
- мақсатты көрсеткішке контрагент қызметтер көрсетуі уағында қол жетуі тиіс;
- мақсатты көрсеткіш ұйымның немесе осы топ құрамындағы басқа ұйымның қызметіне қатысты болуы тиіс;
- нәтижелерге қол жеткізу жағдайы нарықтық жағдай не олай болмауы да мүмкін;
- егер контрагент әлдебір себеппен құқық берілген кезең ішінде қызметтер көрсетуді додарса, қызметтер көрсету кезеңінің шарттары орындалмайды.

КЕХС (IFRS) 3 «Бизнесі біріктіру» (Түзету)

Түзету қайталай қолданылады және бизнесі біріктірумен байланысты шартты өтеу туралы барлық келісім, міндеттемелер (не активтер) ретіндегі жіктеу олар КЕХС (IFRS) 9-ды (не егер қолдануға келсе КЕХС (IAS) 39) қолдану аясына жататындығына байланыссыз, кейін пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағалануы тиіс екендігін түсіндіреді.

КЕХС (IFRS) 8 «Операциялық сегменттер» (Түзету)

Түзету қайталай қолданылады және мыналарды түсіндіреді:

- ұйым КЕХС (IFRS) 8-дің 12-тармағында агрегаттау өшімдерін қолдану кезінде басшылық қолданған пайымдаулар туралы ақпаратты, оның ішінде осындағы түрде агрегатталған операциялық сегменттердің қысқаша сипаттамасын және агрегатталған операциялық сегменттердің ұқсас экономикалық сипаттамасы бар бар екендігі туралы тұжырымды қалыптастыру кезінде бағаланған экономикалық көрсеткіштерді (мысалы, сату және жалпы маржа) ашуы тиіс;
- активтер сегменті және жиынтық активтер туралы ақпарат егер салыстыру операциялық шешімдер қабылдайтын басшылыққа ұсынылатын болсағана сегмент міндеттемелері бойынша ашылатын ақпарат сияқты ашылады.

КЕХС (IAS) 16 «Негізгі құралдар» және КЕХС (IAS) 38 «Материалдық емес активтер» (Түзетулер)

Түзетулер қайталай қолданылады және КЕХС (IAS) 16 және КЕХС (IAS) 38 аясында актив оның жалпы немесе таза тенгерімдік құнына қатысты бакыланатын деректер негізінде қайта бағаланады деп түсіндіріледі. Бұдан басқа, жиналған өтелім активтің жалпы және таза тенгерімдік құны арасындағы айырмашылық болатындығы түсіндіріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.22 Есеп жүргізу саясатындағы озгерістер және ақпаратты ашу қагидаттары (жалғасы)

2010-2012 жылдар кезеңіндегі ҚЕХС-ті жыл сайын жетілдіру (жалғасы)

ҚЕХС (IAS) 24 «Байланысты таралтар туралы ақпаратты ашу» (Түзету)

Түзету қайталай қолданылады және басқарушы компания (негізгі басқарушы қызметекерлерге қызметтер көрсететін үйлем) байланысты үйлем екендігін түсіндіреді және оған байланысты үйлемдер туралы ақпаратты ашуға қойылатын талаптар қолданылады. Бұдан басқа, басқарушы компания қызметін пайдаланатын үйлем басқару бойынша қызметтерді пайдаланумен байланысты шеккен шығыстар туралы ақпаратты ашуға міндетті.

2011-2013 жылдар кезеңіндегі ҚЕХС-ті жыл сайын жетілдіру

Бұл түзетулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енеді және Топтың қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді деп болажануда және өзіне мынадай түзетулерді қамтиды:

ҚЕХС (IFRS) 3 «Бизнесі біріктіру» (Түзету)

Түзету қайталай қолданылады және ҚЕХС (IFRS) 3-ті қолдану саласынан мынадай ерекшеліктерді түсіндіреді:

- ҚЕХС (IFRS) 3 қолдану аясына бірлескен кәсіпорын ғана емес, бірлескен кәсіпкерлік туралы да барлық келісім жатпайды;
- қолдану саласындағы бұл ерекшелік қаржылық есептілікте бірлескен кәсіпкерлік туралы келісімнің өзіне қатысты ғана қолданылады.

ҚЕХС (IFRS) 13 «Әділ құнды бағалау» (Түзету)

Түзету қайталай қолданылады және ҚЕХС (IFRS) 13 портфеліне қатысты ерекшелік қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерге қатысты ғана емес, ҚЕХС (IFRS) 9-ды (не егер қолдануға келсе ҚЕХС (IAS) 39 қолдану аясына жататын басқа да шарттарға қатысты қолданыла алатындығын түсіндіреді.

ҚЕХС (IAS) 40 «Инвестициялық мүлік» (Түзету)

ҚЕХС (IAS) 40-тагы қосымша қызметтер сипаттамасы инвестициялық жылжымайтын мүлік пен иесі пайдаланып отырған жылжымайтын мүлікті (яғни негізгі құралдарды) межелейді. Түзету қайталай қолданылады және операцияны анықтау (активті сатып алу немесе бизнесі біріктіру) үшін ҚЕХС (IAS) 40 емес, ҚЕХС (IFRS) 3 қолданылатынын түсіндіреді.

ҚЕХС (IFRS) 15 «Клиенттермен шарт бойынша түсім»

ҚЕХС (IFRS) 15 2014 жылғы мамырда шығарылды және бес кезеңді қамтитын жаңа үлгіні көздейді, ол клиенттермен шарт бойынша түсімге қатысты қолданылады. ҚЕХС (IFRS) 15-ке сай түсім өтемді көрсететін сома бойынша танылады, оған құқықты үйлем тауарларды беруге немесе клиентке қызметтерге айырбаска алушы күтіп отыр. ҚЕХС (IFRS) 15 қағидаттары бағалауға және түсімді тануға әлдекайда құрылымдық кезқарасты көздейді.

Түсім бойынша жаңа стандарт барлық үйлемға қатысты қолданылады және ҚКХС-қа сай түсімді тануға қойылатын қолданыстағы барлық талапты ауыстырады. Стандарт 2017 жылғы 1 қаңтардан және осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты толық көлемде қайталай қолданылады не жаңғартылған қайталай қолданумен пайдаланылады, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Қазіргі кезде Топ ҚЕХС (IFRS) 15 әсерін бағалауда және жаңа стандартты күшіне енудің тиісті күнніне қолдануды жоспарлап отыр.

ҚЕХС (IFRS) 11 «Бірлескен қызмет» – «Бірлескен операцияларға қатысу үлестерін сатып алу есебін жүргізу» (Түзетулер)

ХҚЕС (IFRS) 11-ге түзетулер бірлескен операциялардың қатысушысы ҚЕХС (IFRS) 3-ке сай бизнесі біріктіруді ескеру үшін қызметі бизнесін білдіретін бірлескен операциялардағы қатысу үлестерін сатып алушы ескеруін талап етеді. Түзетулер сондай-ақ егер бірлескен бақылау сакталатын болса, осы бірлескен операциядағы қосымша қатысу үлестерін сатып алу кезінде бірлескен операциядағы бұрынғы бар қатысу үлестері қайта бағаланбайтындығын түсіндіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.22 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

2011-2013 жылдар кезеңіндегі ҚЕХС-ті жыл сайын жетілдіру (жалғасы)

ҚЕХС (IFRS) 11 «Бірлескен қызмет» – «Бірлескен операцияларга қатысу үлестерін сатып алу есебін жүргізу» (Тұзетулер) (жалғасы)

Сонымен қатар ҚЕХС (IFRS) 11-ге қолдану саласынан шығару кіргізді, осыған сай егер бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптар (есеп беретін үйымды қоса алғанда) бір ғана соңғы бақылаушы тараптың жалпы бақылауында болса, бұл тұзетулер қолданылмайды.

Тұзетулер бірлескен операциядағы бастапқы қатысу үлестерін сатып алуға қатысты да, сол бірлескен операциядағы қосымша қатысу үлестерін сатып алуға қатысты да қолданылады және келешекті негізде 2016 жылғы 1 қантардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады, бұл орайда мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Тұзетулер Компанияның қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

ҚЕХС (IFRS) 16 және ҚЕХС (IFRS) 38 «Өтелімнің қолданылатын әдістерін түсіндіру» (Тұзетулер)
 ҚЕХС (IFRS) 16 және ҚЕХС (IFRS) 38 қағидаттары түсім экономикалық пайда құрылымын көрсететінін түсіндіреді, ол активті пайдалану аясында тұтынылатын экономикалық пайда нәтижесінде емес, бизнес қызметінен (актив оның бір бөлігі болады) туындейды. Түсімге негізделген әдіс нәтижесінде негізгі құралдарды өтелімі үшін пайдаланыла алмайды және сирек жағдайда материалдық емес активтер өтелімі үшін ғана пайдаланыла алады. Тұзетулер 2016 жылғы 1 қантардан немесе осы күннен басталатын жылдық кезеңдерге қатысты келешекті негізде қолданылады, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Тұзетулер Топтың қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде, өйткені Топ өзінің айналымнан тыс активтерінің өтеліміне арналған түсімге негізделген әдісті қолданған жок.

ҚЕХС (IAS) 27 «Жеке қаржылық есептілікке үлесті қатысу әдісі» (Тұзетулер)

Тұзетулер үйымдарға инвестицияларды еншілес үйымдарда, бірлескен кәсіпорындарда және тәуелді үйымдарды жеке қаржы есептілігінде есепке алу үшін үлесті қатысу әдісін пайдалануға рұқсат етеді. ҚЕХС қолданылатын және өзінің жеке қаржылық есептілігінде қатысу үлесі әдісіне көшу туралы шешім қабылдайтын үйим бұл өзгерісті қайталай қолдануға тиіс. ҚЕХС-ты алғаш қолданушы және өзінің жеке қаржылық есептілігінде қатысу үлесі әдісін қолдану туралы шешім қабылдаушы үйим бұл әдісті ҚЕХС-ке көшу күннен бастап қолдануға міндетті. Тұзетулер 2016 жылғы 1 қантардан немесе осы күннен басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Тұзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖУРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есепті кезеңнің аяғында есептілікте ұсынылатын түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ міндеттемелер шарттары туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуді талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты айқынсыздық келешекте осындаи болжаулар мен бағалау колданылатын активтер мен міндеттемелердің тенгерімдік құнын елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

Топтың тәуекелдерге бейімділігі туралы және белгісіздігі туралы өзге ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаты мен саясаты (32-ескертпе);
- сезімталдықты талдау туралы ақпаратты ашу (17, 32-ескертпелер).

Бағалау мәндері және болжаулар

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде каралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің теңгерімдік құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін. Топтың болжаулары мен бағалау мәндері шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қолында болған бастапқы деректерге негізделген. Алайда ағымдағы жағдаяттар мен болашаққа қатысты болжаулар нарықтық өзгерістер мен Топ бақылауында емес жағдаяттарға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олардың пайда болуына қарай болжауларда көрініс табады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Негізгі құралдарды қайта бағалау

Топ негізгі құралдарды (технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағалауды 2013 жылғы 31 шілдедегі жағдай бойынша жүргізді. Қайта бағалауды тәуелсіз кесіби бағалаушы «ПрайсуотерхаусКуперс Такс энд Эдвайзори» ЖШС жүргізді.

Технологиялық мұнайдан басқа негізгі құралдардың әділ құнын анықтау үшін бастапқы деректер әділ құн сатысының 3-денгейіне жатады (бақыланбайтын бастапқы деректер).

Бағалаудың пайдаланылған әдіснамасы негізінен алмастырудың өтелімді құнын бағалауга («шығынды әдіс») негізделді. Шығынды әдіс бағаланатын негізгі құралдардың белсенді нарығы болмаған ретте негізінен мамандандырылған активтерді бағалау үшін қолданылады.

Жүргізілген бағалау аясында негізгі құралдардың өтелімділігіне де тест жасалды. Бұл ретте өтелімді құн пайдаланылуына қарай құндылықты бағалау арқылы есептелді. Пайдаланылуына қарай құндылықты есептеу кезінде мынадай негізгі жол берушілік қолданылады.

Есепнетін ақша бірліктері

Мұнай тасымалдау	Мұнайды ауыстырып құю	Теніз кемежайы
Дисконттау мөлшерлемесі	12,7%	14,7%
Ұзақ мерзімді есү қарқыны	5,16%	2,2%
Бірінші дәрежелі активтің қызмет етуінің қалдық мерзімі	13,6 жыл	10 жыл
		10 жыл

Пайдаланылуына қарай құндылықты бағалау нәтижелері ұсынылатын қызметтерді іске асыру көлеміне, ұсынылатын қызметтерге тарифтер деңгейіне, курделі және ағымдық шығындар мөлшеріне де сезімтал.

Әрбір есепті қүнге Топ өзінің негізгі құралдарының тенгерімдік құны мен есепті қүнге әділ құн қолданылып анықталғанмен арадағы айырманың болуын бағалайды. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ басшылығы өзінің негізгі құралдарының әділ құнына қатысты өз бағалауын тағы да қайта қарады. Нәтижесінде басшылық 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар әділ құнында 2013 жылғы 31 шілдедегі соңғы қайта бағалаудан бері Компанияда елеулі өзгеріс жок деген қорытындыға келді. Нәтижесінде Компания негізгі құралдарының әділ құны олардың тенгерімдік құнына сәйкес келеді. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтелеғін құнды анықтаумен байланысты ВТЛ негізгі құралдары әділ құнының өзгеріуі жөніндегі ақпарат 13-ескерттеде толық ұсынылған.

Технологиялық мұнайды қайта бағалау

Технологиялық мұнайды қайта бағалау мұнайдың әділ бағасының ауыткуы айтартықтай жиі әрі елеулі болатындықтан, жыл сайын жүргізіледі. Технологиялық мұнай 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қайта бағаланды. Технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн сатында 2-денгейге жатады (ауыстырылмайтын бақыланатын бастапқы деректер).

Келесі пайымдауды Топ басшылығы технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтау кезінде назарға алды:

- технологиялық мұнай құбырды пайдалану үдерісінің ажырағысыз бөлігі, онсыз тасымалдау мүмкін емес және тиісінше бағалау нысаны мамандандырылған актив болады;
- технологиялық мұнай ТМРЖБҚҚ қойған шектеулер нәтижесінде сатыла да және өзгелей түрде пайдаланыла да алмайды;
- ТМРЖБҚҚ және Үкімет елдегі жалпы баға көрсеткішіне тарифтердің жағымсыз әсерінің алдын алу үшін оларды мұқият қадағалап отырады және тиісінше, егер мұнай халықаралық нарық бағасы бойынша бағаланған болса, оның құнын өтеуге мүмкіндік бермейтін деңгейде белгіленуі мүмкін;
- Топка ҚМГ белгілеген қағида әсер етеді, және егер мұнайдың белгілі бір бөлігін сатуға шешім қабылданып, мұндай шешімді ТМРЖБҚҚ бекіткен жағдайда, ол тек ҚМГ тобының сауда бөлімшесіне ғана ішкі баға бойынша сатылуы мүмкін;
- және егер Топка құбырдың жаңа белілктерін толтыру үшін қосымша мұнай сатып алу қажет болса, ол оны осындағы ішкі бағамен ҚМГ тобының кесіпорнынан сатып алар еді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖУРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Технологиялық мұнайды қайта бағалау (жалғасы)

Осы факторлардың бәрін назарга альп, басшылық әділ құнын көрсету үшін құбырдағы технологиялық мұнайға мейлінше сай келетін, 2014 жылғы 31 желтоқсанға нарықтың хабардар қатысуышы анықтаған баға бір тонна үшін 164,52 АҚШ доллары (бір тонна үшін 30.000 теңге) болар еді (2013 жылғы 31 желтоқсанға: бір тонна үшін 264,7 АҚШ доллары (40.663 теңге). Мұнай құнының өзгеруінен болған тиімділік 19.736.819 мың теңгеге құрады.

2014 жылғы 31 желтоқсанға құбырдағы мұнай көлемі 2.307.952 тоннаны құрады (2013 жылғы 31 желтоқсан: 2.193.351 тонна). 2014 жылғы 31 желтоқсанға түгендеге нәтижелері бойынша 119.041 тонна (2013 жылғы 31 желтоқсанға: 24.434 тонна) артық мұнай анықталды және кезең ішінде 4.440 тонна мұнайды есептен шығарды. Топ артық мұнайды өзінің капиталындағы активтерді қайта бағалау бойынша резервті өзгерту жолымен актив (негізгі құрал) ретінде көрсетеді.

Nегізгі құралдардың құнсыздануы

Егер активтің немесе ААТБ тенгерімдік құны шығару шығындарын шегергендеңі әділ құн және пайдаланудан болған құндылық өлшемдерінің ен көбі болып табылатын өтелетін құннан асатын болса, құнсыздану орын алады. Шығаруга шығындарды шегергендеңі әділ құн есебі ұқсас активтерді тәуелсіз тараптар арасында сату операциялары міндетті күші бар ақпаратқа немесе активтің шығуынан болған қосымша шығындарды шегергендеңі бақыланатын нарықтық бағаларға негізделген. Пайдаланудан болған құндылықты есептеу дисконттальған ақша ағындары моделіне негізделген. Ақша ағындары бюджет негізінде келесі бес жылға анықталады және Топтың ол қызметті жүргізу бойынша міндеттемелері жок қайта құрылымдау бойынша қызметті және келешекте ААТБ құнсыздану мәніне тексерілетін активтердің нәтижелерін жақсартатын елеулі инвестицияларды қамтymайды. Өтелетін сома ақшалай қаражаттың дисконттальған ағындарының моделінде пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ ақшалай қаражаттың күтілетін түсімдеріне және экстраполяциялау мақсатында пайдаланылған есу қарқынына анағұрлым сезімтал.

BTL тобы активтерінің құнсыздануы

BTL тобы өзіне мынадай ААТБ-ны қамтиды:

- Батуми мұнай терминалы (бұдан әрі – БМТ);
- Батуми теніз кемежайы (бұдан әрі – БТК).

BTL тобының өтелетін жалпы құны 5 жылға арналған қаржылық бюджет деректеріне сай ақша қаражат ағынын болжауды және 2026 жылға дейін ауыстырып қюо көлемінің болжамын пайдалана отырып құндылықтарды қолдану негізінде анықталған. ААТБ үшін болжамды кезең былай анықталды:

- ААТБ БМТ үшін – 2026 жылға дейін. Осы мерзім аяқталуы бойынша операциялық активтерді пайдалану мерзімі жалғасады және ақша ағыны тұрақты болады деген болжам қабылданды.
- ААТБ БТК үшін – 2055 жылға дейін. Осы мерзім аяқталуы бойынша жалдау мерзімі аяқталуына байланысты кемежайды пайдалану додарылады.

ААТБ БМТ бойынша пайдаланылған болжасу

<i>Пайызбен алғанда</i>	<i>2014 жыл</i>	<i>2013 жыл</i>
Дисконттау мөлшерлемелері 31 желтоқсанға	13,78%	14,7%
Өсімнің ұзақ мерзімді қарқыны 31 желтоқсанға	1,9%	2,2%

ААТБ БТК бойынша пайдаланылған болжасу

<i>Пайызбен алғанда</i>	<i>2014 жыл</i>	<i>2013 жыл</i>
Дисконттау мөлшерлемелері 31 желтоқсанға	14,02%	14,5%
Өсімнің ұзақ мерзімді қарқыны 31 желтоқсанға	2,6%	2,2%

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Активтерді пайдаланудан алынатын құндылықтарды есептеу кезінде қолданылған болжасу

Активтерді пайдаланудан алынатын құндылықтарды есептеу кезінде ақша ағынын еселейтін әрбір бөлімшеге үшін мына көрсеткіштерге қатысты жасалған болжаудың мейлінше маңызы болды:

- дисконттау мөлшерлемелері;
- жоспарланатын кезең ішіндегі тарифтер; және
- мұнай мен жүктерді ауыстырып тиеу көлемі.

Дисконттау мөлшерлемелері. Дисконттау мөлшерлемесі ақша ағынын еселеуші бөлімшеге тән тәуекелдерді ағымдық нарықтық бағалауды көрсетеді.

Жоспарланатын кезең ішіндегі тарифтер. БМТ мен БТК жүктерді ауыстырып тиеуге тарифтерді ауыстырып тиеу көлемі, езара қарым-қатынас тарихы, сондай-ақ ауыстырып тиеу шарты жасалған күнгө нарықтық ағымдар негізінде дербес белгілейді.

Мұнай мен жүктерді ауыстырып тиеу көлемі. Бұл болжау маңызды, өйткені саланың есу қарқының пайдаланумен қатар басшылық Қара теңіз кемежайы арқылы мұнай мен жүктерді ауыстырып тиеу көлемінің болашақ өзгерісі BTL қызметіне әсерін де бағалайды.

Негізгі болжаулардағы өзгерістерге сезімталдық

Жоғарыда аталған негізгі болжаулардың кез келгеніне қатысты мүмкін өзгеріс құнсызданудан болатын одан арғы заладарға алып келуі мүмкін. Негізгі болжаулардың өтелетін құнға әсері төменде сипатталған:

Дисконттау мөлшерлемелері. Басшылық капиталдың орташа салмақталған құны белгіленгеннен жоғары болу мүмкіндігін назарға алады. Дисконттау мөлшерлемелеріндегі кез келген арту одан арғы құнсыздануға алып келеді.

Жоспарланатын кезең ішіндегі тарифтер. Активтерді құнсыздануға тестілеу мақсатында Басшылық жоспарланған тарифтердегі арту тиісті шығындарға сілтенеді. Егер Топ тарифтерді жабылатын тиісті шығындар деңгейінде ұстап тұра алмайтын болса, одан арғы құнсыздану болуы мүмкін.

Мұнай мен жүктерді ауыстырып тиеу көлемі. Басшылық ауыстырып тиеу көлемі жоспарланғаннан төмен болуы мүмкін екендігін назарға алады. Ауыстырып тиеу көлеміндегі кез келген кему одан арғы құнсыздануға алып келеді.

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет мерзімі

Топ негізгі құралдар қызметінің қалған пайдалы қызмет мерзімін ең әрі дегенде әрбір қаржы жылышынан сонына бағалайды және егер күтілетіні бұрынғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер КЕХС (LAS) 8 «Есен жүргізу саясаты, есептеу бағаларындағы өзгерістер мен қателіктеге» сәйкес есептеу бағаларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Топта пайдалану аяқталғаннан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және бұдан әрі қоршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өңдеу жөнінде іс-шаралар жүргізу бойынша занды міндеттемелері бар. Бұл Топтың құбырлары бойынша мұнай тасымалдайтын жер пайдаланушылардың мұнай қорлары толығымен таусылған жағдайда мүмкін.

Құбырларды жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемеге резерв Топ есептеген Қазақстан Республикасында қолданылатын техникалық ережелер мен нормаларға сәйкес бөлшектеу және жерді қалпына келтіру бойынша жұмыстарды жүргізу құнының негізінде бағаланады (құбырды бөлшектеу бойынша шығындар сомасын 1 км үшін 3.581 мың тенге (2013: 2.891 мың тенге) құрайды.

Сондай-ақ активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу жөніндегі міндеттемелер кұрамында калдықтар орналастырылатын полигондарды жою бойынша резерв көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі талаптарына сәйкес 2013 жылы құрылған, оған сай қалдықтарды орналастыру полигонының меншік иелеріне полигон жабылғаннан кейін жерлерді қайта өңдеу және қоршаған ортага әсерді бақылау үшін жою қоры құрылады.

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ
ЕСЕПТІЛІККЕ ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 шоғырландырылған нысан

**5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖУРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӨНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР
(жалғасы)**

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Активтерді пайдаланудан шыгару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме (жалғасы)

Резервтер сомасы міндеттемені орындаудың күтілетін мерзіміне (17 жыл) құнсыздандырың болжалды мөлшерлемесі және төменде берілген есепті кезеңнің аяғына дисконт мөлшерлемесі қолданылып есепті кезең аяғына белгіленді.

Пайыздық мәнде	2014 жыл	2013 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі 31 желтоқсанга	6,2%	6,0%
Кұнсыздану коэффициенті 31 желтоқсанга	6,0%	5,6%

Дисконттау мөлшерлемесін есептеу Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары бойынша тәуекелдері жоқ мөлшерлемелерге негізделеді.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шыгару және жерді қалпына келтіру бойынша міндеттемеге резервтің теңгерімдік құнын 20.631.009 мың теңге құрады (2013 жылғы 31 желтоқсанға: 16.677.538 мың теңге) (17-ескертпе).

Залалды жою бойынша шығындар бағалары табигат корғау талаптарында және заңнама түсіндіруінше әлеуетті өзгерістерге ұшырайды. Бұдан басқа осындаш шығындардың бағаларындағы айқынсыздықтар баламаларда, жою, бұзылған топырақты қалпына келтіру әдістемелерінде, дисконт, кұнсыздану мөлшерлемесі және осы міндеттеме күшіне енетін мерзім деңгейлерінің әлеуетті өзгерістерін қамтиды.

Егер есептеу кезінде пайдаланылатын салық салынғанға дейінгі дисконттаудың бағаланған мөлшерлемесі басшылық бағасынан 1%-ға жоғары болса, резервтің теңгерімдік бағасы танылған сомадан 2.706.086 мың теңгеге төмен болар еді.

Күмәнді борыштар бойынша резервтер

Топ күмәнді борыштар, жеткізушилерге берген алғытөлемдер және басқа да активтер бойынша резервтер жасайды. Күмәнді шоттарды бағалау кезінде тапсырысшының қызметінің бұрынғы және күтіліп отырган нәтижелері назарға алынады. Экономикадағы, саладағы немесе тапсырысшының нақты сипаттарындағы өзгерістер, шоғырландырылған қаржы есептілігінде ескерілген күмәнді шоттарға резерв бойынша түзетулерді талап етуі мүмкін. 2014 және 2013 жылғы 31 желтоқсанда күмәнді шоттар бойынша резервтер 756.335 мың теңге, және тиісінше 737.000 мың теңге сомага құрылды (9,11,15-ескертпелер).

Салықтар бойынша резервтер

Күрделі салық заңнамасын, салық заңнамасындағы өзгерістерді, сондай-ақ салық салынатын қелешек табыс сомаларын және оларды алу мерзімдерін түсінуге қатысты айқынсыздық бар. Топтың халықаралық операцияларының маңызды әртүрлілігін, сондай-ақ шарттық қатынастардың ұзақ мерзімді сипатын және күрделілігін есеп ала, нақты нәтижелер мен қабылданған болжалдар арасында пайда болатын айырма немесе осындаш болжалдардың қелешек өзгерістері есептілікте көрсетілген шығындар сомасын немесе пайдаға салынатын салық бойынша табыстар сомасын түзетуге әкеліп соғады. Негізделген болжалдар негізінде Топ ез қызметін жүзеге асыратын елдің салық органдары жүргізетін салық аудитінің мүмкін салдарларына резервтер жасайды. Осындаш резервтердің өлшемі әртүрлі факторларға байланысты, мысалы алдыңғы аудиттердің нәтижелеріне және салық төлеуші-компания мен тиісті салық органының салық заңнамасын түрлі түсінүіне байланысты. Түсініктедегі осындаш айырмалар Топ компаниясы тіркелген елде басым жағдайларға байланысты мәселелердің көп болуынан пайда болуы мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 шоғырландырылған нысан

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша активтер

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері шегерілетін уақытша айырмашылықтар, пайдаланылмаған салық залалдары және салық женілдіктері бойынша оған қараганда салық залалдары есептелуі мүмкін салық салынатын пайда алу мүмкін болатын мөлшерде танылады. Болашақ салық салынатын пайданы алудың ықтимал мерзімі мен мөлшері негізінде шоғырландырылған қаржылық есептілігінде тануга болатын мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері сомасын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдауы қажет. 2014 жылғы 31 желтоқсанда мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылған активтер сомасы 7.686.911 мың теңге болды (2013 жылғы 31 желтоқсанда: 6.935.332 мың теңге) (28-ескертпе). 2014 және 2013 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаған активтері болған жок.

Қызметкерлерге сыйақылар

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін қызметкерлерге ұзак мерзімді сыйақылар құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарлық әдіс қолданылып белгіленеді. Актуарлық әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды қолдануды білдіреді. Актуарлық әдіс шегеру мөлшерлемелері, келешекте жалақының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар өсімі туралы болжамдарды қамтиды.

Негізгі болжамдарды бағалаудың күрделілігіне және еңбек қызметінің аяқталуы бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзак мерзімді сипатына байланысты мұндай міндеттемелер осындаи болжамдардың өзгерістеріне аса сезімтал. Барлық болжам әрбір есепті құнгеле қайта қаралады.

Қазақстанда топтық бағалы қағаздар белсенді нарығының болмауына байланысты шегерудің тиісті мөлшерлемесін анықтау кезінде Топ басшылығы еңбек қызметінің аяқталуы бойынша сыйақылардың қолданылуының күтіліп отырған мерзіміне сәйкес келетін өтеудің экстраполирленген мерзімдері бар мемлекеттік бағалы қағаздардың пайыздық мөлшерлемесін (МЕУКАМ) ескереді. Тиісті бағалы қағаздар сапасы одан ері ұдайы талданып отырады.

Өлім-жітім деңгейі ашық қол жетімді өлім-жітім кестесіне негізделеді. Бағашақ жалақы мөлшерінің көбеюі және зейнетакы мөлшерінің көбеюі күтіліп отырған болашақ құнсыздану қарқынына негізделеді.

Компания 2014 жылғы 21 қантарда Компания қызметкерлерімен Ұжымдық шарттың жаңа редакциясын бекітті. Сондай-ақ, 2014 жылғы 5 актінде Компания «КазТрансОйл» АҚ-тың жұмыс істемейтін зейнеткерлері мен мүгедектерін әлеуметтік қолдау қағидасын бекітті. Компания осы күжатпен Компанияның есебінде тұрган жұмыс істемейтін зейнеткерлер мен мүгедектерге материалдық көмек көрсетудің жеке мәселелерін белгіледі. Қолданылған болжамдар туралы әлдекайда кең ақпарат 17-ескертпеде келтірілген.

6. АКЦИЯНЫҢ ТЕҢГЕРИМДІК ҚҰНЫ ЖӘНЕ АКЦИЯГА ПАЙДА

Акцияға базалық пайда сомалары Топтың бас компаниясы жай акцияларын ұстаушыларға жататын бір жылғы таза пайданы жыл ішіндегі айналыстағы жай акциялардың өлшенген орташа санына бөлу жолымен есептелген. Бөлу нәтижесінде акциялар санының өсуі алдыңғы кезеңдер үшін қолданылады.

Компания Топтың бас компаниясы ретінде айырбасталымды қаржы құралдарын шығармайтындықтан Топтың акциясына негізгі пайда акцияга таратылған пайдаға тең.

Төменде акцияға базалық пайда есептерінде пайдаланылған пайда мен акциялар саны туралы ақпарат келтіріледі.

Мың теңге	2014 жыл	2013 жыл
Топтың бас компаниясының жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезеңдегі таза пайда	46.430.565	63.543.600
Акцияға базалық пайданы есептеуге арналған кезеңдегі жай акциялардың өлшенген орташа саны	384.635.599	384.635.599
Топтың бас компаниясы ретінде Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті есепті кезеңдегі пайдаға қатысты акцияға базалық пайда (теңгемен)	121	165

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ
ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 шоғырландырылған нысан

6. АКЦИЯНЫҢ ТЕНГЕРІМДІК ҚҰНЫ ЖӘНЕ АКЦИЯҒА ПАЙДА (жалғасы)

Төменде Топтың бас компаниясы үшін ҚҚБ талаптарына сәйкес бір жай акцияның тенгерімдік құны келтірілген:

Мың төңге	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Активтер жиыны	585.407.217	590.527.228
Минус: Материалдық емес активтер (14-ескертуе)	(5.479.443)	(5.701.002)
Минус: Міндеттемелер жиыны	(127.762.896)	(123.257.311)
Жай акциялардың тенгерімдік құнын есептеуге арналған таза активтер	452.164.878	461.568.915
Жай акциялар саны		384.635.599
Бір жай акцияның тенгерімдік құны (төңгемен)		1.200

7. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттар және олардың баламалары келесі түрде берілген:

Мың төңгемен	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген мерзімді салымдар	19.451.877	-
Банктердегі тенгемен көрсетілген мерзімді салымдар	19.311.501	22.980.000
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген ағымдағы шоттар	2.421.688	1.152.074
Банктердегі тенгемен көрсетілген ағымдағы шоттар	471.928	1.374.515
Банктердегі ларимен көрсетілген ағымдағы шоттар	316.560	67.742
Банктердегі евромен көрсетілген ағымдағы шоттар	187.273	57.604
Банктердегі Ресей рублімен көрсетілген ағымдағы шоттар	347	492
Банктердегі өзге де ағымдағы шоттар	11.724	11.374
Кассадағы қолма-қол ақша	1.822	1.547
Жиыны	42.174.720	25.645.348

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қазақстандық банктерде орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың басым бөлігінің сыйақы мөлшері жылдық 0,3%-дан бастап 17%-га дейін пайыздар бойынша есептелді (2013 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 1,7%-дан 10,25%-га дейін).

8. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРИ

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банк салымдары келесі түрде берілген:

Мың төңгемен	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Қысқа мерзімді банк салымдары	31.984.737	81.554.300
Ұзақ мерзімді банк салымдары	3.729.880	576.541
Салымдар бойынша есептелген пайыздар	127.505	1.562.238
Жиыны	35.842.122	83.693.079

2014 жылғы 31 желтоқсанда банк салымдары келесі түрде көрсетілді:

- казақстандық банктерде өтөу мерзімі 2015 жылғы желтоқсанда аяқталатын, пайыздық мөлшерлемесі жылдық 0,6%-дан 3,5%-ға дейін 3-12 айға қысқа мерзімді АҚШ долларында орналасқан банк салымдары (2013 жылғы 31 желтоқсанға: нөл);
- «Казақстан Халық Банкі» АҚ-ның Компания қызметкерлеріне беретін ипотека қарызын қамтамасыз еттін 2029 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-дан 3,5%-ға дейін пайыздық мөлшерлемемен пайдаланылуы шектелген ұзақ мерзімді салымдар (2013 жылғы 31 желтоқсанға: 2028 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2% пайыздық мөлшерлемемен);
- шетел банктерінде өтөу мерзімі 2015 жылғы қантарда аяқталатын, пайыздық мөлшерлемесі жылдық 0,65%-дан 3,0%-ға дейін (2013 жылғы 31 желтоқсанға: нөл) 3-12 айға қысқа мерзімді 547 мың тенге сомасында орналасқан банк салымдары (2013 жылғы 31 желтоқсанға: 4.300 мың тенге).

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ
ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 шоғырландырылған нысан

9. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі түрде берілген:

Мың тенге	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	2.139.755	1.203.023
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі (30-еңдерте)	1.941.312	1.416.969
Үшінші тараптардың өзге де дебиторлық берешегі	2.273.771	2.526.184
Байланысты тараптардың өзге де дебиторлық берешегі (30-еңдерте)	102.156	35.828
	6.456.994	5.182.004
Минус: күмәнді берешектер бойынша резерв	(653.120)	(633.072)
Жиыны	5.803.874	4.548.932

Сауда және өзге де дебиторлық берешек негізінен «айда немесе төле» ережелерінде мұнай тасымалдау жөнінде қызыметтер көрсетуге арналған шарттарға сай мұнайдың жеткізілмеген көлемдері бойынша айыппұл мен есімпұлдарды құрайды.

Сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша күмәнді берешектер бойынша резервтегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

Мың тенге	2014 жыл	2013 жыл
1 қаңтарға	633.072	578.189
Бір жылға есептеу	19.374	55.905
Дебиторлық берешекті есептен шығару	-	(1.071)
Валюталарды қайта есептеу	674	49
31 желтоқсанға	653.120	633.072

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де дебиторлық берешек мұнаға валюталарда көрсетілген:

Мың тенге	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Тенгемен	5.131.578	4.128.283
АҚШ долларымен	534.468	357.911
Ресей рублімен	1.248	1.756
Өзге де валютада	136.580	60.982
Жиыны	5.803.874	4.548.932

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша туындау мерзімдері бойынша сауда дебиторлық берешегін талдау келесі түрде берілген:

Мың тенге	Жиыны	Мерзімі өткізілме- ген, әрі құнсыз- данбаған	Мерзімі өткізілген, бірақ құнсызданбаған				
			<30 күн	30-60 күн	60-90 күн	90-120 күн	>120 күн
2014	5.803.874	5.094.199	528.360	74.369	50.919	36.698	19.329
2013	4.548.932	3.956.772	396.736	107.489	32.584	18.673	36.678

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ
ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 шоғырландырылған нысан

10. ҚОРЛАР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тауарлы-материалдық қорлар келесі түрде берілген:

<i>Мың төңгемен</i>	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Босалқы бөлшектер	1.461.052	937.047
Отын	763.929	698.546
Құрылым материалдары	157.584	138.466
Тауарлар	93.138	76.520
Арнайы киім	78.892	82.764
Химиялық реагенттер	35.575	33.496
Өзге де	488.241	427.417
	3.078.411	2.394.256
Минус: ескірген және өтемсіз тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервтің қозғалысы	(33.853)	(48.213)
Жиыны	3.044.558	2.346.043

Ескірген және өтемсіз тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервтің қозғалысы келесі түрде берілген:

<i>Мың төңгемен</i>	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2014 жыл	2013 жыл
1 қаңтарға	48.213	65.413
Бір жылға резервті (қайтару)/есептеу (23-ескертпеле)	(5.342)	2.524
Тауарлы-материалдық қорларды есептен шығару	(11.554)	(20.034)
Валюталарды қайта есептеу	2.536	310
31 желтоқсанға	33.853	48.213

11. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы активтер келесі түрде берілген:

<i>Мың төңгемен</i>	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Өтелуге жататын ҚҚС	6.016.776	3.038.279
Мұнайды тасымалдау бойынша көлік экспедиция қызметтері үшін берешек	3.245.840	3.770.279
Үшінші тараптарға алғытөлемдер	665.132	587.519
Байланысты тараптарға алғытөлемдер (30-ескертпеле)	447.876	257.165
Өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	179.293	106.435
Қызметкерлердің берешегі	43.707	93.731
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	42.498	38.840
Үшінші тараптардан болашақ кезеңдер шығыстары	26.028	20.445
Өзге де	24.802	26.114
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(3.689)	(4.598)
Жиыны	10.688.263	7.934.209

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ
ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 шоғырландырылған нысан

12. ҮЛЕСТИК ҚАТЫСУ ӘДІСІМЕН ЕСЕПКЕ АЛЫНАТЫН ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы инвестициялар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	ҚҚҚ	МұнайTас	Жиыны
2013 жылғы 31 желтоқсанға	40.878.930	12.675.097	53.554.027
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы пайдадағы немесе (залаңдағы) үлес	(6.990.738)	735.688	(6.255.050)
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы өзге де жиынтық кірістегі үлес	3.093.940	88.037	3.181.977
Дивиденттер	—	(637.620)	(637.620)
2014 жылғы 31 желтоқсанға	36.982.132	12.861.202	49.843.334

Төмендегі кестелерде бірлескен-бақылаудағы кәсіпорындар туралы жалпыланған Топтың барабар үлесін қоса қаржы ақпараты берілген:

Мың теңгемен	ҚҚҚ		МұнайTас	
	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан	50%	100%
Бірлескен кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері				
Қысқа мерзімді активтер	10.238.917	20.477.834	22.462.883	44.925.766
Ұзақ мерзімді активтер	126.117.022	252.234.044	128.663.581	257.327.162
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(18.218.653)	(36.437.306)	(19.868.226)	(39.736.452)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(81.155.154)	(162.310.308)	(90.379.308)	(180.758.616)
Таза активтер	36.982.132	73.964.264	40.878.930	81.757.860

Қосымша:

ақша қаражаттары және олардың баламалары	5.463.275	10.926.550	5.941.869	11.883.738
қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	(14.414.211)	(28.828.421)	(12.637.964)	(25.275.928)
ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(69.906.297)	(139.812.594)	(77.829.046)	(155.658.092)

Мың теңгемен	МұнайTас		МұнайTас	
	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан	51%	100%
Бірлескен кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері				
Қысқа мерзімді активтер	2.748.039	5.388.312	1.448.667	2.840.524
Ұзақ мерзімді активтер	13.841.592	27.140.376	14.835.854	29.089.909
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(675.831)	(1.325.158)	(296.701)	(581.766)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(3.052.598)	(5.985.486)	(3.312.723)	(6.495.535)
Таза активтер	12.861.202	25.218.044	12.675.097	24.853.132

Қосымша:

ақша қаражаттары және олардың баламалары	1.742.127	3.415.936	162.279	318.194
қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	—	—	—	—
ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	—	—	—	—

**ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ
ЕСЕПТІЛІККЕ ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 шоғырландырылған нысан

12. ҮЛЕСТИК ҚАТЫСУ ӘДІСІМЕН ЕСЕПКЕ АЛЫНАТЫН ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Мың тенге	ҚҚҚ			
	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін			
	2014 жыл	2013 жыл	50%	100%
Бірлескен бақылаудағы көсіпорындардың жылдардағы пайда мен залал және өзге де жиынтық кірісі туралы ақпарат				
Тұсім	24.084.242	48.168.484	33.848.334	67.696.668
Сүрелі қызметтөн жылдағы (залал)/пайда	(6.990.738)	(13.981.476)	10.648.691	21.297.382
Тоқтатылған қызметтөн салықтан кейінгі жылдағы пайда/(залал)	-	-	-	-
Өзге де жиынтық кіріс	3.093.940	6.187.880	41.993	83.986
Жиынтық (залал)/кіріс жиыны	(3.896.798)	(7.793.596)	10.690.684	21.381.368
Дивиденттер	-	-	-	-
Косымша:				
Тозу және өтөлім	(7.231.507)	(14.463.014)	(6.602.428)	(13.204.856)
Пайыздық кірістер	149.964	299.928	572.701	1.145.402
Пайыздық шығыстар	(4.008.080)	(8.016.160)	(4.916.832)	(9.833.664)
Табис салығы бойынша үнемділік / (шығыстар)	2.115.631	4.231.262	(3.879.123)	(7.758.246)

ҚҚҚ-нда АҚШ долларымен берілген қаржы міндеттемелерді (карыздарды) қайта санау нәтижесінде бағамдық айырмашылықтан залал пайда болды. ҚҚҚ-ның қарызға жататын бағамдық айырмашылықтан болған таза залалы 2014 және 2013 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдарға 30.738.940 мың тенгені және тиісінше 3.130.316 мың тенгені күрады.

Мың тенге	МұнайТас			
	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін			
	2014 жыл	2013 жыл	51%	100%
Бірлескен бақылаудағы көсіпорындардың жылдардағы пайда мен залал және өзге де жиынтық кірісі туралы ақпарат				
Тұсім	3.499.277	6.861.645	3.975.326	7.794.757
Сүрелі қызметтөн жылдағы пайда	735.688	1.442.525	1.197.876	2.348.777
Тоқтатылған қызметтөн салықтан кейінгі жылдағы пайда/(залал)	-	-	-	-
Өзге де жиынтық кіріс	88.037	172.621	1.303.502	2.555.886
Жиынтық кіріс жиыны	823.725	1.615.146	2.501.378	4.904.663
Дивиденттер	(637.620)	(1.250.235)	(453.584)	(889.380)
Косымша:				
Тозу және өтөлім	(1.069.661)	(2.097.375)	(1.010.762)	(1.981.887)
Пайыздық кірістер	13.164	25.812	23.534	46.145
Пайыздық шығыстар	(37.891)	(74.296)	(47.804)	(93.733)
Табис салығы бойынша шығыстар	(186.415)	(365.520)	(302.729)	(593.586)

ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛГАН НЫСАНДАРЫНА ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалгасы)**13. НЕГІЗГІ ҚУРАЛДАР**

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар келесі турде берілген:

Мың тенге	Жер	Күбірлар	Көлік активтері	Гимараттар мен құрылыштар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмagan құрылыш	Жиыны
2013 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша									
Валютаны қайта есептеудің өсери	11.087.844	97.334.066	8.110.780	71.906.718	88.628.416	89.518.453	12.477.480	36.960.887	416.024.644
Тусімдер	1.345.656	—	465.090	2.497.950	1.685.013	—	88.936	173.796	6.256.441
Шығарылу	926	962.826	1.678.498	10.586	1.090.951	—	709.409	70.632.440	75.085.636
Капитал есебінен құнсыздану	(8.993)	(158.670)	(80.129)	(319.319)	(273.547)	(212.857)	(234.975)	(38.024)	(1.326.514)
Шығындар есебінен құнсыздану	—	—	—	—	—	(19.585.387)	—	—	(19.585.387)
Сатуға арнал ұсталағын активтерге аударылған	—	—	(2.270)	—	—	—	—	(834)	(3.104)
Аяқталмagan құрылыштан аударылған	58.462	49.332.447	187.871	4.362.712	22.800.396	—	1.730.371	(78.472.259)	—
Материалдық емес активтерге аударылған (14-ескертпеле)	—	—	—	—	(123)	—	—	(360.575)	(360.698)
Аударылдар мен аударыулар	—	3.786	(379.914)	7.856	189.728	—	178.544	—	—
2014 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша									
—	12.483.895	147.474.455	9.979.926	78.466.503	114.120.834	69.568.777	14.949.765	28.895.431	475.939.586
2013 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған етепім мен құнсыздану									
Валютаны қайта есептеудің өсери	—	(4.240.358)	(638.843)	(3.320.737)	(4.794.768)	(330.205)	(1.321.562)	(269.270)	(14.915.743)
Тозу	—	—	(38.825)	(240.396)	(182.465)	—	(22.228)	—	(483.914)
Шығарылу	—	(10.084.580)	(1.430.022)	(6.521.652)	(11.779.338)	—	(3.358.531)	—	(33.174.123)
Капитал есебінен құнсыздану	—	107.510	71.461	222.954	229.322	146.540	221.834	2.484	1.002.105
Шығындар есебінен құнсыздану	—	(44.865)	(137.260)	(2.936.314)	(1.783.089)	(101.186)	(3.583)	(3.962)	(5.010.259)
Сатуға арнал ұсталағын активтерге аударылған	—	(64.898)	(936.626)	(3.770.058)	(2.918.653)	(45.354)	(173.635)	(58.776)	(7.968.000)
Аударылдар мен аударыулар	—	161	16.837	(38)	(15.918)	—	(1.042)	—	—
2014 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған етепім мен құнсыздану									
—	—	(14.327.030)	(3.092.269)	(16.566.241)	(21.244.909)	(330.205)	(4.658.747)	(329.524)	(60.548.925)

ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**13. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)**

Мың тенгемен	Жер	Күбірлар	Көлік активтері	Фимараттар мен құрылыштар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмagan құрылыш	Жиыны
2012 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны	16.031.057	118.622.650	8.675.196	88.886.854	89.849.511	83.222.530	14.908.797	26.046.328	446.242.923
Валютаны қайта есептеудің әсері	181.390	—	(22.788)	70.193	65.634	—	2.655	3.789	300.873
Тусімдер	76.084	2.904	145.778	452.532	1.500.542	2.348	796.058	29.743.876	32.720.122
Шығарылу	(88.275)	(176.228)	(113.259)	(1.177.346)	(537.836)	(444.756)	(247.646)	(199.971)	(2.985.317)
Капитал есебінен қосымша бағалау	525.965	9.292.586	1.634.581	8.122.706	19.261.449	6.738.331	2.573.664	1.651.182	49.800.464
Шығындар есебінен құнсыздану	(59.645)	(4.074.954)	(292.304)	(5.003.886)	(2.076.767)	—	(505.704)	—	(12.013.260)
Қайта бағалау кезіндегі бастапқы құннымен тозуды және құнсыздануды өзара есепке алу	(5.588.800)	(29.954.950)	(3.408.514)	(23.991.528)	(27.869.211)	—	(5.915.969)	—	(96.728.972)
Сатуға арналған үстелдік активтерге ауыстыру	(2.319)	—	—	(878.154)	(3.941)	—	—	—	(884.414)
Аяқталмagan құрылыштан ауыстырылған	12.387	3.566.168	1.520.811	5.415.430	8.496.751	—	809.879	(19.821.426)	—
Материалдық емес активтерге ауыстырылған (14-ескертпеле)	—	—	—	—	(477)	—	(224)	(131.136)	(131.837)
Аударымдар мен ауыстырулар	—	55.890	(28.721)	9.917	(57.239)	—	55.970	(331.755)	(295.938)
2013 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	11.087.844	97.334.066	8.110.780	71.906.718	88.628.416	89.518.453	12.477.480	36.960.887	416.024.644
2012 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	(5.569.240)	(24.434.933)	(2.889.464)	(22.120.423)	(23.177.775)	(330.205)	(4.665.577)	(186.201)	(83.373.818)
Валютаны қайта есептеудің әсері	(51.507)	—	(3.731)	(63.903)	(43.646)	—	625	—	(162.162)
Тозу	—	(9.856.859)	(1.209.427)	(5.992.207)	(9.796.510)	—	(2.809.254)	—	(29.664.257)
Шығарылу	31.947	136.193	100.345	955.285	440.982	306.798	233.415	172.084	2.377.049
Капитал есебінен құнсыздану	—	(537)	(22.363)	(138.566)	(69.601)	(262.238)	(609)	(50.460)	(544.374)
Шығындар есебінен құнсыздану	—	1.345	(22.667)	(25.159)	(14.189)	(44.560)	(2.226)	(542.737)	(650.193)
Қайта бағалау кезіндегі бастапқы құннымен тозуды және құнсыздануды өзара есепке алу	5.588.800	29.954.950	3.408.514	23.991.528	27.869.211	—	5.915.969	—	96.728.972
Сатуға арналған үстелдік активтерге ауыстыру	—	—	—	73.165	3.918	—	—	—	77.083
Материалдық емес активтерге ауыстырылған (14-ескертпеле)	—	—	—	—	—	—	19	—	19
Аударымдар мен ауыстырулар	—	(40.517)	(50)	(457)	(7.158)	—	6.076	338.044	295.938
2013 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	—	(4.240.358)	(638.843)	(3.320.737)	(4.794.768)	(330.205)	(1.321.562)	(269.270)	(14.915.743)

ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**13. НЕГІЗГІ КҮРАЛДАР (жалғасы)**

Мың тенге	Жер	Күбірлар	Көлік активтері	Фимараттар мен құрылыштар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыш	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	12.483.895	147.474.455	9.979.926	78.466.503	114.120.834	69.568.777	14.949.765	28.895.431	475.939.586
Жинақталған өтелім және құнсыздану	-	(14.327.030)	(3.092.269)	(16.566.241)	(21.244.909)	(330.205)	(4.658.747)	(329.524)	(60.548.925)
Қалдық құн	12.483.895	133.147.425	6.887.657	61.900.262	92.875.925	69.238.572	10.291.018	28.565.907	415.390.661
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	11.087.844	97.334.066	8.110.780	71.906.718	88.628.416	89.518.453	12.477.480	36.960.887	416.024.644
Жинақталған өтелім және құнсыздану	-	(4.240.358)	(638.843)	(3.320.737)	(4.794.768)	(330.205)	(1.321.562)	(269.270)	(14.915.743)
Қалдық құн	11.087.844	93.093.708	7.471.937	68.585.981	83.833.648	89.188.248	11.155.918	36.691.617	401.108.901

2013 жылғы 31 шілдедегі жағдай бойынша Компанияда негізгі құралдардың (технологиялық мұнайдан басқа) қайта бағалануы жүргізілді. Қайта бағалау нәтижесінде жиналған тозу негізгі құралдардың төртіншідегі құнының есебіне алынып тасталды да, таза төртіншідегі құны негізгі құралдардың құнын қайта бағаланған құнына келтірілді.

2013 жылды жүргізілген қайта бағалау нәтижесінде кейбір негізгі құралдар обьектілерінің әділ құны олардың төртіншідегі құнынан темен екендігі және соғыс бірнеше жыл ішінде Компания осы обьектілерді күрделі жөндеуден және жаңғырудан откізбегендігі анықталды. Тиісінше төртіншідегі құнын әділ құндан артық сомасы осы активтер бұрын қосымша бағаланған дәрежеде Компания қайта бағалау бойынша тиісті резервті азайту ретінде көрсетті, ал қалған сома жиынтық кіріс есебінде негізгі құралдардың жалпы сомасы 12.663.453 мың тенгеғе құнсыздануы ретінде танылды.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыш негізінен келесі өндірістік обьектілерді қамтиды:

- «Қазакстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында обьектілерді салу және қайта құру;
- ерт сондай жүйесін қайта құру, обьектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру және баскалары.

2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыш негізінен келесі өндірістік обьектілерді қамтиды:

- салынып жатқан магистральды мұнай құбырының (оның ішінде «Қазакстан-Қытай» магистральды мұнай құбырын салу мемлекетаралық жобасы аясында іске асырылатын «Құмкөл-Қаралайын» магистральды мұнай құбырының құрылышы);
- «Қаламқас-Қаражанбас-Ақтау» («Қаражанбас-Ақтау» участкесі) және «Өзен-Жетібай-Ақтау» магистральды мұнай құбырының қайта құру;
- «Кенкіяқ» БМАС-ты қайта құру;
- ерт сондай жүйесін қайта құру, обьектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру және баскалары.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толығымен өтелінген, бірақ әлі де пайдаланыстағы негізгі құралдардың бастапқы құны мен тиісті жинақталған өтелімі 3.208.581 мың тенгеңін құрады (2013 жылғы 31 желтоқсанға: 2.938.299 мың тенге).

2014 жыл ушін аяқталмаған құрылыш құнына кіргізілген тозу сомасы 13.675 мың тенгеңін құрады (2013 жыл ушін: 11.639 мың тенге).

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

---

13. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыш 2.957.610 мың теңге көлемінде (2013 жылғы 31 желтоқсанда: 13.613.707 мың теңге) құрылыш жұмыстары үшін сатып алынған материалдар мен босалқы бөлшектерді қамтиды. Мұндай төмендеу негізінен 2014 жылы «Құмкөл-Карақойын» магистральды мұнай құбырының құрылышына арналған материалдар мен босалқы бөлшектерді қолданумен байланысты.

2014 жылғы 31 желтоқсанға Батуми мұнай терминалының негізгі құралдарының калдық құны 50.000 мың АҚШ доллары (9.117.500 мың теңгеге сайма-сай) болатын кейбір объектілері тасымалдау шарты бойынша Грузия темір жолдары алдында Georgian Transit Ltd міндеттерін қамтамасыз етуде кепілгер болған ТВС Банктің пайдасына қамтамасыз ету ретінде кепілдікке салынды. Кепілдіктің ең жоғарғы сомасы 500 мың АҚШ доллары (91.175 мың теңгеге сайма-сай).

BTL Топ активтерінің құнсыздануы

Топ жыл сайын BTL ААТБ тобын құнсыздану индикаторларының барын және олардың құнсыздануын бағалау үшін сыртқы және ішкі деректерді қарастырады. 2014 жылғы 30 қыркүйекте жүргізілген талдау нәтижесінде Топ BTL ААТБ тобы бойынша құнсыздану индикаторын анықтады, олар мұнай және мұнай өнімдерінің жоспарланған ауыстырып қудау деңгейінің төмендеуімен байланысты болған.

2014 жылғы 31 желтоқсанға BTL тобының жалпы өтелетін құны 31.914.291 мың теңгени құрады, оның ішінде БТК ААТБ 18.722.164 мың теңге көлемінде және БМТ ААТБ 13.192.127 мың теңге көлемінде.

Құнсыздануға талдау жасау нәтижесінде басшылық 2014 жылғы 31 желтоқсанға құнсызданудың 12.934.472 мың теңге сомасында жиынтық залалды айқындағы, оның ішінде пайда мен залалдың есебінен 8.087.024 мың теңге және өзге де жиынтық кірістің есебінен 4.847.448 мың теңге. Құнсызданудан болған шығындардың сомасы материалдық емес активтерге (жер пайдалану құқығына) 302.114 мың теңге көлемінде (14-ескертпе) және негізгі құралдарға 12.632.358 мың теңге көлемінде бөлінген болатын.

Егер жинақталған тозуды және жинақталған құнсыздануды шегергенде, активтер бастапқы бага бойынша ескерілсе шоғырландырылған қаржы есепке қосылған негізгі құралдар әр қайта бағаланған санатының тенгерімдік құны төмендеғідей көрсетіледі:

Жер	Кұбыр- лар	Көлік активтері	Фимарат- тар мен құры- лыстар		Машина- лар және жабдық	Техноло- гилик мұнай	Өзге де	Аяқтал- маган құрылыш	Жиыны
			2014 жылғы	2013 жылғы					
31 желтоқсанға	9.328.530	97.829.484	7.155.556	37.154.711	72.623.710	1.168.388	7.462.862	27.019.861	259.743.102
31 желтоқсанға	12.558.408	53.347.278	5.705.043	37.959.883	57.913.313	1.171.808	7.712.998	35.138.347	211.507.078

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

14. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша материалдық емес активтер келесі түрде берілген:

Мың тәңәмән	Лицензиялар	Бағдарла- малық жасақтама	Жерді пайда- лануға арналған күйіктар	Өзге де	Жыныс
2013 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн					
Түсімдер	15.052	168.119	—	6.762	189.933
Шығарылу	(3.712)	(30.799)	—	(528)	(35.039)
Өтелім	(79.417)	(326.044)	(125.433)	(4.708)	(535.602)
Шығарулар бойынша жинақталған тозу	3.712	30.799	—	528	35.039
Құнсыздану залалы	—	—	(302.114)	—	(302.114)
Негізгі құралдардан ауыстырулар мен аударымдар (13-ескертпе)	49.949	308.711	—	2.038	360.698
Валютаны қайта есептеу	7.187	221	58.118	—	65.526
Аударымдар мен ауыстырулар	17.379	(17.379)	—	—	—
2014 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн		194.907	1.131.148	4.120.734	32.654
2012 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн					
Түсімдер	5.478	140.701	39.858	—	186.037
Шығарылу	—	(102.971)	—	(633.926)	(736.897)
Өтелім	(79.164)	(332.677)	(109.229)	(29.163)	(550.233)
Шығарулар бойынша жинақталған тозу	—	102.971	—	410.599	513.570
Құнсыздану залалы	—	—	(165.670)	—	(165.670)
Негізгі құралдардан ауыстырулар мен аударымдар (13-ескертпе)	905	130.913	—	—	131.818
Валютаны қайта есептеу	798	27	86.041	2.285	89.151
Аударымдар мен ауыстырулар	1.820	(1.820)	—	—	—
2013 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн		184.757	997.520	4.490.163	28.562
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша					
Бастапқы құн	548.139	3.979.087	6.174.903	84.492	10.786.621
Жинақталған құнсыздану және өтелім	(353.232)	(2.847.939)	(2.054.169)	(51.838)	(5.307.178)
Қалдық құн	194.907	1.131.148	4.120.734	32.654	5.479.443
2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша					
Бастапқы құн	455.682	4.163.442	6.106.597	76.219	10.801.940
Жинақталған құнсыздану және өтелім	(270.925)	(3.165.922)	(1.616.434)	(47.657)	(5.100.938)
Қалдық құн	184.757	997.520	4.490.163	28.562	5.701.002

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

15. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар үшін жеткізушилерге берілген алғытөлемдер келесі түрде берілген:

Мың тенге	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Негізгі құралдар және құрылымдық қызметтері үшін үшінші тараптарға алғытөлемдер	11.406.977	5.934.981
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(99.526)	(99.330)
Жиыны	11.307.451	5.835.651

Негізгі құралдар үшін жеткізушилерге берілген алғытөлемдерге қатысты күмәнді қарыздар бойынша резервтің қозғалысы мынадай түрде берілген:

Мың тенге	2014 жыл	2013 жыл
1 қаңтарға	99.330	99.330
Бір жылға есептеу	196	—
31 желтоқсанға	99.526	99.330

16. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

Мың тенге	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Тауарлар мен қызметтер үшін үшінші тараптар алдындағы кредиторлық берешек	14.907.024	10.194.390
Тауарлар мен қызметтер үшін байланысты тараптар алдындағы кредиторлық берешек (30-екергіле)	672.991	650.602
Үшінші тараптардың өзге де кредиторлық берешегі	193.726	249.065
Байланысты тараптардың өзге де кредиторлық берешегі (30-екергіле)	—	1.950
15.773.741	11.096.007	

Сауда және өзге де кредиторлық берешек аяқталмаған құрделі құрылымда қатысты байланысты және үшінші тараптар алдындағы 9.580.016 мың тенге көлеміндегі берешекті қосатын (2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 7.711.017 мың тенге).

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де кредиторлық берешектің ағымдағы құны мына валюталарда көрсетілген:

Мың тенге	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Тенге	15.258.129	10.550.602
АҚШ долларымен	105.615	351.156
Еуромен	12.455	13.480
Ресей рублімен	6.219	48.590
Өзге де валютада	391.323	132.179
15.773.741	11.096.007	

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

17. РЕЗЕРВТЕР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтердің қозғалысы келесі түрде берілген:

Қысқа мерзімді резервтер

Мың тенге	Салықтар бойынша резерв (BTL)	Экология бойынша резерв (Компания)	Өзге де резервтер (Компания)	Жиыны
2013 жылғы 31 желтоқсанға	186.483	41.642	-	228.125
Бір жылға резервті есептеу/ (кайтару)	-	(7)	53.567	53.560
Резервті пайдалану	-	(510)	-	(510)
Валютаны қайта есептеу	34.890	-	-	34.890
2014 жылғы 31 желтоқсанға	221.373	41.125	53.567	316.065
2012 жылғы 31 желтоқсанға	174.406	167.477	11.814	353.697
Бір жылға есептеу	8.671	517	-	9.188
Резервті пайдалану	-	(126.352)	(11.814)	(138.166)
Валютаны қайта есептеу	3.406	-	-	3.406
2013 жылғы 31 желтоқсанға	186.483	41.642	-	228.125

Ұзақ мерзімді резервтер

Негізінен, зейнетақыга қосымша төлемнен және барлық қызметкерлерге қатысты мерейтой күндеріне байланысты төлемнен тұратын Компанияның қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелері бар. Бұл төлемдер қамсыздандырылмаған.

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелдердегі өзгерістер келесі түрде берілген:

Мың тенге	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ағымдағы бөлігі	408.757	322.000
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	11.204.603	9.333.180
Жиыны	11.613.360	9.655.180

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы ағымдағы қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелдердегі өзгерістер келесі түрде берілген:

Мың тенге	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2014 жыл	2013 жыл
Жылдың басына белгіленген төлемдері бар жердемақылар төлеу	9.655.180	6.800.263
Таза пайыздық шығыстар (27-ескертпеле)	579.311	417.000
Өткен жылдардағы қызметтер құны (22, 23-ескертпелер)	-	1.008.000
Ағымдағы жылдың қызметтер құны (22, 23-ескертпелер)	802.461	495.000
Актуарлық залалдар	992.599	1.292.000
Төленген сыйақылар	(416.191)	(357.083)
Жылдың аяғына белгіленген қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	11.613.360	9.655.180

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

17. РЕЗЕРВТЕР (жалғасы)

Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттеме (жалғасы)

2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді бағалау үшін пайдаланылған негізгі актуарийлік болжамдар мынадай түрде берілген:

	2014 жыл	2013 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	7,3%	6,0%
Құнсыздану мөлшерлемесі	6,04%	5,6%
Ұзақ мірзімді жылдық төлемдердің болашақта үлғауы	6,04%	5,5%
Болашақта жалақының өсуі	6,04%	6,0%
Өлім-жітім пайзы	12,0%	12,0%

2014 және 2013 жылдардағы 31 желтоқсанға енбек қызметінің аяқталуынан кейін қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттеменің орташа ұзақтығы 16 жылды құрады.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша маңызды жорамалдарға сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың теңгегемен	Төмендеуі	Өсуі
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5%	+0,5%
	1.058.797	(927.475)
Құнсыздану мөлшерлемесі	-0,5%	+0,5%
	(933.335)	1.057.500
ОНЫҢ ІШІНДЕ:		
Болашақта жалақының өсуі	-0,5%	+0,5%
	(933.335)	1.057.500
Өмірдің ұзақтығы	-1 жыл	+1 жыл
	(1.367.730)	964.252

Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

Мың теңгегемен	2014 жыл	2013 жыл
1 қантарға сальдо	16.677.538	15.531.037
Бір жылға есептеу	962.826	189.265
Бағалауды өзге жиынтық кіріс арқылы қайта қарau	1.678.425	-
Бағалауды пайдалар мен залалдар арқылы қайта қарau (24-ескертпеле)	275.965	-
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резервінің өтелімі (27-ескертпеле)	1.036.255	957.236
31 желтоқсанға сальдо	20.631.009	16.677.538

Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, Компанияның пайдалануды аяқтағаннан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және кейіннен қоршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өңдеу шараларын жүргізу бойынша заңды міндеттемесі бар.

Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер құрамында қалдықтарды орналастыру полигондарын жою резерві көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес құрылған, ол бойынша қалдықтарды орналастыру полигон иесі жерді қайта өңдеу және полигон жабылғаннан кейін қоршаған ортага асерін мониторингтеу бойынша шаралар жүргізу үшін жою корын құрады. Сонымен қатар, жою корын құрмай полигонды пайдалануға тыйым салынған.

Компания ағымдағы үздік есептік бағалауды ескере отырып, ұзақ мірзімді резервтерді қайта қарады. Пайдаланылған болжалдар мен дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгерістерге сезімталдық 5-ескертпеледе көрсетілген.

ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

18. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы міндеттемелер келесі түрде берілген:

<u>Мың тенге</u>	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер (30-екерпте)	10.615.166	10.706.153
Ушінші тараптардан алынған алғытөлемдер	6.131.270	6.475.570
Байланысты тараптардың алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек (30-екерпте)	2.871.849	4.153.476
Ушінші тараптар алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек	2.464.587	3.281.040
Байланысты тараптардың алдында мұнай тасымалдау туралы тапсырыс шарты бойынша берешек (30-екерпте)	—	651.706
Жеке табыс салығы	1.531.057	998.348
Ушінші тараптардан болашақ кезеңдер табыстарының ағымдағы бөлігі	732.135	324.578
Зейнетакы қоры алдындағы кредиторлық берешек	659.667	593.575
Бейрезидент занды тұлғалардан түсетін төлемдерден табыс салығы	609.231	507.988
Әлеуметтік салық	504.779	550.961
Мұлікке салынатын салық	351.287	355.611
Байланысты тараптардан болашақ кезеңдер кірістерінің ағымдағы бөлігі (30-екерпте)	260.305	312.366
Өзге де салықтар	217.751	173.879
Төленуге жататын ҚҚС	12.823	564
Өзге де есептеулер	227.093	44.086
Жиыны	27.189.000	29.129.901

Еңбекақы құрамына енбекақы төлеу бойынша ағымдағы берешектер, жыл корытындысы бойынша сыйакы төлеу бойынша міндеттемелер, демалысақы төлеу бойынша міндеттемелер бойынша ағымдағы берешектер кіреді.

19. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

<u>Мың тенге</u>	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Ушінші тараптардан болашақ кезеңдері кірістері	4.423.082	3.819.666
Байланысты тараптардан болашақ кезеңдер кірістері (30-екерпте)	—	260.305
	4.423.082	4.079.971

20. МЕНШІК КАПИТАЛ

Жарғылық капитал

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жарғылық капиталы жарияланған, шығарылған және 62.503.284 мың тенге көлемінде толық төленген 384.635.600 жай акциядан құралды, жариялған бірақ шығарылмаған және төленбеген 1 акцияны қоспағанда.

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капитал Компанияның акцияларды шығаруға байланысты 565.717 мың тенге мөлшерінде шеккен кеңес беру қызметтердің құны шегеріліп көрсетілді және 61.937.567 мың тенгени құрады.

Акционерге төлем

Дивидендтер

2014 жылғы 28 мамырдағы акционерлерінің жалпы жинальсының шешімімен 1 акцияға 109 тенге есебінен 41.925.280 мың тенге (2013: 1 акцияға 75 тенге есебімен 28.847.670 мың тенге мөлшерінде) мөлшерінде Компания 3 шілдеде өз акционерлеріне дивидендтер төледі, оның ішінде ҚМГ – 37.732.752 мың тенге (2013: 25.962.903 мың тенге), миноритарлық акционерлерге – 4.192.528 мың тенге (2013: 2.884.767 мың тенге).

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

20. МЕНШІК КАПИТАЛ (жалғасы)

Активтердің қайта бағалау бойынша резервтер

Активтердің қайта бағалау бойынша резервтер негізгі қаражаттардың қайта бағалау негізінде және Топтың негізгі құралдарының және бірлескен-бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесінің құнсыздануынан құралған.

Мың тенге	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Топтың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резерв	113.678.936	148.766.734
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесі	24.558.743	23.135.370
Жиыны	138.237.679	171.902.104

Меншік капиталдың өзге де резервтері

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша меншікті капиталдың өзге де резервтері 1.810.575 мың тенге мөлшерінде залалды (2013 жылғы 31 желтоқсанға залал 1.016.496 мың тенгені құрады) құрады. Осы резервтің өзгерісі 992.599 мың тенге мөлшерінде белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша қайта бағалаудан болатын актуарлық залалдарды танумен негізделген, оның салық әсері 198.520 мың тенгені құрайды.

Есептілік валютасын қайта есептеу резерви

2014 жылғы 31 желтоқсанға есептілік валютасын қайта есептеу резерві 14.860.910 мың тенгені құрады (2013 жылғы 31 желтоқсанға 10.069.002 мың тенге). Бұл резервтің өзгеруі шетел кәсіпорындарының есептілігінің қайта есептелуімен байланысты.

21. ТҮСІМ

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы түсім келесі түрде берілген:

Мың тенге	2014 жыл	2013 жыл
Шікі мұнайды тасымалдау	164.393.577	153.861.014
Мұнайды және мұнай өнімдерін ауыстырып қудау және темір жолмен тасымалдау	15.516.062	17.810.315
Күбірларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтер	8.230.639	6.816.579
Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлем*	6.714.971	6.345.133*
Су тасымалдау қызметтері	6.860.568	6.573.345
Мұнайдың көлік экспедициясы және теніз кемежай қызметтері	3.787.746	3.995.350
Мұнайды сақтау бойынша қызметтер	91.553	174.555
Өзге де	1.041.997	790.514
Жиыны	206.637.113	196.366.805

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең екі үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім 45.143.090 мың тенгені және тиісінше 23.386.961 мың тенгені құрады (2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең екі үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім 41.333.606 мың тенгені және тиісінше 18.434.349 мың тенгені құрады).

* Жеткізілмеген және мәлімделмеген мұнай көлемдері үшін ақыдан түсетін кірістерді Компания «айды немесе төле» ережелерінде мұнай тасымалдау жөнінде қызметтер көрсетуге арналған шарттарына сай алды. 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктері салыстырмалы ақпарат өзге де операциялық кірістерде көрсетілуіне байланысты, ағымдағы кезеңде жеткізілмеген мұнай көлемдері үшін ақыдан түскен кірістер сомасы өзге операциялық кірістер емес, түсім деп қайта жіктелді.

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

---

22. САТЫЛҒАН ТАУАРЛАР МЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІН ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы өткізімнің өзіндік құны келесі турде берілген:

Мың тенге	2014 жыл	2013 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	40.101.012	35.939.251
Тозу және өтелім	32.876.926	29.442.621
Темір жол қызметтері	9.436.954	10.298.681
Отын және материалдар	6.805.708	6.112.086
Электр энергиясы	6.280.668	6.065.868
Жөндеу және қызмет көрсету шығындары	5.501.143	4.670.474
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	4.978.621	4.895.316
Күзет қызметтері	4.493.473	3.466.756
Газға арналған шығындар	2.435.270	2.211.319
Өуеден күзету қызметтері	1.474.160	1.296.160
Қоршаган ортанды қорғау	952.258	612.422
Іссапар шығыстары	892.934	816.498
Еңбек қызметі аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақылар	754.969	1.406.914
Құбырларды диагностикалау	624.316	389.203
Сактандыру	507.481	446.548
Байланыс қызметтері	264.938	253.297
Операциялық жалға беру	248.969	295.453
Әзге де	2.679.273	2.349.832
Жиыны	121.309.073	110.968.699

Қызметкерлерге жұмсалған шығындардың үлғаюы өндірістік қызметшілердің жалақысын индекстеумен байланысты.

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

---

23. ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы жалпы және әкімшілік шығыстар келесі түрде берілген:

Мын төңгемен	2014 жыл	2013 жыл
Қызметкерлерге жұмысалатын шығындар	6.875.924	6.529.810
Қайырымдылық арналған шығыстар	2.020.737	166.028
Тозу және өтелім	819.123	760.231
Кенес беру қызметтері	606.053	413.088
Кенсеге қызмет көрсету	390.499	355.714
Өтелуге тиісті емес ҚҚС-ты есептен шығару	342.980	194.727
Материалдық емес активтердің құнсыздануы	302.114	165.670
Іссапар шығыстары	280.022	228.849
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	240.182	229.479
Әлеуметтік сала бойынша шығыстар	193.888	274.705
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	155.085	223.186
Оқыту	140.685	112.962
Банк қызметтері	135.476	111.417
Материалдар және отын	133.819	182.300
Байланыс қызметтері	124.136	111.544
Сактандыру және қауіпсіздікті қамтамасыз ету	104.163	217.343
Еңбек қызметінің аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақы беруге арналған шығындар	47.492	96.086
Күмәнді берешектер бойынша есептеу, нетто	18.661	56.405
Ескірген тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервті (қайтару)/ есептеу, нетто	(5.342)	2.524
Өзге де	667.238	595.436
Жиыны	13.592.935	11.027.504

Топ 2014 жылы Атырау облысындағы 300 орынды орта мектепті, Оңтүстік Қазақстан облысындағы 280 орынды балабақшаны және Павлодар облысындағы 320 орынды балабақшаны салуға демеушілік көмек көрсетті.

24. ӨЗГЕ ДЕ ШЫҒЫСТАР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы өзге де операциялық шығыстар келесі түрде берілген:

Мын төңгемен	2014 жыл	2013 жыл
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залал	8.119.432	12.663.453
Активтерді жою және жерді қайта өндөу бойынша міндеттемелер резервінің қайта караудан болған шығыстар	275.965	-
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығарылуынан болған шығыстар, нетто	208.654	461.068
Әрекетсіз тұрған мұнай айдаустанцияларын жою	89.126	21.212
Тауарлы-материалдық қорларды сатудан түскен шығыстар	14.987	2.594
Өзге де шығыстар	61.297	196.868
Жиыны	8.769.461	13.345.195

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

---

25. ӨЗГЕ ДЕ КІРІСТЕР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы өзге де операциялық кірістер келесі түрде берілген:

Мың тәңгемен	2014 жыл	2013 жыл
Айыппұлдар мен есімақылардан болған кіріс	620.787	349.480
Болашақ кезеңдер кірістерінің өтелімі (30-еңкертпеле)	312.366	312.366
Тауарлы-материалдық қорларды сатудан болған кіріс	263.499	314.320
Есептен шығарылған кредиторлық берешектен түскен пайда	75.689	23.853
Активтерді сатудан түскен кіріс, нетто	61.090	257.696
Басқару қызметінен түскен кіріс	13.688	5.505
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорын пайдасына шығарылған қаржы кепілдігін тануды дөгару (30-еңкертпеле)	-	177.743
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар пайдасына шығарылған қаржы кепілдігінің өтелімі (30-еңкертпеле)	-	26.463
Өзге де кірістер	114.353	124.564
Жиыны	1.461.472	1.591.990

26. ҚАРЖЫЛАНДЫРУ БОЙЫНША ТҮСКЕН КІРІСТЕР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қаржылық кірістер келесі түрде берілген:

Мың тәңгемен	2014 жыл	2013 жыл
Банк салымдарынан пайыздық кіріс	4.407.247	3.967.511
Дивидендтік кіріс	80.277	194.185
Қызметкерлерге берілген қарыздар: дисконт өтелімі	14.292	23.672
Үшінші тараптардан өзге де қаржылық кірістер	15.231	7.758
Байланысты тараптардан болған өзге де қаржы кірістері (30-еңкертпеле)	-	4.108
Жиыны	4.517.047	4.197.234

27. ҚАРЖЫЛАНДЫРУ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қаржылық шығындар келесі түрде берілген:

Мың тәңгемен	2014 жыл	2013 жыл
Активтерді жою және жерді қайта өндөу бойынша міндеттемелерге резервінің өтелімі (17-еңкертпеле)	1.036.255	957.236
Қызметкерлерге сыйақы: таза пайыздық шығыстар (17-еңкертпеле)	579.311	417.000
Жиыны	1.615.566	1.374.236

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

---

28. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы табыс салығынан көбейтілген түрде берілген:

<u>Мың теңгемен</u>	<u>2014 жыл</u>	<u>2013 жыл</u>
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	13.409.791	18.870.045
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша шығыстар/(үнемділік)	2.289.155	(5.022.884)
Табыс салығы	15.698.946	13.847.161

2014 және 2013 жылдарға табыс салығы мөлшерлемесіне көбейтілген табыс салығы мен бухгалтерлік пайда бойынша шығыстар арасындағы салыстырмалы тексеру:

<u>Мың теңгемен</u>	<u>2014 жыл</u>	<u>2013 жыл</u>
Салық салуға дейінгі пайда	62.129.511	77.390.761
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Бухгалтерлік пайдадан түскен табыс салығы бойынша шығыстар	12.425.902	15.478.152
Өткен жылдарды түзету	(33.207)	-
Тұрақты айырмалардың салық өсери		
Үлескерлік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын бірлескен көсіпорындардың залалы/(пайдасы)	1.251.010	(2.369.313)
Технологиялық мұнай қалдығынан түскен кіріс	1.142.794	198.393
Өзге де шегерілмейтін шығыстар	351.955	607.170
Түрлі салық мөлшерлемелердің өсери	560.492	(67.241)
Жиынтық кіріс туралы шоғырлындырылған есепте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	15.698.946	13.847.161

КАРЖЫ ЕСЕПТІЛГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛГАН НЫСАНДАРЫНА ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**28. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Каржылық жағдай туралы тиісті есептердің жасалу күніне шоғырландырылған каржылық есептілікте көрсетілген активтерді және міндеттемелер мен сомаларды есептеу үшін салық негізде аралығындағы уакытша айырмаларға колданылатын заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін колдану арқылы есептелген мерзімі ұзартылған салық сальdosы 31 желтоқсанға келесінің камтиды:

Мың тенге	2014 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен запал есебіне жатқызу	Есептілік валютасын қайта есептеуге жатқызу		Капиталдың өзге де резерверіне жатқызу	2013 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен запал есебіне жатқызу	Есептілік валютасын қайта есептеуге жатқызу		Капиталдың өзге де резерверіне жатқызу	2013 жылғы 1 квартал
			2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан				2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан		
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер											
Қызметкерлерге беретін сыйакылар мен өзге де ақылар және тиісті шыныңдар	3.117.632	(105.027)	493	198.520	3.023.646	1.199.277	–	258.400	1.565.969		
Байлансы тараптардың пайдасына болған қархы кепілдігі	–	–	–	–	–	(39.931)	–	–	–	39.931	
Күменди қарыздар бойынша резерв Есірген және отіміс гауарлы- материалдық қорына резерв	150.355	2.907	47	–	147.401	113.051	–	–	–	34.350	
Коршаган ортаны қорғау бойынша міндеттемелерге резервтер және өзге де резервтер	6.242	(3.429)	28	–	9.643	(3.440)	–	–	–	13.083	
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндөу бойынша міндеттемелерге резерв	48.677	(39.487)	–	–	88.164	17.425	–	–	–	70.739	
Төлемге салық	4.085.750	457.097	–	335.685	3.292.968	186.761	–	–	–	3.106.207	
Төлемге салық	97.362	(156.528)	–	–	253.890	253.890	–	–	–	–	
Қызметкерлерге қарыз беру	–	(5.086)	–	–	5.086	(9.354)	–	–	–	14.440	
Байланссты тараптардың келешек кезеңдегі кірістері	52.061	(62.473)	–	–	114.534	(62.473)	–	–	–	177.007	
Ішкі топ қарыздары бойынша қаржы міндеттемелері	128.832	128.510	322	–	–	–	–	–	–	–	
	7.686.911	216.484	890	534.205	6.935.332	1.655.206	–	258.400	5.021.726		
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер											
Төлемге салық	–	–	–	–	–	33.759	–	–	–	(33.759)	
Негізгі куралдар	(48.854.826)	(2.505.639)	(552.762)	4.676.756	(50.473.181)	3.333.919	83.936	(9.496.299)	(44.394.737)		
	(48.854.826)	(2.505.639)	(552.762)	4.676.756	(50.473.181)	3.367.678	83.936	(9.496.299)	(44.428.486)		
Мерзімі ұзартылған салық бойынша таза міндеттемелер	(41.167.915)	(2.289.155)	(551.872)	5.210.961	(43.537.849)	5.022.884	83.936	(9.237.899)	(39.406.770)		

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

---

28. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (ЖАЛҒАСЫ)

Негізгі құралдар бойынша мерзімі ұзартылған салықтар салық және бухгалтерлік есепке алудағы өтелімнің түрлі мөлшерлемелерінің, негізгі құралдардың қайта бағалануы мен құнсыздануынан болған әділетті құнын түзету салдарынан негізгі құралдарды есепке алуда салық және бухгалтерлік базалардың арасындағы айырманы құрайды.

29. СЕГМЕНТТЕР ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТ

Басқару мақсатында Топ қызмет көрсетуіне байланысты бизнес-бөлімшелерге бөлінген және үш есептік сегменттен тұрады:

- Мұнай тасымалдау және сонымен байланысты қызметтер;
- Мұнайды ауыстырып құю;
- Өзге де сегменттер.

Сәйкестендірілетін, бірақ жеке есептік шектен аспайтын сегменттер «Өзге де сегменттерге» біріккен (жеке сегменттердің түсім мөлшері жиынтық түсімнің кемінде 10%). Оларға Батуми теңіз портында құрғақ жүктің таситын, паромдық және контейнерлік терминалдарды қолдана отыра құрғақ жүкті (аршылмаған қант, аммоний нитраты, цемент, дән, күнбағыс және күнжара) ауыстырып тиесу және жолаушы терминалының қызметі жатады.

Мұнай тасымалдаумен байланысты қызметтерге есептік шектен аспайтын және қызметтің негізгі түрімен немесе мұнай құбырлары деген Компанияның негізгі активтерімен тығыз байланысқан су тасымалдау, мұнайды сақтау, экспедиторлық, Компаниямен көрсетілетін пайдалану және құбырларға техникалық қызмет көрсету қызметтері кіреді. Қызметтің кейбір түрлері бойынша Топ басшылығына жеке басқарушылық есептілік берілмейді және осыған орай мұндай қызметтер жеке сегмент болып бөлінбейді.

Батуми мұнай терминалын пайдалана отырып, Батуми теңіз порты арқылы мұнай мен мұнай өнімдерін ауыстырып құю бойынша қызметтер «Мұнайды ауыстырып құю» сегментіне кіреді. Мұнай терминалының кірістері мұнай мен мұнай өнімдерін сақтау, ауыстырып құю және жөнелту арқылы туындаиды. Жөнелту қызметіне азербайжан-грузин шекарасынан Батуми терминалына теміржол арқылы мұнай мен мұнай өнімдерін тасымалдау жатады. Қызметтің бұл түрі мұнайды ауыстырып құюмен тікелей байланысты, сондықтан жеке сегменттікке бөлінбейді.

ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**29. СЕГМЕНТТЕР ЖӘНІНДЕГІ АҚПАРАТ (жалғасы)**

Топ басшылығы сегменттер пайдасына қарай сегменттерді талдайды. Төмендегі кестелерде, тиісінше, 2013 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін Топтың сегменттері бойынша түсім, пайда, актив және міндеттемелер туралы акпараты көрсетілген:

Мын өткегемен	2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын 12 айға				2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын 12 айға			
	Мунай тасы-малдау және байланыстырылған кызметтер (Казақстан)	Мұнайды ауыстырып кую (Грузия)	Өзге де	Сегменттер бойынша жиын	Мунай тасы-малдау және байланыстырылған кызметтер (Казақстан)	Мұнайды ауыстырып кую (Грузия)	Өзге де	Сегменттер бойынша жиын
Түсім								
Сыртқы клиенттерге сату	186,996,455	15,516,062	4,124,596	206,637,113	174,560,034	17,810,315	3,996,456	196,366,805
Барлық түсім	186,996,455	15,516,062	4,124,596	206,637,113	174,560,034	17,810,315	3,996,456	196,366,805
Қаржы нәтижелері								
Пайда мен залап арқылы негізгі қаражаттардың құнсыздандыру	(294,384)	(7,619,876)	(205,172)	(8,119,432)	(12,663,453)	-	-	(12,663,453)
Материалды емес активтердің құнсыздандыру	-	-	(302,114)	(302,114)	-	-	(165,670)	(165,670)
Тозу мен етепім	(30,663,438)	(2,284,673)	(747,938)	(33,696,049)	(28,263,650)	(1,718,004)	(221,198)	(30,202,852)
Пайзыздар бойынша кірістер	4,380,727	17,561	24,191	4,422,479	3,947,430	10,953	14,910	3,973,293
Брлескен кесіпорындар (залалындағы)/ пайдасындағы үлесі	(6,255,050)	-	-	(6,255,050)	11,846,567	-	-	11,846,567
Табыс салыны бойынша шығыстар	(17,146,980)	1,441,763	6,271	(15,698,946)	(13,647,262)	(265,163)	65,264	(13,847,161)
Сегмент пайдасы	52,568,722	(5,485,006)	(653,151)	46,430,565	62,564,948	748,936	229,716	63,543,600
Активтер жиынды	544,843,461	25,391,508	15,172,248	585,407,217	544,763,581	31,127,379	14,636,268	590,527,228
Міндеттемелер жиынды	118,386,824	3,515,708	5,860,364	127,762,896	112,645,472	5,905,229	4,706,610	123,257,311
Өзге де акпаратты ашу								
Брлескен бақылаудағы кесіпорындарға инвестициялар (12-ексерпте)	49,843,334	-	-	49,843,334	53,554,027	-	-	53,554,027
Күрделі шығындар	69,871,111	1,126,388	415,184	71,412,683	24,900,504	3,066,226	2,268,820	30,235,550

Барлық өзге түзетулер мен ерекшеліктер салыстырудың болігі болып табылады, олар төмендеде жете көрсетілген.

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІЦ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

29. СЕГМЕНТТЕР ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТ (жалғасы)

Сегментаралық түсім шоғырландырылған кезде алынып тасталады да «Тұзетулер мен алып тастау» бағанасында көрсетіледі. Барлық басқа тұзетулер мен алып тастаулар төменде көрсетілген салыстырулардың бөлігі болып табылады.

Мың теңгемен	2014 жыл	2013 жыл
Пайданы салыстыру		
Сегменттер пайдасы	51.560.015	52.995.198
Тұзетулер мен алып тастау	1.125.600	(1.298.165)
Үлестік қатысадан болатын (залал)/кіріс	(6.255.050)	11.846.567
Топтың пайдасы	46.430.565	63.543.600
Мың теңгемен	2014 жыл	2013 жыл
Пайданы салыстыру		
Сегменттер бойынша активтер жиыны	571.177.599	572.848.054
Тұзетулер мен алып тастау	14.229.618	17.679.174
Активтер жиыны	585.407.217	590.527.228
Мың теңгемен	2014 жыл	2013 жыл
Міндеттемелерді салыстыру		
Сегменттер бойынша міндеттемелер жиыны	127.951.554	121.940.318
Тұзетулер мен алып тастау	(188.658)	1.316.993
Міндеттемелер жиыны	127.762.896	123.257.311

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР

Егер тараптың бір жағы екінші жақты бақылай алса немесе каржылық не операциялық шешім қабылдаған кезде екінші жаққа едәүір әсер етсе, 24 ҚЕХС «Байланысты тараптар туралы ақпараттар ашуға» сәйкес тараптар байланысты деп саналады. Әр байланысты тараппен болуы мүмкін қатынасты бағалаған кезде тек зандығынаға емес, карым-қатынастың егжей-тегжейіне назар аударылады.

Байланысты тараптармен жасалған мәмілелер тараптар арасында келісілген, байланысты және кейбір реттелетін қызметтерді есепке алмағанда үшінші тарапқа қолданылатын тарифтермен берілетін, нарық мөлшерлемесі бойынша жүзеге асырылған жағдайларда жүзеге асырылған.

Келесі кестелерде 2014 және 2013 жылдары байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомасы мен 2014 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанына тиісті сальдо көрсетілген.

Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешек мынадай берілген:

Мың теңгемен	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда және өзге де дебиторлық берешегі		
Бірлескен бақылаудағы көсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі	1.261.676	806.094
ҚМГ жалпы бақылаудағы көсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі	679.430	609.882
«Самұрық-Казына» Тобының бақылаудағы көсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі	206	993
	1.941.312	1.416.969
ҚМГ мен «Самұрық-Казына» Тобының жалпы бақылаудағы көсіпорындардың өзге де дебиторлық берешегі	102.156	35.828
Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешектің жиыны	2.043.468	1.452.797

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІЦ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

---

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Байланысты тараптарға берілген алдын алғытөлемдер мынадай берілген:

Мың тенге	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер	361.049	176.380
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға берілген алғытөлемдер	86.746	80.785
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер	81	-
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны	447.876	257.165

Байланыс тараптарынан болған алдағы кезеңдер кірістерінің үзак мерзімді бөлігі мынадай берілген:

Мың тенге	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Байланыс тараптарынан болған алдағы кезеңдегі кірістердің үзак мерзімді бөлігі		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан болған алдағы кезеңдегі кірістердің үзак мерзімді бөлігі	-	260.305
Байланыс тараптарынан болған алдағы кезеңдегі кірістердің үзак мерзімді бөлігінің жиыны	-	260.305

Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешек мынадай берілген:

Мың тенге	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек	629.359	632.581
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек	43.632	18.021
	672.991	650.602
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында өзге де кредиторлық берешек	-	1.950
	-	1.950
Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешектің жиыны	672.991	652.552

Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер мынадай көрсетілген:

Мың тенге	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер	9.087.230	8.764.571
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер	1.527.936	1.941.567
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер	-	15
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер жиыны	10.615.166	10.706.153

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІЦ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

---

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Байланысты тараптар алдында өзге де ағымдағы міндеттемелер мынадай көрсетілген:

Мың тенге	2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдындақөлік экспедициясы қызметтері үшін берешек	2.871.849	4.153.476
	2.871.849	4.153.476

Байланысты тараптар алдында мұнай тасымалдаудың тапсырыс шарттар бойынша берешек

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар алдында мұнай тасымалдаудың тапсырыс шарты бойынша берешек	—	651.706
	—	651.706

Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар

Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар	6.155	5.516
	6.155	5.516

Байланысты тараптардан алдағы кезеңдегі кірістердің ағымдағы белігі

ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алдағы кезеңдегі кірістердің ағымдағы белігі	260.305	312.366
	260.305	312.366

Байланысты тараптар алдында өзге де міндеттемелердің жиыны	3.138.309	5.123.064
---	------------------	-----------

Топтың байланысты тараптармен 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойы жасалған мәмілелері келесі түрде берілген:

Мың тенге	2014 жылғы 31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	2013 жылғы
Байланыс тараптарға сату		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген қызметтерден түскен кіріс	105.183.134	94.333.240
Бірлескен кәсіпорындардың негізгі қызметінен түскен кіріс	7.048.142	5.742.000
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардға көрсетілген қызметтерден түскен кіріс	6.724.720	10.878.953
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де қызметінен түскен кіріс	19.852	315.896
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарының өзге де қызметінен түскен кіріс	8	103
Өзге де байланысты тараптарға көрсететін қызметтерден түскен кіріс	—	4.108
Жиыны	118.975.856	111.274.300

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың негізгі қызметінен түсетін түсім мунай және су тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтермен байланысты.

	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2014 жыл	2013 жыл
Байланысты тараптардан сатып алу		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	8.249.333	7.998.048
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	1.250.632	1.191.689
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан тауарлы-материалдық қорларды сатып алу	1.107.080	1.997
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан қызметтерді сатып алу	17.758	-
Өзге де байланысты тараптардан қызметтерді сатып алу	-	2.721.149
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан тауарлы-материалдық қорларды сатып алу	14.795	9.226
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан материалдық емес активтерді сатып алу	111.221	-
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан негізгі құралдар сатып алу	48.000	-
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан негізгі құралдар сатып алу	-	148.401
Жиыны	10.798.819	12.070.510

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Топтың өзге де кірістері келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2014 жыл	2013 жыл
Байланысты тараптардан болған өзге де кірістер		
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар пайдасына шығарылған қаржы кепілдігін тануды тоқтату	-	177.743
Байланысты тараптардан болған алдағы кезеңдер кірістерінің өтелімі	312.366	312.366
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар пайдасына шығарылған қаржы кепілдігінің өтелімі	-	26.463
Жиыны	312.366	516.572

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Топтың қаржылық кірістері келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2014 жылғы	2013 жылғы
Байланысты тараптардан болған қаржылық кірістер		
Байланысты тараптардан болған өзге де қаржылық кірістер	-	4.108
Жиыны	-	4.108

Негізгі басқарушы қызметкерлердің мүшелеріне сыйақы төлеу жалпы сомасы келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	2014 жылғы	2013 жылғы
	31 желтоқсан	31 желтоқсан
Жалақы	146.847	121.691
Қысқа мерзімді сыйақы	33.355	16.925
Өткен жылдың қорытындысы бойынша сыйақылар	219.238	183.989
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін теленетін сыйақылар	1.062	1.301
Жиыны	400.502	323.906
Адам саны	8	7

ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

31. ҰҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Салық салу

Қазақстандық салық салу заңнамасы және нормативтік-құқықтық актілері әрдайым өзгерістер мен әр түрлі түсіндірмелердің мән-мағынасы болады. Жергілікті, облыстық және ұлттық салық органдарының әр түрлі пікірі болуы мүмкін. Қазақстанда қолданыстағы заңдардың негізінде анықталған күккүй бұзушылыққа қолданылатын айыппұл мен өсімпұл жүйесі өте қатаң.

Айыппұлдық ықпалшарға 2,5-ке көбейтілген, Қазақстан Ұлттық банкімен белгіленген, қайта қаржыландырылған мөлшерлемесі бойынша есептелген өсімпұл мен қосымша есептелген салық сомасынан 50% көлемінде болатын айыппұлдар кіреді. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары кез келген есептелген салықтың туындысы болуы мүмкін. Салық салу кезеңдері тексерудің алдындағы жылдың қүнтізбелік бес жыл мөлшерінде салық органдары тексеру үшін қол жетімді болады. Белгілі жағдайларда тексерулер ұзак мерзімді қамтуы мүмкін.

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздік нәтижесінде салық, айыппұлдық ықпалшара мен өсімпұл сомасы, егер ондайлар болса, қазіргі уақытқа дейін шығыска жатқызатын және 2014 жылдың 31 желтоқсанына есептелген соманы асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2014 жылдың 31 желтоқсанына қолданыстағы заңнамаға түсінік беру тиісті деп есептейді және салық бойынша тек осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті көрсетілгендерді алмағанда Топтың ұстанымы расталады деген ықтимал бар.

Трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау, операцияға қатысуышылар байланысты тараптар болып табылатындығын немесе табылмайтындығын назарға алмастан көң ауқымға таралған және халықаралық бизнеске тұра немесе жанама қатысты көптеген операцияларына қолданылады. Трансфертті баға белгілеу бойынша заңнама операцияларға қолданылатын барлық салық «ұзартылған қол» принципі бойынша белгіленген нарық бағаларының негізінде есептелуін талап етеді.

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу туралы жаңа заң 2009 жылғы 1 қаңтарда қүшіне енген. Жаңа заң толық емес және заңның кейбір ережелеріне байланысты прецедент жағдайлары бар. Оның үстінен, заңда әзірлеу кезеңінде тұрган егжей-тегжей жетекшілік ету жоқ. Нәтижесінде, операцияның әралуан түріне қолданылатын трансфертті баға белгілеу бойынша бақылауды іске асыру реттелмеген.

Қазақстанның трансфертті баға белгілеу туралы заңнамасына байланысты екіүштылықтың болуы салық органдарының Топ ұстанымынан бөлек ұстанымды қабылдаудың әкеледі, ол өз кезегінде 2014 жылғы 31 желтоқсанға қосымша салықтарға, айыппұлдар мен өсімпұлдарға әкеліп соктырады.

Басшылық 2014 жылғы 31 желтоқсанға қолданыстағы заңнамаға түсінік беру дұрыс деп санайды және салық бойынша Топ ұстанымы құпталады деген ықтимал бар.

Грузиядагы қасіпорындардың салық міндеттемелері

Грузияның салық кодексіне сәйкес («ГСК»), салық органдары салық салу мақсатында нарық бағаларын пайдалану туралы дәлелденген жазбаша шешім қабылдауга құқылы, егер мәміле байланысты тараптар арасында жасалса. Бірақ ГСК-да тауарлар мен қызметтердің нарық бағасын анықтау жөнінде белгілі нұсқау болғанмен, анықтау механизмі жеткіліксіз әзірленген және Грузияда трансфертті баға белгілеу бойынша жеке заңнама жоқ. Осындай түсінікіздіктің болуы байланысты тараптар арасындағы мәмілелерген салық салуды қарастырған кезде салық органдары ұстанымының екіүштылығын тудырады.

Топтың грузиялық еншілес ұйымдарында Топтың шетелдік еншілес ұйымдарымен, сондай-ақ бір бірімен жасалған мәмілелердің елеулі көлемі бар. Бұл мәмілелер байланысты тараптар арасындағы мәмілелерге жатады және оларға Грузияның салық органдары қарсы болуы мүмкін. Басшылық Топ ұйымдары арасында жасалған мәмілелердегі баға белгілеу нарықтық жағдайларда жүзеге асырылады деген негізdemеге маңызды дәлелдер бар деп есептейді, бірақ нарық бағасын анықтау жөнінде заңнамалық базаның болмағандығынан, салық органдарының ұстанымы Топ ұстанымынан өзгеше болуы мүмкін.

ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

31. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Коршаган ортаны қорғау бойынша міндеттемелер

Қазақстанда коршаган ортаны қорғау бойынша заңнама даму үдерісі үстінде, сондықтан үнемі өзгерістерге шалдышады. Заңнаманың өзтерінің нәтижесінде пайда болған ықтимал міндеттемелер шынайы бағалана алмайды. Ағымдағы заңнамаға сәйкес, басшылық Топтың осы қаржылық есептілікте көрсетілгендерді коспағанда, қаржылық жағдайына және оның қызметтің нәтижесіне едәуір теріс ететін мүмкін әлде ықтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді (5, 17-ескертпелер).

Сақтандыру мәселелері

Қазақстан Республикасында сақтандыру саласы даму сатысында, сондықтан әлемнің басқа өнірлерінде тараған сақтандырып қоргаудың көптеген нысандары тұтас алғанда әлі қол жетімді емес.

Топ мүлікті, Топтың объектілерінде болған немесе оның қызметіне жататын апат нәтижесінде мүлікке немесе қоршаган ортаға залал келтірілгені үшін тұлға алдында жауаптылықты сақтандыруды жүзеге асырады.

Шарттық міндеттемелер

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың негізгі құралдар мен құрылыш қызметтерін 29.256.791 мың теңгеге сомаға (2013 жылғы 31 желтоқсанға: 33.130.344 мың теңге) сатып алуға шарттық міндеттемелері болған.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлесіп бақылайтын кәсіпорындардың негізгі құралдар мен құрылыш қызметтерін сатып алу жөніндегі шарттық міндеттемелерінде Топтың үлесі 159.201 мың теңгени (2013 жылғы 31 желтоқсанға: 1.248.036 мың теңге) құрады.

Сот талқылаулары

Грузия темір жолымен болған сот талқылаулары

Грузия темір жолы (бұдан әрі – «ГТЖ») 2005 жылғы желтоқсанды БТЛ тобына кіретін Батуми мұнай терминалына қарсы 2003 жылғы мамырдан бастап 2005 жылғы қараша дейін вагон-шандардың тұрып қалуы нәтижесінде болған 13.942 лари (1.391.272 мың теңгеге барабар) берешекті өндіру фактісі бойынша талап арызбен сотқа жүтінді.

Топ басшылығы ГТЖ-ның талап-арызын негізсіз деп есептейді және залалдар тәуекелін мүмкін болатын ретінде бағалады әрі тиісінше залалдар бойынша резерв танылмады.

«Батуми халықаралық контейнер терминалы» ЖШҚ-мен болған сот талқылаулары

№4, №5, №6 айлактарды, белгілі бір жылжитын мүлікті және 13 га жерді 48 жыл кезеңіне жалға беруші «Батуми халықаралық контейнер терминалы» ЖШҚ (бұдан әрі – «БХКТ») жалдау шартын бұзғаны үшін «Батуми теңіз кемежайы» ЖШҚ-ға қарсы талап-арыз берді. БХКТ 5.422 мың АҚШ доллары (988.702 мың теңгеге барабар) мөлшерінде материалдық және моральдық залалды өтеуді талап етті. Қазіргі кезеңде дау тараңтары арасында дауды түпкілікті тоқтату туралы келісім жасасу мақсатында дауды 6 (алты) айға тоқтата тұру туралы меморандумға қол қойылды.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ басшылығы БХКТ-ның талап-арызы бойынша залалдар тәуекелін мүмкін болатын ретінде бағалады әрі тиісінше залалдар бойынша резерв танылмады.

Батуми Теніз Порты активтерінің экспроприациясы (бұдан әрі – «БТП»)

БТЛ (бұдан бұрын – «BIHL») мен Грузия Үкіметінің арасындағы БТП-ны сенімгерлікпен басқару туралы келісімге сәйкес, егер БТП катарапынан 2 жыл бойы ауыстырып құюдың жылына 4 млн. тонна ен аз көлемі бойынша өз міндеттемелерін орындаі алмаған жағдайда, Грузия Үкіметінің БТП активтерін экспроприациялауға құқығы бар.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша БТП арқылы ауыстырып құюдың нақты көлемдері 7,8 млн. тоннаны (2013: 10 миллион тонна) құрагандықтан, Топ басшылығы БТП Грузия Үкіметінің тарарапынан мемлекеттік экспроприациялау қаупіне ұшыраған жок деп есептейді.

ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

32. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ

Батуми Теніз Порты активтерінің экспроприациясы (жалғасы)

Топтың негізгі қаржылық міндеттемелері құрамына саудалық және өзге де несиелік берешектер кіреді. Көрсетілген қаржы құралдары ең бастысы Топтың шаруашылық қызметін қаржыландыруға қолданылады. Топтың тікелей шаруашылық қызметінің нәтижесінде пайда болатын сауда дебиторлық берешегі, ақша мен ақша баламалары бар.

Топ нарық тәуекеліне бейім, ол несиелік тәуекелден, валюталық тәуекелден және өтімділік тәуекелден тұрады.

Топ басшылары шолу жасайды және осы тәуекелдерді басқару ушін қабылданатын келесі шараларды бекітеді.

Несиелік тәуекел

Топ мәмілелерді тек белгілі және несиені өтеуге қабілетті тараптармен жасайды. Топ саясатына сәйкес, коммерциялық несие шартына қарай сауда операцияларын жасауды қалайтын барлық клиент, несиелік тексеру рәсімінен өтуге жатады. Сондай-ақ, топқа берешекті қайтармау тәуекелін төмendetude сенімділікті қамтамасыз ету үшін осындай сатып алушының дебиторлық берешегі үздіксіз мониторингке жатады. Тәуекелдің ең жоғары мөлшері дебиторлық берешектің тенгерімдік құны болады. Топта несиелік тәуекелдің маңызды шоғырлануы жок.

Топ салымдарды қазақстандық және шетелдік банктерде орналастырады (7 және 8-ескертпелер). Топ басшылығы төтенше несиелік тәуекелдерді болдырмау мақсатында осы банктердің несие рейтингін мерзімді қарастырады. Топ басшылығы жақындағы халықаралық несиелік дағдарыс пен одан кейін болған банктердің несиелік рейтинглерінің өзгерістері төтенше несиелік тәуекелге негіз болмайды деп есептейді. Тиісінше, банк салымдары бойынша құнсыздануға қор талап етілмейді.

Келесі кестеде «Moody's», «Fitch Ratings» және «Standard&Poors» агенттігінің несие рейтингін қолдана отыра есепті күнге банк салымдары мен ақша қаражаттары бойынша сомалар көрсетілген:

Банктер	Орналасқан жері	Рейтинг		2014 жыл	2013 жыл
		2014 жыл	2013 жыл		
«Халық Банк» АҚ	Қазақстан	BB/Тұрақты	Ba2/Тұрақты	43.979.994	34.892.638
«Қазкоммерцбанк» АҚ	Қазақстан	B/Тұрақты	B2/Тұрақты	19.958.265	44.793.592
«ЦеснаБанк» АҚ	Қазақстан	B+/Тұрақты	B/Жағымды	8.787.871	10.040.000
«Сбербанк России» АҚ	Қазақстан	BB+/Жағымсыз	Ba2/Тұрақты	2.001.131	10.424.707
BNP Paribas	Кипр	A1/Жағымсыз	A2/Тұрақты	1.878.023	922
«Delta bank» АҚ	Қазақстан	-	-	985.401	-
TBC Bank	Грузия	B1/Тұрақты	B1/Тұрақты	184.174	23.502
Basis Bank	Грузия	BB/Тұрақты	B/Тұрақты	117.980	17.358
Hellenic Bank	Грузия	Caa3/Тұрақты	Caa3/Жағымсыз	92.269	318.280
Bank of Georgia	Грузия	B1/Тұрақты	B1/Тұрақты	28.264	13.825
Bank of Cyprus	Грузия	Caa3/Тұрақты	Ca/Жағымсыз	1.094	6.450
Cartu Bank	Грузия	-	-	365	154
«ГазБанк» ЖАҚ	Ресей	-	-	167	490
«RBS Банк» АҚ	Қазақстан	A3/Жағымсыз	A3/Жағымсыз	12	41
«Сити Банк» АҚ	Қазақстан	A2/Тұрақты	A2/Тұрақты	10	5
«ЦентрКредит Банк» АҚ	Қазақстан	B2/Тұрақты	B2/Тұрақты	-	5.103.161
«Каспи банк» АҚ	Қазақстан	B1/Тұрақты	B1/Тұрақты	-	2.000.000
«Банк Kassa Nova» АҚ	Қазақстан	B/Тұрақты	B/Тұрақты	-	1.000.000
Berenberg Bank	Кипр	-	-	-	701.690
«АТФ Банк» АҚ	Қазақстан	B-/Тұрақты	B-/Тұрақты	-	62
«HSBC Банк Қазақстан» АҚ ЕБ	Қазақстан	-	-	-	3
Жиыны				78.015.020	109.336.880

Өтімділік тәуекел

Ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын қолдана отыра, Топ ақшалай қаражаттарының тапшылық тәуекеліне бақылау жасайды. Осы құралдың көмегі арқылы қаржылық инвестициямен және қаржы активтерімен байланысты төлем мерзімі (мысалы, дебиторлық берешек, басқа да қаржы активтері), сондай-ақ операциялық қызметтөн болатын болжамды ақша ағындары талданады.

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

32. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Өтімділік тәуекел (жалғасы)

Келесі кестеде 2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзіміне қарай шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы акпарат берілген.

Мың тенге	Сұраныс бойынша	<1 жыл	1 жылдан 2 жылға дейін	2 жылдан 5 жылға дейін	>5 жыл	Жиыны
2014 жылғы						
31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	-	15.553.243	47.929	172.569	-	15.773.741
Жиыны						
2013 жылғы						
31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	-	10.736.434	84.725	274.848	-	11.096.007
Жиыны						

Валюталық тәуекелдік

Валюталық тәуекелдікке үшіншілік, шетел валютасымен берілген активтер мен міндеттемелердің жалпы сомасы төмөнгі кестеде берілген.

Мың тенге	АҚШ Доллары	Ресей рублі	Евро	Өзге валюталар	Жиыны
2014 жылғы					
31 желтоқсанға					
Активтер	54.518.667	5.791	198.579	510.579	55.233.616
Міндеттемелер	877.396	53.998	26.131	529.361	1.486.886
2013 жылғы					
31 желтоқсанға					
Активтер	1.518.949	15.207	71.429	174.963	1.780.548
Міндеттемелер	713.061	100.888	18.703	301.501	1.134.153

Топтың операцияларымен байланысты валюталық тәуекелдерді төмендегутеге ықпал ететін ресми құралдары жок. Топта шетел валютасында жасалатын мәмілелермен байланысты тәуекелдер бар. Ондай тәуекелдер АҚШ долларында болатын кіріске байланысты пайда болады.

Келесі кестеде Топтың салық салынғанға дейінгі табысының (активтер мен міндеттемелердің әділ құнындағы мүмкін өзгерістерге байланысты) өзге көрсеткіштердің тұрақтылығы жағдайында АҚШ доллары мен ресей рублі айырбас бағамының мүмкін өзгерістеріне сезімталдығы көрсетілген. Топтың меншік капиталына әсері мardымсыз.

Мың тенге	Валюта айырбас бағамының өсуі/төмендеуі	Салық салуға дейін табысқа әсері
2014 жыл АҚШ доллары	+17,37% -17,37%	9.317.893 (9.317.893)
2014 жыл Ресей рублі	+33,54% -33,54%	(16.168) 16.168

**ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

---

32. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Валюталық тәуекелдік (жалғасы)

<u>Мың тенге</u>	Валюта айырбас багамының өсуі/төмендеуі	Салық салуға дейін табысқа өсертілген
2013 жыл	+30,00%	241.766
АҚШ доллары	+10,00%	80.589
2013 жыл	+20,00%	(17.136)
Ресей рублі	-20,00%	17.136

Капиталды басқару

Капиталды басқаруға байланысты Топтың негізгі мақсаты тұрақты несие төлеу қабілетін қамтамасыз ету және Топ қызметін жүргізу үшін капиталдың барабар деңгейі мен акционердің пайдасын барынша көбейту.

Топ капиталдың құрылымын басқарады және экономикалық жағдайлардың өзгеруіне сәйкес оны өзгертерді. Топ капитал құрылымын сактау немесе өзгерту мақсатында дивидендерді төлеу мөлшерін реттей алады, акционерге капиталды кайтара алады немесе жаңа акцияларды шығара алады.

2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталатын жылдарда объектілерде, саясатта және капиталды басқару үдерістерінде өзгерістер болған емес.

2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың айтарлықтай берешек сомасы болған жок. Есепті күнге Топтың ақша қаражатының берешегінен асатын елеулі сомасы бар.

Қаржы құралдарының әділ құны

Ақшалай қаражаттардың, банктердегі депозиттердің, сауда және өзге де дебиторлық берешектің, сауда және өзге де кредиторлық берешектердің және басқа да қаржылық міндеттемелердің тенгерімдік құны қаржы құралдары дерегінің қысқа мерзімді болғанына орай олардың әділ құнына шамамен тең.